

Attonitum monstris uulgius pauet. illa pauentū
 Ora uenenata tetigit mirantia uirga:
 Cuius ab actu uariarum monitra ferarum
 In iuuenes ueniunt. nulli sua mansit imago.
 Prefferat occiduus tartesia littora phœbus:
 Et frustra coniunx oculis animoq; canentis
 Expectatus erat. famuli populusq; per omnes
 Discurrunt siluas: atq; obuia lumina portant.
 Nec satis est nymphę flere & lacerare capillos:
 Et dare plangorem. facit hæc tamen omnia seq;
 Proripit: ac latos errat uasana per agros.
 Sex illam noctes totidem redeuntia solis
 Lumina uiderunt inopem somniq; cibiq;
 Per iuga. per ualles: qua fors ducebat: euntem.
 Vltimus aspexit fessam luctuq; uiacq;
 Tibris: & in gelida ponentem corpora ripa.
 Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores
 Verba sono tenui mcerens fundebat: ut olim
 Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.
 Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
 Tabuit: inq; leues paulatim euauit auras.
 Famam tamen signata loco est: quem rite canentem
 Nomine de nymphę ueteres dixerunt coloni.
 Talia multa mihi longum narrata per annum
 Visaq; sunt. refides & desuetudine tardi
 Rursus inire fretum. rursus dare uela iubemur.
 Ancipitesq; uias & iter titania uastum
 Dixerat: & sæui restare pericula pontis:
 Pertinui fateor: nactusq; hoc littus adhæsi.
 Finierat macareus. urnaq; eneia nutrix
 Condita marmoreo tumulo breue carmē hēbat.
 Hic me caietam notæ pietatis alumnus
 Ereptam argolico: quo debuit igne: cremauit.
 Soluitur herbofo religatus ab aggere funis:
 Et procul insidias infamatq; relinquunt
 Tecta deę: lucosq; petunt: ubi nubilus umbra
 In mare cum fulua prorumpit tibris harena:
 Faunigenęq; domo portitur: nataq; latini:
 Non sine Marte tamen. bellum cum gente feroci
 Suscipitur: pactaq; furit pro coniuge turnus.
 Concurrat latio tyrrhenia tota: diuq;
 Ardua sollicitis uictoria quæritur armis.
 Auger uterq; suas externo robore uires.
 Et multi rutulos. multi troiana tuentur
 Castra. neq; aeneas euandri ad mcenia frustra

Vulgus. comites pici. Mirantia. stupentia.
 Monstra. monstroræ figuræ. In iuuenes ueniunt. nam illi in uarias feras fuerunt conuersi.

Prefferat occiduus. canens uxor pici cum uig
 nusq; inueniret: ita se lachrymis tradidit: ut paulatim iuxta tyberim in auras fuerit resoluta. lo
 cus autem ille canens a canentis nymphæ nomi
 ne fuit appellatus. Tartesia littora. occidenta
 lia. nam tartesus urbs est ulterioris hispâiæ. Lu
 mina. funalia faces. Seq; proripit. e domo. Et dare plangorem. & edere etularum. Vāsana. loci no
 insana ac furens. Inopem. expertem. carentem.

Canēs i
 loci no
 men

Carmina exequialia. exequiis cōuenientia. cy
 gnus autem morti uicinus suauissime canere me
 moratur. Tabuit. paulatim absumpta ē. Eua
 nuit. resoluta ē. Rite. merito & recte ob memo
 riam illius nymphæ: quæ mariti desiderio illic ut
 tam cum morte cōmutarat. Per longū ānum.
 quo apud circen fuimus. Resides. desides ac pi
 gri. facti autē sui audiatur. Inire. intrare. Da
 re uela. nauigare. Sæui ponti. furens & in tem
 pestatem cōcitati maris. Aeneia nutrix. caietā
 aeneæ nutrix: quæ mortua ac sepulta & portui &
 urbi nomen dedit. Breue carmen. epitaphiū
 dicit. Alumnus. aeneas a me alius atq; educa
 tus. Argolico igne. quo a græcis Ilium tuit in
 censum. Funis religatus. quo naues religatae te
 nentur. huiusmodi autem funifora uocatur. In
 famata dea. infamia laborantis circēs. Pro
 rumpit. cum impetu ingreditur. Faunigenęq;
 domo. Latini fauni filii. Hæc autem idcirco nar
 rat poeta: ut sociorum diomedis in aues cygnis
 similes metamorphosin cū superiore aptius cō
 nectat. Cum gente feroci. Rutulorū ut ex car
 mine quoq; Vergiliano est notum. Concur
 rit latio tyrrhenia tota. thuscis populū contra la
 tinos bellum pro troianis suscipiunt. Externo
 robore. externis militibus. Neq; Aeneas euā
 dri ad mcenia frustra. nam euander in troianos
 rū auxiliū & pallantē filiū misit: & ut a thuscis im
 ploraret: auxiliū: hortatus ē: ut Verg. quoq; ca
 nit. Ad uenulus frustra. uenulus a turno ad dio
 medē: q; i apulia urbē ædificauerat: missus ora
 tor: nihil auxiliū ab eo impetrauit: quod diceret cū
 alia quædā tum troianos nimitū diis esse gratos.
 Profugi diomedis. pcula patria ob uxoris tur

Diome
 dis socii
 in aues

pitudinem fugati . nam diomedes a bello troiāo
in patriam reuersus agialen uxorem comperit
cylleboro stheneli filio adhæsisse: a qua cum re-
ceptus non foret: aufugiens peruenit in apuliam
ubi a Dauno cum parte regni filia accepta urbē
nomine argyrippā ædificauit. Sub iapyge dau-
no. daunus rex fuit apuliæ: a quo daunia fuit ap-
pellata. Iapyx autem a iapygia declinatur: q̄ eadē
dem ē cum apulia: a Iapyge Dedali filio cogno-
minata. Sane iapyx urbis quoq; nomen est: quæ
nunc Barium dicitur. Est etiam iapyx uetus apu-
liæ peculiaris. Aetolius heros. diomedes Ty-
dei ætolia regis filius. Excusat. i. excusationem
adducit. Cōmentra. ficta. Perpetiar. sustiebo.

Memorare. narra. Ilios. urbs troia: q̄ & Iliō
dicitur. Naryciusq; heros. aiāx oilei filius: q̄ su-
it narycius. naryx enim quæ & narycium & nary-
ryce dicitur: urbs fuit locridis. Vnde narycius de-
clinatur. aiāx autem oilei filius Casandram pria-
mi filiam: cum in templo palladis stuprasset: nō
in se solum: sed in omnes græcos iram numinis
concitauit. nam in patriam nauigātes: & ipse ful-
mine percussus orta maxima tempestate: & alii
per maria fuere dissecti. A uirgine. pallade: q̄
perpetuam seruauit uirginitatem. Virgine rap-
ta. Casandra stuprata. Digessit. dissipauit. di-
misit. Spargimur. dissipamur. dispersimur.

Cumulumq; capharea cladis. Caphareus pro-
montorium est euboeæ in Hellepōtum spectās
ad cuius radices ira Mineruæ: a fraude Naupli-
palamedis patris: græcorum classis maximū fe-
cit naufragium. Priamo quoq; flenda uideri. ni-
mia est calamitas: quæ hostibus quoq; flenda ui-
detur. Antiquo de uulnere. nam in bello troia
no diomedes cum ænea congressus: cum sibi eū
auxilio ueneris eripi uideret: in ipsam deam sa-
gittas coniecit. qua re dea irata a diomede uxo-
ris animum sic abalienauit ut illum ab excidio
troiāo reuersum iādes accipere noluerit. Me-
mores pœnas. quas in memoria habebat. Im-
portunus caphareus. sine portu. perniciosus.

Deficiunt. me derelinquere uolunt. At agmō
feruidus. agmon cum uenerem cōtemneret: in
auem cygno similem una cum quibusdam e so-
ciis fuit commutatus. Feruidus ingenio. feroci
ingenio preditus. Et asper. etiam indignatus.

Recuset ferre. nolit pati. Est locus in uoto. uo-
tis & pœbis locus relinquatur. tunc enim hoīes
ad pœces confugiunt. Cum peiora timent. Sors
est ubi pessima rerum est. ubi pessimus est rerum
status. Sub pedibus timor est. nihil timetur.

Secura. sine tiore. Sub diomede. existētes sab-
audiamus. Semper nimus. cōtēnimus. Ma-
gna potentia. ueneris. Stat magno. cōstat. nam
patriā ppter ipsam amisimus. Pleuronius ag-
mō. pleurō urbs ē ætolia. unde pleuronius deri-
uatur. Resuscitat. iterum excitat. Numeri ma-
foris amici. plures amici. Tenuata. tenuis &
exigua facta.

At uenulus frustra profugi diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub iapyge maxima dauno
Mœnia condiderat: dotaliaq; arua tenebat.

Sed uenulus turni postq̄ mandata peregit:
Auxiliumq; petit: uires ætolius heros
Excusat. nec se aut soceri cōmittere pugna
Velle sui popu. os: aut quos e gente suorum
Armet: habere ullos. ne ue hæc cōmēta putetis:
Ad monitu q̄q̄ luctus renouentur amari:
Perpetiar memorare tamen. postq̄ alta cremata ē
Ilios: & danaas pauerunt pergama flammæ:
Naryciusq; heros a uirgine uirgine rapta:

Quā meruit pœnam solus: digessit in omnes:
Spargimur: & uentis inimica per equora rapti
Fulmina. noctem. imbres. iram cæliq; marisq;
Perpetimur danai: cumulumq; capharea cladis.
Ne ue morer referens tristes ex ordine casus:
Græcia tum potuit priamo quoq; flenda uideri:
Me tamen armiferæ seruatum cura mineruæ
Fluctibus eripuit. patris sed rursus ab agris
Pellor: & antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma uenus: tantoq; per alta labores
Aequora sustinui. tantos terrestribus armis:
Ut mihi felices sint illi sepe uocati:

Quos cōmunis hyems iportunusq; caphareus
Merfit aquis. uellemq; horum pars una fuisse.
Ultima iam passi comites belloq; fretosq;
Deficiunt: finemq; rogant erroris. at agmon
Feruidus ingenio. tum uero & cladibus asper
Quid superest quod iam patiētia nostra recuset
Ferreuiri dixit: quid habet cytherea? quid ultra:
Velle puta: faciat: nam dum peiora timentur:
Est locus in uoto. sors autē ubi pessima rerū est.
Sub pedibus timor est: securaq; sūma malorū.
Audiat ipsa licet: & quod facit: oderit omnis
Sub diomede uiros: odium tamen illius omnes
Spernimus: & magno stat māgna potētia nobis.

Talibus iratam uenerem pleuronius agmon
Instimulat uerbis: stimulisq; resuscitat iram.
Dicta placent paucis. numeri maioris amici
Agmona corripimus: cui respondere uolenti.
Vox pariter uocisq; uia est renuata: comēq;
In plumas abeunt. plumis quoq; colla teguntur:
Pectoraq; & tergū. maiores brachia pennas
Accipiunt: cubitiq; leues tenuantur in alas.

Magna pedis digitos pars occupat: oraq; cornu
 Indurata rigent: finemq; in acumine ponunt.
 Hunc lycus, hunc idas: & cū pethenore nycteus.
 Hunc miratur abas: & dum mirantur eandem
 Accipiunt faciem: numerusq; ex agmine maior
 Subuolat: & remos plausis circūuolat alis.
 Si uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
 Vt non cygnorum: sic albis proxima cygnis.
 Vix equidem has sedes & iapygis arida dauni
 Arua gener teneo minima cum parte meorum.
 Hactenus oenides, uenulus calydonia regna
 Puteolosq; sinus messapiaq; arua reliquit:
 In quibus antra uides: quæ multa nubila silua
 Et leuibus guttis manantia semicaper pan
 Nunc tenet, at quodā tenuerūt tēpore nymphæ.
 Apulus has illa pastor regione fugatas
 Terruit: & primo subita formidine mouit.
 Mox ubi mens rediit: & contēpsere sequentem:
 Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
 Improbat has pastor: saltuq; imitatus agresti
 Addidit obscœnis conuicia rustica dictis.
 Nec prius obticuit: q̄ guttura condidit arbor.
 Arbor enim est: succoq; licez cognoscere mores:
 Quippe notam linguæ baccis oleaster amaris
 Exhibet, asperitas uerborum cessit in illas.
 Hinc ubi legati rediere negata ferentes
 Arma ætola sibi: rutuli sine uiribus illis
 Bella infausta gerunt: multūq; ab utraq; cruoris
 Parte datur, fert ecce auidas in pinea Turnus
 Tecta faces, ignesq; timent: quibus unda pepcit.
 Iamq; picem & caras alimenta q; cætera flamme
 Mulciber urebat: perq; altum ad carbasa malū
 Ibat, & incuruq; fumabant transstra carinæ:
 Cum memor has pinus idēo uertice cefas
 Sancta deum genitrix tinnitibus æthera pulsi
 Aeris: & inflati compleuit murmure buxi.
 Perq; leues domitis inuicta leonibus anras
 Irrita sacrilega iactas incendia dextra
 Turne ait, eripiam nec me patiente cremabit
 Ignis edax nemorum partes & membra meorū.
 Intonuit dicente dea, tonitruq; secuti
 Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbī.
 Aerq; & tumidum subitis concursibus equor
 Aстреi turbant: & eunt in proelia fratres.

Magna pedis digitos pars occupat. hypallage
 est. magnam enim pedis partem a digitis fuisse
 occupatam intelligimus. Cornu. rostro. Finē
 q; in acumine ponunt. acutum habent. rostrum.

Ex agmine. multitudine comitum. Huiusmodi
 autem aues Diomedæ a nomine ducis fuerunt
 appellatæ. Plausis alis. cum quodam strepitu
 motis. Dubiarum uolucrum. autum de quibus
 dubitat: an cygni sint: an alia a cygnis. Proxīa.
 simillima. nā Diomedæ aues oloribus sunt simi
 les. Hactenus oenides. diomides oenei nepos.

Venulus calydonia regna. diomedis calydonii.
 Nā calydo urbs ē ætolia. Puteolosq; sinus. pu
 teoli urbs ē Apulia: a multitudine puteorū dicta.

Messa pia arua. apula a messapo duce cogno
 minata. In quibus antra uides. pastoris cuiusdā
 apuli in oleastrum metamorphosin poeta expo
 nit. Nubila. obscura. est enim hoc loco apposi
 tum. Manantia. stillantia. Semicaper pan.
 deus est pastorum: qui a parte posteriori capro
 similis pingebatur. Mouit. commouit ad fugiē
 dum. Ad numerum. ad rhythmum & gestus
 rationem. Duxere choreas. tripudiarūt. Im
 probat. uituperat. Condidit. abscondit. Succo.
 ex succo qui est amarus & asper. Notam. si
 gnum. Oleaster. oliua est syluestris. Cessit.
 transiit. Rutuli. populi fuerunt: quibus impe
 rauit Turnus. Hæc autem narrantur: ut cōmo
 dius nauium aeneæ transmutationē in nymphas
 inferere possit poeta. nam cum Turnus Rutulo
 rum rex ignem immisisset in classem troianorū
 mater deum eas naues: quæ in Ida mōte sibi di
 cato fabricatæ fuerant: comburi nō est passa. Ve
 rum in nymphas eas marinas commutauit. In
 pinea tecta. periphrasis est nauium: quæ ex pi
 neis tabulis conficiuntur. Mulciber. uulcanus.
 ignis. Inflati buxi. Tibiæ quæ ex buxo confici
 tur. Domitis leonibus. currus enim cybeless
 ut in superioribus scripsimus: a leonibus trahit̄.

Irrita. uana. Sacrilega dextra. hypallage est.
 ipse enim sacrilegus intelligitur. Aстреi turbāt.
 aстреi ueni auroræ & Aстреi gigantis filli.

Pastori
 olea/
 strum

aeneæ
 naues i
 nym/
 phas.

Stupea retinacula. periphraſis eſt orarum: id eſt funium: quibus naues ad terrā religantur. Robore mollito. duricie ligni molli facta. In corpora. in carnes. Carina ſubdita. Lignum ſuperpoſitum. nam caria proprie lignum eſt illud quo fundum nauis in duas diſtingui partes uidetur.

Lina. funes ex lino conſecti. Cærulſ color. niger. Durilſq; in mōtib; ortæ molle fretum. anthiteton elegans: quo maxime ſenſus exornatur. durum nāq; opponitur molli. Nec eas ſua tangit origo. hoc eſt nihil mouentur cupiditate ſuæ originis uidendæ. Nihil curant redire in mōtes: ubi ſunt ortæ. Naryciæ ratis. Sic quidē legitur: ut intelligatur nauis Aiæcis olei qui fuit narycius. Mihi uero magis Neritiæ uidetur legendum: ut de ulyſſis naufragio ſentire poetam intellegamus. Neritus enim mons eſt Ithacæ patriæ ulyſſis. unde neritius declinatur. Puppes alcinoui. alcinouis ulyſſem: quem naufragum hoſpitio ſuſceperat inſtructa naue in Ithacam uehendum curauit: ſed nauis ipſa in ſcopulum qui eſt poſt phalacrium corcyre promontorium: ſimili ſpecie tranſfigurata fuiſſe a neptūo i. xiii. odyſſeæ ab homero narratur. Animata claſſe: trāſmutata claſſe in nymphas animam habentes.

Quod deorum eſt inſtar. ad ſimilitudinē deorum. nam animi ut dii ſunt immortales. hæc autē a poeta narratur: ut aptius ardeæ. urbis in aue metamorphoſin ſubiungat. nam Ardea patria fuit Turni: quā uictores troiani cum icenderent: forte autē ex incendio nunq̄ antea uiſa euolauit: quæ a nomine urbis ardea fuit appellata. Socer. latini regis. Viciffe. uictoriam: uerbum pro nomine poſitum eſt. Sic perſius. Scire tuum nihil ē. Deponēdi pudore. bella ſubaudiamus: uerūq; enim pudebat depōere bellum. Turnuſq; cadit. ab ænea interfectus. Barbarus enſis. troianus. Abſtulit. ſuſtulit. deleuit. Patuerūt. diſſoluta fuerunt. Congerie e media. e medio rogo. Præpes. auis. nam præpetes aues maiores dicuntur: quæ uolatu ſuo dant augurium.

Plauſis alis. concuſſis. Et ſonus. & uox tenuis & exilis. eſt autem polyſyndeton. Deplangitur. percutitur: ſuis pennis. ſuis alis. Iāq; deos omnes. æneas cum ad ultimum ætatis ſuæ tempus ueniſſet: ſcibus ueneris omnium deorū cōſenſu in deum: quem latini idigetem appellarūt: fuit tranſmutatus. Ipſamq; iunonem. quæ ſemper ei fuerat aduerſata. Coercuit. coegit. Creſcentis Iuli. Iulus æneæ fuit filius: qui patri in regno latino ſucceſſit. Colloq; parentis circūſuſa ſui. hoc eſt collum Iouis patris ſui complexa.

Quāuis paruum. quum uis paruum. In amabile regnum. inferorum regnum.

E quibus alma parens unius uiribus uſa
Stupea perrupit phrygiæ retinacula puppis:
Fertq; rates pronas: medioq; ſub equore mergit.
Robore mollito: lignoq; in corpora uerſo:
In capitum facies puppes mutantur adunca.
Indigitos a beunt & crura natantia remi.

Quodq; ſinus fuerat: latus eſt: mediūſq; carina
ſubdita nauigiis: ſpinę mutatur in uſum.

Lina comæ molles. antennæ brachia fiunt.

Cæruſ ut fuerat color eſt: quaſq; ante timebāt:

Illas uirgineis exercent luſibus undas

Naiades equoreæ: durilſq; in montibus ortæ

Molle fretum celebrant. nec eas ſua tangit origo.

Non tamen oblitæ q̄ multa pericula ſepe

Pertulerint pelago: iactatis ſepe carinis

Suppoſuere manus: niſi ſi qua uehebat achiuos:

Cladis adhuc phrygię memores odeſ pelafgos:

Neritiæq; ratis uiderunt fragmina lætis

Vultibus: & lætis uidere rigefcere puppes

Vultibus alcinoui: ſaxumq; increſcere ligno.

Spes erat: in nymphas animata claſſe marinas

Poſſe metu monſtri rutulum deſiſtere bello.

Perſtat: habetq; deos pars utraq;: quodq; deoz; ē

Inſtar: habent animos: nec iam dotalia regna.

Nec ſceptrum ſoceri. nec te lauinia uirgo:

Sed uiciſſe petunt: deponendiq; pudore

Bella gerunt. tandemq; uenus uictricia nati

Arma uidet: turnuſq; cadit. cadit ardea turno

Soſpitedicta potens: quā poſtq; barbarus enſis

Abſtulit: & tepida patuerunt tecta fauilla:

Congerie media tum primum cognita præpes

Subuolat: & cineres plauſis euerberat alis:

Et ſonus: & macies: & pallor: & omnia captam

Quæ deceant urbem: nomen quoq; manſit i illa

Urbis: & ipſa ſuis deplangitur ardea pennis.

Iamq; deos omnes ipſamq; ænea uirtus

Iunonem ueteres finire coercuit iras:

Cum bene fundatis opibus creſcentis iuli

Tempeſtiuus erat celo cytheræius heros:

Ambieratq; uenus ſuperos: colloq; parentis

Circūſuſa ſui. nunq̄ mihi dixerat ullo

Tempore dure pater: nunc ſis mitiſſimus opto.

Aeneæque meo: qui te de ſanguine noſtro

Fecit auum: quū paruum des optime numen.

Nauis i
ſcopulū

Ardea
i auem

Aeneas
i deum

Immotos tenuit. Significat Iunonem quoque annuisse Ioui: ut æneas in deorum numerum admitteretur: qui enim annuit caput mouet. Tum pater. Iupiter. Is æneas. Grates agit. gratias agit. in soluta dicimus oratione. Iunonis columbis. currus ueneris a columbis trahi fingitur. Numicius undis. numicus fluuius est latius: qui & numicius dicitur: in quem cum cecidisset æneas: neque inuentus esset: creditus est in deum indigetem fuisse commutatus. Serpit. lente labitur. Quæcunque obnoxia morti. quæcunque morti subiecta. Corniger. fluuius. omnes enim fluuii cum cornibus pingebantur. Restitit illi. remansit illi æneæ. anima namque immortalis æternitati fuit consecrata. Lustratum. purgatum. Ambrosia. immortalitas interpretatur. heri a autem esse fingitur: qua dii uescuntur. Cui dulci nectare. ut ambrosia pro deorum cibo ponitur: ita nectar pro corundem suauissima accipitur portione. Contigit. tetigit. Turba quirini. Populus romæus. Nuncupat indigetem. dii indigetes: quos græci heroes uocant ex mortali & deo nati putabantur. unde & Aeneam latini deum indigetem appellarunt. unde indigetare antiqui dicebant pro eo quod est inuocare. Macrobius. Namque uirgines uestales ita indigetant. Apollo medice. apollo pæan. Nuncupat. nuncupauit. appellauit. Inde sub ascanii binominis. ascanius quæ & iulus fuit appellatus æneæ in regno successit. Cui siluius: sic dicitur: quod in siluis sit natus. cui latinus. cui epitus. cui capis. cui Capetus. cui Tiberinus: qui in albula summerfus: nomen fluuii dedit. cui remulus. cui acrota: cui auentinus: qui colli nomen dedit: ibi sepultus. Cui Palatius sub quo rege pomona hortorum dea Vertuno deo: quæ se in uarias uertebat figuras: omnibus aliis spectis tandem nupsit. Varias autem uertumini metamorphosis poeta describit. Sub ditione. sub imperio. Ascanii binominis. duo nomina habentis. nam & ascanius & Iulus a prima Ianuæ: quæ ἰουλιος græce dicitur: fuit cognominatus. Alba resque latia fuit. albam urbem: quæ ab situ longa fuit denominata ab ascanio æneæ filio fuisse ædificatam: & ab alba sue illic triginta portos intra nominatam etiam pueri sciunt. Duæ sane fuerunt albæ. altera ad fucinum lacum. unde albenses declinantur. altera romæ uicina. unde albani. Res latina. imperium latinum. Ab illis. post illos. Thufci fluminis. periphrasis est albula: qui postea tiberis a tiberino Rege in illo submerso fuit appellatus. Maturior annis. maior natu. Imitator fulminis. cum enim uellet ut deri fulmina iaculari: a Ioue fulmine uero percussus est. Sceptrum. imperium. Positus. sepultus. Tribuitque uocabula monti. auentinus enim unus ex collibus Romæ urbis ab auentino Rege illic sepulto fuit cognominatus. quod Varro. alius quoque huius nominis origines tradat. Summa gentis. præstantissima. Pomona. dea fuit pomorum. Latinas inter amadryadas. nymphas. amadryades namque dicuntur nymphe: quæ

Dummodo des aliquod. satis est inamabile regnum
 Aspexisse semel. stygios semel isse per amnes.
 Assensere dei: nec coniunx regia uultus
 Immotos tenuit: placatoque annuit ore.
 Tum pater. est is ait caelesti numine dignus:
 Quæque petis: pro quoque peris: cape nata quod optas.
 Fatus erat. gaudet: gratesque agit illa parenti:
 Perque leues auras iunctis inuenta columbis
 Littus ad iclaurens: ubi tectus arundine serpit
 In freta flumineis uicina numicius undis.
 Hunc iubet æneæ quæcunque obnoxia morti
 Abluere: & tacito deferre sub æquora cursu.
 Corniger exequitur ueneris mandata: suisque
 Quicquid in ænea fuerat mortale repurgat:
 Et respergit aquis. pars optima restitit illi.
 Lustratum genitrix diuino corpus odore
 Unxit: & ambrosia cum dulci nectare mixta
 Contigit os: fecitque deum: quem turba quirini
 Nuncupat indigetem: temploque arisque recepit.
 Inde sub ascanii ditione binominis alba
 Resque latina fuit. successit siluius illi:
 Quo satus antiquo tenuit repetita latinus
 Nomina cum sceptro. clarus sub ic ecce latino
 Epitus ex illo. post hunc capitusque capisque.
 Sed capis ante fuit. regnum tiberinus ab illis
 Cepit: & in thufci demersus fluminis undis
 Nomina fecit aquæ: de quo remulusque feroxque
 Acrota sunt geniti. remulus maturior annis
 Fulmineo perit imitator fulminis ictu.
 Fratre suo sceptrum moderatior acrota forti
 Tradit auentino: qui quo regnarat eodem
 Monte iacet positus: tribuitque uocabula monti
 Iamque palatinus summe loca gentis habebat.
 Rege sub hoc pomona fuit: qua nulla latinas
 Inter amadryadas coluit sollertius hortos.
 Nec fuit arborei studiosior altera fetus:

una cum arboribus & oriuntur & occidunt. Unde etiam nomen sumpserunt. αἰα namque simul. Δρυς Δρυος dicitur quercus. Sollertius. diligentius.

Albani
 reges

Pomona

Vnde tenet nomen. Pomona enim a pomis nomen est consecuta. poma uero dicuntur omnes fructus qui cunq; ex arboribus nati esui sint apti: siue molli: siue duriore cortice tecti: quibus Mactobius atq; Seruius poma a nucibus distinguentes scribant nuces generaliter uocari: quae duriore cortice tegantur. poma uero quae molliore. Sed pomum generale nomen esse omnium fructuum quicunq; ex arboribus nascuntur: cum ex aliorum scriptorum: tum ex Ouidii uerbis aperte colligi potest. Non siluas illa. pomona inquit non amat siluas ut uenetur: non amnes ut piscatum eat. Felicia

poma. dulcia: non amara & aspera. Nec iaculo grauis est: nec dextra pomonae inquit iaculum gestat: sed falcem: quae luxuriantes ramos recidat.

Luxuriam. luxuriantes ramos. Premit. recidit. Brachia. ramos. Compescit. cohibet. Lignum. surculum alterius arboris. Alieno alumno. surculo ex alia arbore in aliam translato. Fibras. tenuiores suptilioresq; radices. Vim agrestium. uolendam rusticorum. Pomaria. loca arboribus frugiferis consista dicuntur: atq; pomorum repositoria. Satyri. dii sunt siluestres magnope saltu gaudetes. Panes. dii sunt pastorum cornuti.

Silenusq; suis. silenus bacchi fuit nutricius uoluptati maxime deditus. Satyri autem senes: ut scribit Pausanias: sileni uocantur. Quicunq; deus. periphraasis est priapi. Hos quoq; uertumnus. uertumnus deus est bene uertendarum rerum. hoc est. uendendarum atq; emendarum: a uertendo dictus: quod se in uarias uerteret formas ut ipse de se apud Propertium narrat. Opportuna mea est cunctis natura figuris. In quancunq; uoles uerte decorus ero. Inde uertumnalia dicta sunt: quae mense octobri in honorem uertumni celebrabatur: ut auctor est Varro. Vertumnus autem Romae in uico thurario sacellum habuit: ut Pædianus Porphyrioq; scribunt. Neq; erat felicius illis. nam eum quoq; pomona aspernabatur. Duri messoris. asperi ac laborum patientis. messor autem est qui frumenta metit ac secat. Defectum gramen. periphraasis est sceni: per quod significat uertumnus foenisecae figuram aliquam suscepisse. Varias autem uertumni metamorphosis poeta describit. Saepe manu stimulos. saepe numero inquit in bubulchum uertumnus commutabatur: ut Pomona potiri posset. Frondator erat. frondator dicitur frondium putator.

Induerat scalas. sumpterat. si autem coniunctio subaudiatur. Lecturum. collecturum. Redimitus tempora. circumdata habes tempora. Tantoq; pitior inquit. quanto cultiores habes hortos subintelligamus. Intemerate. iuiolate. Qualia nunquam. facete haec a poeta inferuntur: lasciuiora que ait fuisse uertumni oscula: quae a uera uertula unquam dari potuissent. Pandos. curuos. Autumni pondere. hoc est pomis. Contra. e regione. Probauit. commendauit & approbavit. At si stare ait caelebs. his similitudinibus uultu persuadere pomonae uertumnus ut nubat: cum plerumque a multis petatur. Caelebs. sine coniuge. uites. nam sic ulmos amplectuntur. ut uxores uiros. Caelebs enim dicunt qui sine coniuge uiuunt: quasi caelestem uitam agentes. Sine palmitibus. sine uitis. Nam palmitibus uitium rami dicuntur uas ferentes.

Vnde tenet nomen. non siluas illa nec amnes.

Rus amat: & ramos felicia poma ferentes.

Nec iaculo grauis est. sed adunca dextera falces

Qua modo luxuriam premit: & spatiantia passim

Brachia compescit. fissa modo cortice lignum

Inferit: & succos alieno praestat alumno.

Nec sentire sitim patitur: bibuleq; recuruas

Radices fibras labentibus irrigat undis. (do est)

Hic amor. hoc studium. ueneris quoq; nulla cupi-

Vim tamen agrestium metuens pomaria claudit

Intus: & accessus prohibet refugitq; uiriles.

Quid non & satyri saltatibus apta iuuentus

Fecere: & pinu praecincti cornua panes?

Silenusq; suis semper iuuenior annis?

Quicunq; deus fures uel falce uel inguine terret:

Vt potirentur ea: sed enim superabat amando.

Hos quoq; uertumnus. neq; erat felicius illis.

O quotiens habitu duri messoris aristas

Corbe tulit: uerique fuit messoris imago.

Tempora saepe gerens foeno religata recentis:

Defectum poterat gramen uersare uideri.

Saepe manu stimulos rigida portabat: ut illum

Iurasses fessos modo disiunxisse iuuenos.

Falce data frondator erat: uitisq; putator.

Induerat scalas: lecturum poma putares.

Miles erat gladio. piscator arundine sumpta.

Denique per multas aditum sibi saepe figuras

Repperit: ut caperet spectatae gaudia formae:

Ille etiam picta redimitus tempora mitra

Innitens baculo positus per tempora canis

Assimulauit anum: cultosq; intrauit in hortos:

Pomaeq; mirata est. tantoq; peritior inquit

Oibus es nymphis: quas continet albula ripis.

Saluae uirginis flos intemerate pudoris.

Paucaeque laudatae dedit oscula: qualia nunquam

Vera dedisset anus: glebaq; incurua resedit

Suspiciens pandos autumnum pondere ramos.

Ulmus erat contra speciosanitentibus uuis:

Quam socia postquam pariter cum uite probauit:

At si stare ait caelebs sine palmitibus truncus:

Vertū
nus in
uarias fi
guras

Nil præter frondes quare peteretur: haberet.
 Hæc quoq; quæ iuncta est uitis: requiescit i ulmo.
 Si non iuncta foret: terræ acclinata iaceret.
 Tutamen exêplo non tangeris arboris huius.
 Concubitusq; fugis: nec te coniungere curas.
 Atq; utinã uelles. helenæ non pluribus esset
 Sollicitata procis. nec quæ lapitheia mouit
 Prælia. nec cõiunx timidi aut audacis ulyssi.
 Nunc quoq; cū fugias auerferisq; petentes:
 Mille uiri cupiunt: & semideiq; deiq;
 Et quæcunq; tenent albanos numina montes.
 Sed tu si sapiens. si te bene iungere: anumq;
 Hanc audire uoles: quæ te plus omnibus illis.
 Plusq; credis amo: uulgares reiice tædas.
 Vertūnumq; tori sociū tibi delige: pro quo.
 Me quoq; pignus habe. neq; n. sibi notior ille est
 Quã mihi. nec toto passim uagus erat in orbe.
 Hæc loca magna colit. nec uti ps magna pcorū
 Quã mō uidit: amat. tu primus & ultimus illi
 Ardor eris. soliq; suos tibi deuouet annos.
 Adde quod est iuuenis. quod naturale decoris
 Munus habet. formasq; apte fingetur i omnes.
 Et quod erit iussus: iubeas licet omnia: fiet.
 Quid? q; amatis idē? qd? quæ tibi poma colūtur
 Primus habet: lætaq; tenet tua munera dextra:
 Sed neq; iam foetus desiderat arbore demptos:
 Nec quas hortus alit cū succis mitibus herbas:
 Nec quicq; nisi te. miserere ardentis: & ipsum:
 Quod pit: ore meo præsentem. crede precari.
 Ut roresq; deos: & pectora dura perosam
 Idaliã memorã que time rhamnufidis iram.
 Quoq; magis caueas & n. mihi multa uetustas
 Scire dedit referam tota notissima cypro.
 Facta: quibus flecti facile & mitescere possis.
 Viderat a ueteris generosam sanguine teucrici
 Iphis anaxareten humili de stirpe creatus
 Viderat: & totis perceperat ossibus ignes:
 Luctatusq; diu postq; ratione furorem
 Vincere non potuit: supplex ad limina uenit.
 Et modo nutrici miseræ confessus amorem:
 Ne sibi dura foret: per spes orauit alūnæ.
 Et modo de multis alicui blãditus amicis
 Sollicita petiit perpêssum uoce fauorem:
 Sæpe ferenda dedit blãdis sua uerba tabellis.
 Interdum madidas lachrymarq; rore coronas

Peteret. expeteret. Nō tãgeris. non moue
 ris. Helenæ nō pluribus eet. helenæ pulchri
 tudo notior ē q̄ ut hoc loco sit cõmemoran
 da. Sollicitata. uexata. Nec q̄ lapitheia mo
 uit. hippodamiã dicit: cuius pulchritudie bel
 lū fuit excitatū inter lapithas & cetauros: ut i
 xii. copiose narrat. Lapithæ autē populi fue
 rūt Thessaliæ a Lapitho Periphantis filio co
 gnoati. Nec coniunx timidi audacis ulyssi.
 Timidi i pugna. Audacis i struēdis iudis.
 Penelope uero ulyssis uxor formosissima fuis
 se scribit: & a q̄ plurimis pcis amata. Aufer
 feris. asperis. Hanc autē. seipsū ondit cū q̄
 dam grauitate Vertūnus. Vulgares tædas.
 Nuptias p̄ synecochē. A pte nãq; totū itelli
 gimus. Facēs nãq; ex teda arbor cõfectæ no
 uã nuptiæ pferebãt. Procoq; amatorū qb̄
 nihil ē icõstãtius. pci autē a p̄cãdo: hoc ē a pe
 tēdo dicti: q̄ mulieres i m̄rimoniū petunt. uñ
 & p̄cates a nimiū petēdo meretrices dicūt:
 Deuouet. dedicat. destinat. Sanē deuouere
 hoc loco i bonã accipit pte. alibi i malã. Ver
 gilius. Præcipue infelix pesti deuota futuræ.
 Decoris. pulchritudis. Finget. formabit
 trãfigurabit. Prius hēt. primitiã. n. frugum
 Vertūno dicabãt. ut ipse apd̄ pp̄rtiū cõme
 morãs eãs cur uertūnus dicat ait. Seu q̄a uer
 tētis fructū p̄cepimō añi. Vertūni rursus cre
 didit eē sacru. prima mihi uariat liuētibo uua
 racemis. & coma lactentispicea fruge tumet
 hic dulces cerasos. hic autūalia prua cernis
 & æstiuo mōra rubei die. isitor hic soluit po
 mōsa uota corōa. Cū pirus iuito stipite mala
 tulit. Cū succis mitibus. dulcibus suauibus.
 Miserere ardetis. Ardēter te amãtis. Idali
 am. uenerē ab idalio cypro nemore dictam.
 Rhamnufidis irã. Rhanufis q̄ & Rhanufia
 d̄f. pro nemesi ponit: q̄ dea ulciscit supbos: a
 Rhanūte Atticæ populo. ubi maxie colebat
 tur: denoiata: cuius qdē i capitolio sacellum
 est: quãuis noiē careat Romano: ut ply. scri
 Vetustas. senectus. Senes nãq; iccirco pru
 dētiores uidētur: q̄a multaq; rez peritiã ha
 bēt. Multa scire dedit. multaq; rez peritiã
 mihi tribuit. est enī uerbū p̄ noiē positū. q̄le
 ē illud persi. Scire tuū nihil ē. Viderat a ue
 teris. iphis cyprus anaxeretes puellæ amof
 captus cū nullis p̄cib̄ ea posset potiri. uitã fi
 nire decreuit. Ad ianuã igit̄ amatã cū se su
 spēdisset: maxio merore matrē affecit. cū ue
 ro i funus efferret̄ Anaxarete ad fenestrã ac
 cedēs: ut idē exegas sp̄reti iuuenis spectaret:
 i saxū fuit cõmutata. Veteris teucrici. De teu
 cro telamōis filio itelligamus: q̄ post mortē
 aiacis a p̄re domo pulsus salamiã i cypro cõ
 didit. Miseræ amorē. eã. n. a q̄ nō amabatur
 amabat. Sollicita uoce. pl̄ q̄ diligēti orone.
 Perpêsū fauorē. ipêsū & magnū. ac diligen
 ter aiaduersū. Ea at oia describit Ouidius q̄
 b̄o amatores utuntur: ut puellis amatis potiri

Anaxa
rete i sa
xum

possint. Intendit, alligauit. Posuitq; in limine duro molle latus. Antithetō est. Durum nāq; oppōitur molli. Iphim autem sapenūmero in limine ianua Anaxarates iacuisse ait. Coniucia fecit. Male dixit. Seræ, q; ianua clausa tenebat. Sauior illa freto surgente. Quod in tempestate excitatur. Cadētibus austris. Flare desinentibus. Tunc n. scūssimi sunt. Noricus ignis. Norici. populi sunt alpini ferro abundantes. Quod adhuc uiuū radice tenetur. hoc est quod nondū terra effossum. Saxa enim nondum a sua radice auulsa & uiua dicūt & duriora sunt. Spnit & irridet Anaxarete iphis humilitatem contemnens illius querelas irridet. Factis imitibus. Asperis crudelibus. Illum nāq; a ianua fortasse depulit. Et spe quoq; fraudat amantem. ac etiam spe potiūdi re amata priuat amantem: quod crudele admodum uidetur. Fraudat. priuat. Et pæana uoca. hoc est uocibus laticia utere q̄libus uoti cōpotes gaudia sua exprimere solēt: ut alibi Ouidius Dicite io pæan io pæan dicite pæan. Pæan uero hymnus quoq; est in apollinem: qui a triumphantibus canebatur. Incingere. Coronare inquit uiridi lauro. id quod triūphantes solent. Ferrea. dura atq; crudelis. Certe aliquid laudare mei cogere. hoc est. id saltē cogere laudare: quod mihi ipse mortem consciui: ut tibi rem gratam facerem. Curam tui. Amorem quo te prosequor. Excessisse a me subauditur. Gemina luce. & uita mea & te q̄ mihi altera lux es. Crudelia lumina. crudeles oculos. Humentes. lachrymantes. Hæc tibi ferta placent. huiusmodi inquit coronæ tibi sunt gratæ: Vt laqueo collum inferam. hæc aut cum maxima Anaxaretes inuidia dicuntur. Inseruitq; caput. Laqueo subintelligatur. Elisa fauce. Cōpressa ceruice. Ista. percussa. Famuli. Anaxaretes. Frustraq; leuatū. Alleuatum. iam enim mortuus erat. Nā pater. iphidis subaudiat. Funera ducebat. ducēdas ac celebrādas exequias curabat. Lurida. Nigra: qualia sunt mortuorum mēbra. Portabat. portanda curabat. Arfuro feretro. capulo cōburendo. Feretrū enī una cum caduere comburebatur. Quam iam deus ultor agebat: Quam iam nemesis superbiæ ultrix persequēbatur. Tectum. cubiculū. Iniit. intrauit. Vixq; bene impositū lecto. ordo est. Vix bene Anaxarete prospexerat Iphim lecto & feretro impositum: cum illius oculi diriguere. Diriguere oculi cum subaudiendum: ut itelligatur cum oculi rigidi sunt facti. Hæsit. affixa est. Saxum. saxi dirucis q̄ paulo āte in pectore illius erat. Salanis. q̄ salami dicitur. insula est cum urbe eiusdem nominis: & urbs in cypro a teucro Telamonis filio ædificata. Veneris. prospicientis. uentus prospiciens dicta ur̄: quod uirginum superbiam amatores contemnen-

Postibus intendit: posuitq; in limine duro
Molle latus: tristis que seræ cōiucia fecit:
Sauior illa freto surgente. cadentibus austris.
Durior & ferro: quod noricus excoquit ignis:
Et saxo: quod adhuc uiuum radice tenetur:
Spernit: & irridet: factisq; imitibus addit:
Verba supba ferox: & spe quoq; fraudat amantē.
Nō tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis: & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
Vincis anaxarete: neque erūt tibi tadia tandem
Vlla ferenda mei lætos molire triumphos:
Et pæana uoca: nitida que incingere lauro.
Vincis enim: moriorq; libens. age ferrea gaude.
Certe aliquid laudare mei cogere: erit que
Quo tibi sim gratus: meritūq; fatebere nostrū.
Nō tamen ante tui curam excessisse memento:
Quā uita: geminaq; simul mihi luce carēdū est.
Nec tibi fama mei uetura est nuncia leti.
Ipse ego: ne dubites adero præsensq; uidebor:
Corpore ut exanimi crudeli lumina pascas.
Sitamen o superi mortalia facta uideris:
Este mei memores. nihil ultra lingua precari
Sustinet: & longo facite ut narremur in aruo:
Et quæ dempsistis uitæ: date tempora famæ.
Dixit: & ad postes ornatos saepe coronis
Humentes oculos & pallida brachia tollens
Cū foribus laquei religaret uincula sūmis:
Hæc tibi ferta placent crudelis & impia dixit:
Inseruitq; caput. sed tū quoq; uersus ad illam:
Atq; onus infelix elisa fauce pependit.
Ista pedum motu trepidatum & multa timentū
Visa dedisse sonum est: ad aperta q; ianua factum
Prodidit. exclamant famuli: frustra q; leuatum:
Nā pater occiderat referūt ad limina matris.
Accipit illa sinu: cōplexaq; frigida nati
Membra sui. postq; miseræ uerba parentu
Edidit: & matrū miserarū facta peregit:
Funera ducebat mediā lachrymosa per urbem.
Luridaq; arfuro portabat membra feretro.
Forte uix uicina domus: qua flebilis ibat
pōpa fuit: duræque sonus plāgoris ad aures.
Venit anaxaretes: quā iam deus ultor agebat.
Mota tamen. uideamus ait miserabile funus.
Et patulis iniit tectum sublime fenestris.
Vixque bene impositū lecto prospexerat iphim.

Diriguere oculi: calidusque in corpore sanguis.
 Inducto pallore fugit: conataque retro
 Ferre pedes hæsit: conata auertere uultus:
 Hoc quoque non potuit: paulatimque occupat artus:
 Quod fuit in duro iapidem pectore saxum.
 Ne ue ea ficta putes: dominae sub imagine signi
 Seruat adhuc salamis. ueneris quoque noie templi
 Prospicientis habet: quoque memoro mea lentos
 Pone precor fastus: & amanti iugere nymphe.
 Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
 poma. nec excutiant rapidi florentia uenti.
 Hec ubi nequequam formas deus aptus in omnes
 Edidit: in iuuenem rediit: & anilia demit
 Instrumenta sibi: talisque apparuit illi.
 Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
 Euicit nubes: nullaque ohstante reluxit.
 Vimque parat. sed ui non est opus. inque figura
 Capta dei nympha est: & mutua uulnera sensit.
 Proximus a uonias iniusti miles amuli
 Rexit opes: numitorque senex amissa nepotum
 Munere regna capit: festisque palilibus urbis
 Moenia conduntur. tatius patresque sabini
 Bella gerunt: arcisque uia tarpeia reclusa
 Dignam animam poena cogestis exiit armis:
 Inde sati curibus tacitoque more luporum
 Ore premunt uoces: & corpora uicta sopore
 Inuadunt: portasque petunt: quas obice firmo
 Clauserat iliades. unam tamen ipsa reclusit:
 Ne strepitum uerso saturnia cardine fecit:
 Sola uenus portae cecidisse repagula sensit.
 Et clausura fuit. nisi que rescindere nunquam
 Diis licet: acta deum iano loca iuncta tenebant
 Naiades auloniam gelido rorantia fonte.
 Has rogat auxilium. nec nymphae iusta petente
 Substituere deam: uenasque & flumina fontis
 Elieueret sui. nodum tamen inuia iani
 Ora patetis erant: nec iter praecloserat unda:
 Lirida supponunt foecundo sulfura fontis:
 Incenduntque cauas fumante bitumine uenas:
 Viribus his aliisque uapor penetravit ad ima
 Fontis: & alpino modo quae certare rigori
 Audebatis aquae: non ceditis ignibus ipsis:
 Flamifera gemini fumant aspergine postes:

calidas. Nam in ipso plie cum fugerent romani caturire capunt: pibus Romuli aq calidae scaturire coepe-
 runt: quibus sabini prohibiti sunt ulterius Romanos psequi. Poeta uero pibus ueneris id factum fuisse ait. Iani
 ni patetis. Apta Nam iani templum aptum significabat urbem bello implicitam esse. clausum uero pace gaudere. Lirida sul-

tum. Venus pspiciens: prospiceret atque uide-
 ret. Omea nymphae. blanda est ac familia-
 ris appellatio. Nymphae atque cum sit uocandi
 casus: sine diphthongo scribatur. Lentos fa-
 stus Diurnam superbiam. Sic tibi. optan-
 tis est aduerbiu hoc loco illud sic. In iuuenem
 in iuuenile figuram. Qualis ubi oppositas.
 Quae pulcher esset uertunus anili habitu de-
 posito apta similitudine ondit poeta. Inq si-
 gura capta dei nympha est. Sic quidem legitur
 sed namque loco illius inq ut reponat. sensus
 exposcit. Exponit enim poeta curui opus non
 fuerit. Nam pomona forma uertuni capta fa-
 cile ei more gessit. Hanc uero emendationem
 nostram inepti quidam scalfornie reprehendunt
 ut uersum perturbantem. Sic. n. aut syl-
 laba breuis natura produceretur. Quasi ue-
 ro hoc & ipsi non uiderimus: ac non illud se-
 cuti sumus: quod non solum a faromaticis: sed a
 Fabio quoque Quintiliano praecipitur. Iliam
 se numero in metro excludi. Qui quidem
 modo nulla uis carmine affertur. Sed de hoc
 quoque alibi plura. Et mutua uulnera sensit.
 Nam & ipsa uertuni amore coepit ardere.
 Proximus a uonias. Amulius & Numitor
 fratres fuerunt: quae cum ea conditione a pre-
 regnum Albanorum accepissent: ut alternis annis re-
 gnaret: Amulius semel occupatum imperium
 reddere nunquam aium inducere potuit. Sed Ro-
 mulus & Remus ex filia numitoris a marte
 copressa nati: & amulum iter fecerunt: & re-
 gnum auro restituerunt. Ipsi uero urbem romaedi-
 ficarunt: ubi cum Romulus oia coposuisse. iaque
 senior esset effectus martis pibus in deoque
 numeque fuit traslatus. Iniusti amuli: fratre
 .n. contra ius & fas regno fraudauit. Festis.
 palilibus. palilia festa erant: quae honorem palis
 pastore deae celebrabant: quibus Roma a Ro-
 mulo & Remo condita fuisse dicitur: quae dies a pri-
 scis romanis maxime celebrabatur. Tatius
 praefectus sabini bella gerunt. propter raptum sabina-
 rum. Nota est autem historia. Arcisque uia tarpeia re-
 clusa. ordo est & sensus. Et tarpeia uirgo exiit
 atque deposuit aiam poena dignam armis &
 scutis in eam cogestis post reclusam & aptam arcis
 uiam. Notior est autem haec historia quam ut hoc loco
 sit pluribus repetenda. Tarpeius autem mons est
 quae postea capitolinus fuit dictus. In bello autem
 sabino Tarpeia Tarpeii: quae arci praesidebat: filia
 sabinoque ornamentis: quae in sinistris gestabat: cap-
 ta hostibus perdidit arcem: quae pacti essent se da-
 tutos id quod in sinistris gestabat: in eam scuta con-
 iecerunt: quo & fide data seruarent. & perditri-
 ce uulscerentur. Sati curibus. Sabini. Nam
 cures sabinoque urbs est. Ore premunt uoces. Si-
 let. Et corpora uicta sopore. Romanos sono
 oppressos. Iliades. Romulus iliade filius. Iani
 non loca iuncta tenebant. Templo iani. De-
 scribit autem poeta mutationem aquarum frigidarum in

Romo
 iust
 mch

Aquae
 frigidae
 in cali-
 das.

iust
 iust
 iust

quod lividum colore & pallidum efficiunt. Fumate bitumie. Ardete. Bitumē uero gñs ē picis. facillime ignes contrahētis. Certar alpino rigori. Cōtēdere cum alpium frigore quod ē uehementissimū. est autē cōstructio graca. Certo nāq tecum non tibi latine dicimus. Rigidis sabinis. Seueris. Præstructa. obstrucla. opturata.

Martius miles. Romanus. A Marte nāq per Romulum originem ducunt Romani. Strata ē. coopta fuit. Generiq̄ cruorem. Romani. n. sabinorum filias uxores acceperunt. Pace tñ sisti bellum. Interuentu Sabinorum bellum illud fuisse sublatum notius est. ut sit exponendum. Tatiumq̄ accedere regno. Nam inter reliquas pacis conditiones hoc etiam placuit. ut Tatius una cum Romulo æqua p̄tate paribusq̄ honoribus regnaret. Occiderat tātius. de morte tātii. qui annis quinq̄ cū Romulo impauit. & T. Lilius & Dionysius Halycarnasens copiose scribunt. Lauinii fuit interfectus a proximis legatorum. qui ad res repetendas missi non solum sua a Tatio non impetrarunt. sed a sabinis quibusdam inuito Romulo contra ius & fas perempti fuerūt.

Aequata. æqualia facta. Tēpus adest soluerē. figura ē graca. nā soluēdi in soluta ofone diceretur. Fundamine magno. firmo fundamento. Res romana. imperium romanū. Et præside pendet ab uno. Et unius præsidis & regis nutu regitur atq̄ gubernatur. Dignosq̄ nepoti. Romulo. Imponere cælo. in numerum deorū referre. Nam memoro. in memoria habeo. Alias memorare significat narrare. Est autē parenthesis Ordo nāq̄ est.

Tu mihi quondam & olim dixisti concilio deorū. præsentē. unus erit Romulus. quem tu o mars tolles & extolles in sidera celi. Et nubibus aera cæcis. Hoc ex historia sumptū est. Nam Romulus ut narrat. T. Lilius cum ad exercitum recēdendi concionem i campo ad capræ plaudem haberet subito coorta tēpestas cum magno fragore tonitribusq̄ tā deſo regē operuit nimbo ut cōspectum eius concioni abstulerit. nec deide in terris romulus fuit uisus. creditus est autem a patribus. ppter morum asperitatē fuisse discreptus. sed plebi p̄sulerūt ipm in sidera fuisse trāslatū.

Promissæ rapinæ. rapiēdi romuli e terris i cælum. Sensit. cognouit. Verberis flagelli quo equi uerberantur. Nemorosi palati. nemoribus obſiti. palatiū at unus est ex collibus romanis. imperatorum sede clarissimus quod nunc uulgus palatium maius uocat. Non regia iura. regi nō cōueniētia. de litibus. n. priuatoꝝ iudicabat. Suis quiriti. Suis rōanis. Intabescere. liq̄scere atq̄ cōsumi. Et puluinaribus altis. Sedibus atq̄ altaribus. excelsis. puluiniaria nāq̄ lecti dñr q̄i deorū tēplis sternebatur. Trabeati. trabea iduti. Nā romulus dū uiueret. trabea ueste utebat. Trabeaz. at genera stria. ut scri. Suetonius i libro de generibus. unū quod dñs sacrat. quod totū ē purpureū. alterū ē regū quod quod ē purpureū. sed alio infectum. Tertiu ē augurale de purpura & cocco mixtū. Limite curuo. Arcum dicit quē iris decurrer dñ. Herſilia. at romuli uxor is metamorphosin exponit poeta. nā & ipa i dea noie orā fuit cōuersa. Nūc ēe quiri. q̄i deorū nūmerz trāslatus ē. Siste tuos fletus. hoc ē. Tuis fletibus sine ipone. Pete lucū. Va

Romulus in deum

sup A
sbgrā
suo ni
zab

Herſilia i deam

Portaq̄ nequicq̄ rigidis promissa sabinis
Fonte fuit præstructa nouo: dū martius arma
Indueret miles. quæ postq̄ romulus ultro.
Obtulit: & strata est tellus romana sabinis
Corporibus: strata estq̄ suis: generiq̄ cruorem
Sanguine cōsocerī permiscuit impius ensis:
Pace tamen sisti bellum: nec in ultima ferro
Decertare placet: tatiumq̄ accedere regno.
Occiderat tātius: populisq̄ æquata duobus
Romule iura dabas: posita cum castide maioris
Talibus affatur diuūq̄ hominūque parentem.
Tempus adest genitor: quonia fudamine magno
Res romana ualet: & præside pendet ab uno.
Præmia iam promissa mihi dignosq̄ nepoti
Soluere. & ablatū terris imponere cælo.
Tu mihi concilio quondam præsentē deorum
Nā memoro: memoriq̄ aio pia uerba notau
Vnus erit: quē tu tolles in sidera celi
Dixisti. rata sit uerborum summa tuorum.
Annuit omnipotens: & nubibus aera cæcis
Occuluit: tonitruq̄ & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ:
Innixusque hastæ pressos temone cruento
Impauidus concēdit equos graditus: & ictu
Verberis increpuit: pronūq̄ per aera lapsus
Constitit in summo nemorosi colle palati:
Reddentemq̄ suo non regia iura quiriti
Abstulit iliaden. corpus mortale per auras
Dilapsum tenues: ut lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere cælo.
Pulchra subit facies: & puluinaribus altis
Dignior est. q̄ sit trabeati forma quirini.
Flebat ut amissum cōiunx: cum regia iuno
Irim ad herſiliam descendere limite curuo
Imperat: & uacua sua sic mandata referte:
O & de latio. o & de gente sabina
Præcipuum matrona decus: dignissima tantū
Ante fuisse unū coniunx: nunc esse quirini:
Siste tuos fletus: & si tibi cura uidendi
Coniugis est: duce me lucum pete: colle quirino

de ad lucū. Colle quirino. q̄ a grino quirinalis fuit cognomiatus. Romani regis. Romuli q̄ post mortē q̄
rinus fuit appellatus. Per arcus pictos. p̄ arcus uariis coloribus distinctos. Et liquet. Cōstat. Offer. ostēde
Ora. faciē figurā. Cælū accepisse uidebor. Felix mihi eē uidebor. Cū uirgine thamantea. Cū iride tha-
mantis filia. Romuleos colles. Quirinalem collem. Cessit. Recessit. In auras. in aerem. Notis. Amicis
Romanæ conditor urbis. Rpmulus. Et priscū pariter: Nā corpus ex mortali effectum est imortale. & p̄
Hersilia ora fuit cognomiata. Quæ nunc dea iuncta quirino est. Nam ora in templo Romuli colebat ur.

Qui uiret: & templū romani regis obumbrat.
Paret: & in terram pictos delapsa per arcus
Hersiliam iussis cōpellat uocibus iris.
Illa uerecundo uix tollens lumina uultu.
Odea nāq̄ mihi nec quæ sis dicere promptū est:
Et liquet esse deam duc o duc inquit & offer
Coniugis ora mihi: quæ si modo posse uidere
Fata semel dederint: cælum accepisse uidebor;
Nec mora. romuleos cum uirgine thaumantea
Ingreditur colles. ibi sidus ab æthere lapsum
Decidit in terras: a cuius lumine flagrans
Hærsiliæ crinis cum sidere cessit in auras.
Hanc manibus notis romanæ conditor urbis
Excipit: & priscum pariter cū corpore nomen
Mutat: ora q̄ uocat. quæ nūc dea iūcta grino est.
P. Ouidii nasonis metamorphoseos liber .xy.

Væritur interea quis
tantæ pōdera molis
Sustineat tantoq̄ quæ
at succedere regi.
Destinat imperio clarū
prænuncia ueri
Fama numā nō ille sa-
tis cognosse sabinæ
Gentis hēt ritus. ani-
mo maiore capaci

Concipit: & quæ sit rerum natura requirit.
Huius amor curæ patria curibusq̄ relictis
Fecit: ut herculei penetraret ad hospitis urbem.
Grata quis italicis auctōr posuisset in oris
Mœnia quærenti: sic e senioribus unus
Rettulit indigenis ueteris non inscius æui.
Diues ab oceano bobns ioue natus hiberis
Littora felici tenuisse lacinia cursu
Fertur. & armento teneras errante per herbas
Ipse domū magni nec inhospita tecta erotonis
Intrasse: & requie longum releuasse laborē.
Atq̄ ita discedens auo dixisse nepotum.
Hic locus urbis erit: promissaq̄ uera fuerunt

Raphaelis Regii in quintumdecimū meta
morphoseos Ouidii librum enarrationes.

Værit̄ interea. Quo cōmodius
& librū libro & metamorphosin
metamorphosi cōiūgat poeta. eo
rum sequitur opinionem: qui sen-
tiunt Numam Pōpulum in magnam graciā
iuisse: ut pythagoricis dogmatibus instrueret
Quam quidem opinionem Lilius complu-
ribus refellit argumentis sed hoc potissimū:
quod Pythagoras tpe numæ non fuit. Tan-
tæ molis. Tanti iperij per translationem Tā-
to regi. quantus fuit Romulus. Clarum nu-
mā. Nobilem. sua iusticia atq̄ itegritate no-
tum. Numa. n. Pōpilius curibus in sabinis or-
tus uir inclyta iusticia & religione: cōsultissi-
musq̄ ut in illa quisq̄ ætate esse poterat om-
nis diuini atq̄ humani iuris: uisus est senatui
populoq̄ romanoq̄ dignus: qui romulo in
regno succederet. Ritus. mores. Requirit
inquiri. scrutatur. Huius amor curæ. Cupi-
piditas perdiscenda rerū naturæ. Curibusq̄
sabinis. Cures ut Numa Pompilius ad Pytha-
goram Strabo narrat opulentissima fuit sa-
binorum urbs: ex qua euocati sunt. T. Tati-
us & numa pōpilius reges. Vnde Romani
Quirites fuere cognominati. sic. n. ab iis ap-
pellantur: qui conciones ad populum habet.
Penetraret. Cum difficultate iret. per uari-
os namq̄ populos illum transire oportuit.
Herculei hospitis. Crotonis. Nam croton
redeuntem ex Hispania Herculem cum Ge-
rionis armentis hospitio suscepit. a quo etiā
didicit futurum tempus: quo illic ciuitas in-
signis nomie illius cōderetur: qd̄ & uerū fuit
Nam Micylus quidā alemonis filius in sōnis
ab hercule est admōitus. ut p̄sua relicta. Ar-
golicus namq̄ erat. se cōferret ad æseris flu-
uii hostia: ibiq̄ urbem ædificaret. Is cum sar-
cinulas colligere coepisset reus est factus qd̄
contra leges cōmigrare uellet Mors. n. illi p̄-
posita erat: qui patriam deserere temptasset
cum uero ferenda snia foret: & aut suffragi-
is nigris cōdēnādus: aut albis absolendus: si
ibi timēs Hercule: cui paruerat: rogauit: ut si-
bi auxilio eēt. Statiq̄ calculi oēs ex nigris fa-
cti sunt albi. q̄re absolutus micylus i loco sibi
ab hercule mōstrato urbē ædificauit: quā de
noie crotonis ibi sepulti Crotonē appellauit
Non inscius Aeuu ueteris. priscage historia-
rum peritus. Ioue natus. Hercules. Bobus
hiberis hispanis. Geryone iterfecto abactis.
hiberia nāq̄ ē hispania ab hiberō fluuiō co-
gnoiata. Littora lacinia. laciniiū p̄montoriū

Lapilli
nigri in
candi-
dos.

est Italiae inter Adriaticum mare & ionium a lacinio latrone quem hercules interfecit dictum in eo templum fuit iunonis lacinae. unde Vergilius. At tollit se diua lacina contra. Longum laborem. longi itineris defatigationem. Acceptissimus. gratissimus. Huc super incumbens Anastrophe est. Illa namque praepositio super qua praepoi debet. post ponitur. Pressum grauitate soporis hoc est Graui sono oppressum. Clauiger. hercules. Aetheris diuersi. remoti. longe positi. Est enim fluuius calabriae iuxta crotonem labes. Ipete. Ad petendum & querendum uade. Re centia uisa. Noua somnia. Pugnat. diffidet. Densissima. obscurissima. Caput sidereum. sideribus ornatum. Visos adesse. Haec particula cum est subaudienda. Idem deus. Hercules. Patrium penetrale. paternum domicilium. Agitur reus. accusatur. Peragere at rerum danare est. Spretarum legum. Contempnarum. Sine teste. ipse namque confessus est se comigrare decreuisse. Fecere caelum. aperuere acquisuere. Na tu mihi criminis auctor. na tu mihi persuasisti ut comigrarem. Lata est sententia tristis. Ab effectu. Codenatus namque fuerat micylus. Propriae at sententiae a iudicibus ferri dicitur: quauis in exemplaribus fere data corrupte legatur. Candida sententia ad candidos calculos alludit. Lacedaemonium tarentum a lacedaemoniis conditum. Nam tarentum urbs est calabriae quae & taras a graecis appellatur: a Tara neptuni filio aedificata: a ptheniis uero lacedaemoniorum duce Phalanto aedificata: ut & iustinus & plutarchus copiose scribunt. Et sybari. sybaris urbs est & fluuius calabriae. urbs at postea thurion fuit cognosciata: quae a crotoniatis fuit capta. Salentinumque nerethum Nerethum quidem legit sed corrupte: ut ex strabone collegimus: qui ait Neaethum salentinorum esse fluuium: a nauium Aeneae conflagratione dictum. Quare hic quoque Neaethum legamus. Salentini autem populi sunt a salentia urbe dicti. Thurinosque sinus. thurion dicitur est calabriae quae & thuria & thurion dicitur est a thuria fonte. Haec prius sybaris. nouissime copiae fuerunt appellatae: unde thurinus declinatur. Temelemque. Temelem urbs est calabriae. Et iapygis arua. iapygia urbs est calabriae a iapyge heroe dicitur. Fatalia ora. hostia fati & iussu herculis quaesita. Tumulum sepulchrum. iussa terra. Ab hercule. Et nomen tumulati traxit in urbem nam croton a crotone heroe fuit dicitur. unde crotoniata declinatur. Est & alia urbs eodem nomine Thusciae olim metropolis. Primordia principia. Positae urbis. crotonis. Vir fuit hic ortu samius. piphras. est pythagorae. nam pythagoras samius fuit. quod odio tyrannorum patriam reliquit crotonem uenit: ubi philosophiam profiteri coepit unde et philosophi italici fuerunt cognosciati. Pythagoras at primus omnium ueterum. $\Psi\upsilon\chi\alpha\sigma\iota\upsilon\upsilon$ hoc est aiag de corpibus in corpore

Pytha-
goras
Samius.

Nam fuit argolico generatus aemone quidam Micylus illius diis acceptissimus aui. Huc super incubens pressum grauitate soporis Caluiger alloquitur. lapidosas aetaris undas Ipete diuersi. patrias agere sedes. Et nisi paruerit: multa ac metuenda minatur: Postea discedunt pariter somnusque deusque. Surgit aemonides: tacitaeque recentia mente Visa refert: pugnatque diu sententia secum. Numen abire iubet. prohibent discedere leges: Poenaeque mors posita est patriam mutare uolenti. Candidus oceano nitidum caput abdiderat sol. Et caput extulerat densissima sidereum nox. Visus adesse idem deus est: eademque monere: Et nisi paruerit: plura & grauiora minari. pertimuit: patriumque simul transferre parabat In sedes penetrare nouas. fit murmur in urbe: Spretarumque agitur legum reus: utque peracta est Causa prior: crimenque patet sine teste probatum: Squallidus ad supos tendens reus ora mausque: O cuius caelum bis sex fecere labores: Fer precor inquit opem. nam tu mihi criminis auctor Mos erat antiquis niueis atrisque lapillis His damnare reos. illis absoluere culpa. Tunc quoque sic lata est sententia tristis: & omnis Calculus imitem dimittitur ater in urnam. Quae simul effudit numerandos uersa lapillos: Omnibus eni negro color est mutatus in album: Candidaque herculeo sententia numine facta. Soluit aemoniden. grates agit ille parenti Amphitryoniadae: uentisque fauentibus aequor Nauigat ionium: lacedaemoniumque tarentum praeterit: & sybarim salentinumque neaethum Turinosque sinus temesinque & iapygis arua: Vixque pererratis quae spectant littora: terris Inuenit aeterei fatalia fluminis ora. Nec procul hinc tumulum: sub quo sacrata crotonis Ossa tegebat humus: iussaque ibi moenia terra Condidit: & nomen tumulati traxit in urbem. Talia constabat certa primordia fama Esse loci: positaeque italicae in sinibus urbis. Vir fuit hic ortu samius: sed fugerat una Et samon & dominos: odioque tyrannidis exul Sponte erat: isque licet caeli regione remotus Mentem deos adiit. & quae natura negabat

trāsītū iuexit: eoq; uetuit ne carnibus hoīes uescerētur: quo faciliori uictui assuescerēt: spq; cibos parabiles haberent. Hinc. n. & sanitatem corpi & ingenio acumen acquiri aiebat. Multas at metamorphosis ex pythagoricis dogmatis poeta describit. Hic. p. illic crotonis: quo se contulit Numa pōpilius: ut pythagoram audiret. Ortu. origine. Et dños. Terānos. Mente. mentis cōtemplatione. Deos adiit. cælestia ac diuina scrutatus est. Oculis pectoris. Ingenio. Hauit. pcepit itellexit. Vigili cura. Diligenti studio. Dabat. p. ponebat. Cœtūq; silentū. alludit ad morē pythagoræ: qbus ad certū usq; tps. ut gellius scribit: p. estimato captu solertia silentiū iniūgebat. Di-

Visibus humanis: oculis ea pectoris hausit.
 Cumq; animo & uigili perspexerat omnia cura.
 In medium discenda dabat: cœtumq; silentium
 Dictaq; mirantium: magni primordia mundi
 Et rerum causas: & quid natura docebat.
 Quid deus. unde niues. quæ fulmīs eēt origo:
 Iupiter an uenti discussa nube tonarent.
 Quid quateret terras. qua sidera lege mearent:
 Et quodcūq; latet: primusq; animalia mensis
 Arguit imponi. primus quoque talibus ora
 Docta quidē soluit. sed non & credita uerbis.
 Parcite mortales dapibus temerare nefandis
 Corpora. sunt fruges. sunt deducentia ramos
 Pondere poma suo: tumidæque ī uitibus uuæ.
 Sunt herbe dulces. sunt quæ mitescere flāma
 Molliri que queāt. nec uobis lacteus humor
 Eripitur. nec mella thymi redolentia florem
 Prodigia diuitias alimenta q; mitia tellus
 Suggestatq; epulas sine eadē & sāguie præbet.
 Carne feræ sedant ieiunia. nec tamen omnes.
 Quipe equus & pecudes armētaq; gramie ui-
 At qbus ingeniū ē imā suetumq; ferūq; (uunt
 Armeniæ tigres iracundique leones:
 Cūque lupis urli dapibus cū sanguine gaudent.
 Heu q̄tum scelus est in uiscera uiscera condi:
 Cōgestoq; auidū pinguescere corpore corpus:
 Alteriusque animantē animantis uiuere leto.
 Scilicet in tantis opibus: quas optima matrum
 Terra creat: nil te nisi tristitia mandere sœuo
 Vulnere dente iuuat: ritusque referre cyclo-
 Nec nisi perdidideris alium: placare uoracis:
 Et male morati poteris ieiunia uentris?
 At uetus illa ætas: cui fecimus aurea nomen:
 Foetib; arboreis: & quas humus educat: herbis
 Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
 Tunc & aues rutæ mouere per aera pēnas.
 Et lepus impavidus mediis errauit i aruis.
 Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo:
 Cūcta sine insidiis nullāque timentia fraudem:
 Plenaque pacis erant. postq; non utilis auctor

cta q; mirantū. uerba pythagoræ ob sūmam grauitatem admirantium. Tanta nāq; fuisse auctoritate pythagoras traditur: ut discipuli ēt si nullā dētoꝝ rōnem assignasset: maximā Pytha- adhiberēt fidē: rogatiq; alicuius dēi rōnem: goræ dogma rñderent. αὐτοστέφν. hoc ipse dixit: pythago- ram inuentes: existimarētq; se dei uocē audi- re. pythagoras qdem fuit appellatus qd non minus q̄pythius uera loqueret. Magni pri- mordia mundi. De qbus uariæ sūt philoso- phorū opiniones: ut in primo diximus. Et reꝝ cās. in qbus iueniendis maxie philabo- rat. Et quid natura. sit uerbum subaudiatur. Natura at ab aristotele definit esse principi- um motus & q̄tis. Hæc at oia a physicis tra- ctant. Quid deus. q̄ nā sit dei definitio. deū at scribit plato eē sūmū bonum oīumq; bonoꝝ auctore. Vñ niues. q̄ excā niues gene- Pytha- renf. ut at scribūt physici: ex pluuia frigore goræ condēfata niues gnantur. Quæ fulmīs eēt sermo origo. ex collisione nubium fulmē exprimi- putatur. Iupiter an uenti. q̄ cā tōitru foret. Alii nāq; tōitru eē aiūt aeris uehēmētē stre- pitū. Alii at eruptionē uetoz e fracta nube cū maxio ipetu exeūtū. Quid q̄teret terras qd faceret terremotos. ueti aut i subterrāeis cauernis reclusi: neq; exitū habētes i cā terre motū esse dñr. Qua sidera lege mearent. Alia nāq; sidera cū mūdo. alia cōtra mundū meare dñr. Et qd cūq; latet. Oia iqt hoībus aliogn icognita docebat Pythagoras. Argu- it Rephēdit. sed atcui p.c. rectius legeretur hoc est uetuit. Parcite mortales. grauissima pythagoræ oꝝ: q̄ hoībus dissuadet ne car- ni- bus uescant. Hæc aut de Empedocle q py- thagoræ dogmata carnibus cōplexus e sū- pta eē uident id qd facile ex iis q̄ de pytha- gora scribit gellius p̄cipi pōt. Tantū uero ab usu carniū pythagoras abhoruisse a Dioge- ne scribitur: ut aræ delii Appollis genitoris quem solum colebat: frumēta: hōrdeū: ac pla- centes sine ullo igne iposuerit: nec ulla unq; iocinora ut in deliorum rep. Aristoteles te- statur. Parcite temerare. Nolite piolare. De- ducentia. inclinantia. Tumidæ. succi plenæ. Lacteus humor. periphraſis est lactis. Molliri. Mollia fieri & coqui. Thymi. herba est apibus gratissima: thymus. Prodigia tellus. quæ omnia copiose effūdīt. Suggestat. sub- ministrat. Et pecudes. oues. Armentaq; bo- ues. Ingeniū. natura. Heu quantū scelus est. A turpi dissuadet pythagoras hoībus: ne car- nib; uescant. In uiscera. i uētrē & itēstia. Vi- scera. carnes. Animantē. hoīem. Ritus cy- clopū. q̄ carnibus humanis crudisq; uescēbat.

Pytha- goræ dogma

Pytha- goræ sermo

carni- bus

Dissuadet at ab inhonesto. Turpe namq; est hoi
 imitari & feras & saeuos cyclopū mores. Ma
 le morati. malis moribus pditi. Hæc at cū in
 interrogatione & ironia legenda sunt. Cui fe
 cimus aurea nomen. Figurata est locutio.
 Quā auream appellauimus. a felicitate ue
 ro aureæ etatis sūptū est hoc argumentum.
 Foetibus arboreis. fructibus arborū. Fortu
 nata. felix & beata. Polluit. inquinat. Mo
 uere pēnas. uolauerunt Tutæ. securæ sine pi
 culo. Neq; n. tūc illis retia tendebātur. Impa
 uidus. Intrepidus. Sie ullo timore. Victibus
 facilitati uiuendi. Quisq; fuit. ignorat namq;
 quis nā fuerit Tametii iouē fuisse scribat poe
 tæ. Corpeas dapes. epulas ex corpe & car
 ne confectas. Fecit iter Aperuit uia. Sceleri
 cedibus & homicidiis. Idq; satisfuerat ut fe
 ras interficeremus. Nostrumq; petētia le
 tum. feras qdem nobis pnciosas interficien
 das esse ait: sed eaz; carnibus nō esse uescen
 dum. Inde a cæde feraz; deuētū est ad cæde
 cicurū: ac mansuetoz; aīalium: & qd̄ peius ē:
 hoīum quoz;. Pado. recuruo. Eruerit. Sub
 ruerit subuerterit. sus aut cereri imolari sole
 bat: ut caper baccho. Spē anni. Segetē & fru
 mentum Morfa. corrofa. Nocuit sua culpa
 duobus. cōcedit Pythagoras suē qdem & ca
 prum merito fuisse iugulatos. uerū oues &
 boues nihil p̄sus unq; mali cōmississe: ac po
 tius humano gñi maxio pere prodesse. eoq;
 non esse iterficiendos. Duobus. Sui. & ca
 pro. Nectar. Lac suauissimū. ex arte at com
 moda: q; ex ouibus habent: amplificat Pytha
 goras: quo facilius ab illis occidēdis hoies de
 terreatur. Tolerare. Ad tolerādum. Imme
 mor. ingratus. Demū affectui seruit hoc lo
 co demū quē admodū & tandē aliqñ. Ruri
 colam. bouē quo rura & arua colunt. Qui
 tria labore. interpretatio ē. idem. n. dicit p̄ di
 uersa uerba. Est at ordo. Qui p̄cussit securi il
 lacolla: quibus totiens durū aruum trahēdo
 aratū renouauerat. Tunc at renouat aruū
 cū aratro p̄cidit. Numen supernū. iouē. si
 qdem ioui sacrificat iuuecū. Victia labe ca
 res. uitio ac morbo. Incede uero & imolatio
 ne bouū d̄scribēda cōmorat. pythagoras: quo
 facilius ab illis iterficiendis hoies dehortet.
 ad id at alludit poeta: qd̄ paulo an̄ dixi: pytha
 gorā nō uictias. sed placentas i deoz; sacrifici
 is obtulisse. Crētās namq; hostias diis offerri
 uetabat: solāq; arā. q; sine sanguine eēt adorā
 dā c̄sebat. Nā placuisse nocet. nisi enī place
 ret nō imolaret. Et auro auratis cornibus.
 Quas colui fruges. mola namq; falla q; ex farī
 & sale cōstabat. sponēbat uictimaz; frōni. In
 spiciunt. idē haruspices sūt d̄ci: ab harugis hoc
 est uictimis ispiēdis. Scrutant. inq; rūt. Ve
 titoz; ciboz;. phibitaz; carnū. Vesci. car
 nibus uesci hoies ppriē d̄n̄ qd̄ græci p̄p̄o
 φ̄γ̄ uiv̄ dicūt. Vfos colonos. Nā boues ut
 coloni arua colunt. Et qm̄ deus ora mouet
 apollo me hortatur ut loquar. Delphos me

Victibus inuidit: quisquis fuit ille deoz;
 Corporeasq; dapes auidam demerfit in aluum:
 Fecit iter sceleri: primoque e cæde ferarum
 Incaluisse putes maculatum sanguine ferrum
 Idq; satis fuerat: nostrūque petentia letum
 Corpora missa neci salua pietate fatemur.
 Sed q̄ danda neci: tā nō epulanda fuerunt.
 Longius inde nefas abiit: & prima putatur
 Hostia sus meruisse mori: quia semina pando
 Eruerit rostro: spemq; interceperit anni.
 Vite caper morfa bacchi maclatus ad aras
 Dicitur ultoris. nocuit sua culpa duobus
 Quid meruistis oues placidū pecus inq; tuēdos
 Natū homines: pleno quæ fertis i ubere nectar
 Mollia quæ nobis uestras uelamina lanas
 Præbetis: uitaq; magis: q̄ morte iuuatis?
 Quid meruere boues: aīal sine fraude doloque
 Innocuum. simplex. natum tolerare labores?
 Immemor ē demum: nec frugū munere dignus
 Qui potuit curui dempto modo pōdere aratri.
 Ruricolam maclare suum. qui trita labore
 Illa: quibus totiens durum renouauerat aruum:
 Tot dederat messes: percussit colla securi.
 Nec satis est: q; tale nefas cōmittitur: ipsos
 Insciplere deos sceleri: numenq; supernum
 Cæde laboriferi credunt gaudere iuueni
 Victima labe carens & præstantissima forma
 Nā placuisse nocet uictis præsignis & auro.
 Sifititur ante aras: auditq; ignara precantem:
 Imponiq; suæ uidet inter cornua fronti:
 Quas coluit fruges: p̄cussaq; sanguine cultros
 Inficit in liquida præuisos forsitan unda.
 protinus creptas uiuenti corpore fibras.
 Inspiciunt: mentesq; deum scrutatur in illis.
 Vnde fames homini uetitoz; tanta ciboz; est?
 Audetis uesci genus o mortale quod oro
 Ne facite: & monitis animos aduertite nostris.
 Cūq; bouum dabitur cæloz; membra palato.
 Mandere uos uestro scite: & sentire colonos.
 Et quoniā deus ora mouet: sequar ora mouētē
 Rite deū: de phosq; meos ipsumq; recludam
 Aethera: & augustæ referabo oracula mentis
 Magna. nec ingeniis inuestigata priorum:
 Quæq; diu latuere canam. iuuat ire per alta
 Astra iuuat terris & inerti sede relicta

os apollis delphici: quē unūcolo. Oracula. Augustæ mē. diuīa. maximā aut excitat attētionē: cū pollice
 sed diuis: q̄ nulli alii unq̄ iuestigata fuerūt disputatuz. Ire p̄ alta astra. iuestigare caelestia. Inerti se. imobi
 li t̄ra Pallātes. errātes. Despectare. deorsū a cælo spectare. Sortē fati. nam atq̄ cōditionē fati. Oge. atto.
 Immortales aias eē pythagoras ait uariāq̄ subire corpa ondit. Hāc uero μετεωψυχωσι: hoc est aīa de
 corpore ī corpus cōmigrationē ab ægyptiis sūptā eē inuit Herodotus ī euterpe scribēs. Aegyptios primo
 extitisse q̄ dicerent aīam hoīs esse īmortālē: qd̄ mortuo corpe subinde in aliud atq̄ aliud corpus: ut qd̄q̄ gi
 gneref̄ īmigraret: atq̄ ubi per oīa se circum
 tulisset terrestria. marina. uolucra: rursus in
 aliqd̄ genitū hoīs corpus introiret: atq̄ hūc
 ab ea itroītū fieri intra ānoꝝ tria milia. Hāc
 orationē sumit e gr̄ æcis q̄ usurpauerūt tanq̄
 suam. alii prius. alio postērius: quoz̄ ego noīa
 sciens nō duco scribenda. Humeris ua. atlā.
 qui cælū sustinere fingit. Pollicēf̄ aut pytha
 goras se noua de aīoz̄ īmortālitate eē cōme
 moratuz. Materiā uatū. poetaz̄ qui multa
 de inferis scribūt. quos nullos esse pythago
 ras sentit: cum aīa de corpibus in corpa trā
 seant. Falsi mundi. Fallacis. Tabe. morbo.
 corruptiōe. Non ulla. nulla. Morte carent
 aīa. Ratio est & causa cur hoīes nulla mala
 patiātur. Nouis domibus. Nouis corpibus.
 hāc at̄ est pythagora μετεωψυχωσι. Ip
 se ego p̄nthoides. euphorbus eram. Exem
 plo sui ostendit pythagoras aias de corpori
 bus in corpa transire. Nam tpe belli troiani
 ait se fuisse. euphorbū p̄thoi filium: cuius
 et̄ clypeum cognouit in templo iunōis argi
 uæ locatum. Abanteis argis. argos clarissi
 ma urbs est pelopōnesi: in q̄ abas regnauit.
 Vnde abatei argi dnr̄. Tametsi ab aliis lega
 tur agris abateis exponaturq̄ euboicis. Abā
 tes animi populi euboīæ fuerūt. Nihil inte
 rit ex inīa oīum. phōrum hāc dnr̄: qui sen
 tiunt qdem oīa posse resolui in quor̄ elem̄
 ta: uel in materiā primam: ut sentit Aristo
 te. es. Sed minime in nihilū redigit. Vnde psi
 us. De nihilo ī nihilū ī nihilū nil posse fuerit
 Vtq̄ no. fa. Hāc similitudie colligit pytha
 goras ī bam uarias qdem sulcipe formas nun
 q̄ t̄n̄ interire. Facilis cera. mollis. Sed t̄n̄ ip
 sa eadem est. Quo ad substantiam siqdem sub
 stantia quāuis uarias īspiciat q̄litates & for
 mas: t̄n̄ nunq̄ ipsa mut. ē. Ergo ne pietas sit
 uicta. Ne igitur pietas inquit uioletur: noli
 te aias e corpibus cum p̄turbatiōe qdam
 expellere: ea interficiendo. Parcite extur
 bar̄. Nolite expellef̄. Cognatas aias. cogna
 toꝝ uestroz̄ animas. Et qm̄ magno feror̄
 æquore. in p̄fundissima uer̄ior q̄one. Cūcta
 at̄ eē in cōtinuo fluxu ait: Quod p̄stet. qd̄ p̄
 māeat a mutatiōe q̄ sit alienū. Vagans. Flu
 xa. mutabilis. Ipsa quoq̄ assiduo. exēplo tps
 colligit pythagoras oīa eē in cōtinuo fluxu.
 Et iubar hoc nitidū. Hūc solis splēdore. Me
 dia qete. media nocte. Aliū at̄ cæli esse colo
 rē in media nocte colligit. aliū in crepusculo
 qm̄ lucifer lucere desinit. Primus uero pytha
 goras: ut scribit Diogenes: eadem stellā luci
 fer̄. hesperūq̄ appellauit. Inficit. tingit colo
 re rubicundo. Pallantis. aurora Pallantis gi
 gantis filia. Ipse dei clypeus. ipse soli s̄ orbis.
 Solem autem eundem non manere colligit

Nube uehi: ualidique humeris insistere atlanti
 Pallantesq̄ homines passim ac rationis egentes
 Despectare p̄cul: trepidosq̄ obitūque timētes
 Sic exhortari: sortemque euoluere feri.
 O genus attonitū gelidæ formidine mortis
 Quid styga? qd̄ tenebra & noīa uana timetis
 Materiam uatum falsique pericula mundi
 Corpora siue rogus flāma. seu tabe uetustas
 Abstulerit. mala posse pati nōnulla putetis.
 Morte carent animæ: semperq̄ priore relicta
 Sede nouis domibus uiuunt. habitātq̄ receptæ
 Ipse ego: nā memini: troiani tempore belli
 P̄nthoides euphorbus erā: cui p̄ctoꝝ quondā
 Cognoui clypeum leuæ gestamina nostrā:
 Nuper ab anteis templo iunonis in argis.
 Omnia mutantur. nihil interit. errat: & illine
 Huc uenit. hinc illuc: & quoslibet occupat artus
 Spiritus: eque feris humana in corpora transit:
 Inque feras noster. nec tempore deperit ullo.
 Utque nouis facilis signatur cera figuris:
 Nec manet ut fuerat: nec formā seruat eandem:
 Sed tamen ipsa eadem est: aīam sic semp̄ eādem
 Esse: sed in uarias doceo migrare figuras.
 Ergo ne pietas sit uicta cupidine uentris:
 Parcite uaticinor̄ cognatas eade nefanda
 Exturbare animas: ne sanguine sanguis alatur.
 Et quoniā magno feror̄ æquore: plenaq̄ uentis
 Vela dedi: nihil est toto quod perstet in orbe.
 Cūcta fluūt: omnisq̄ uagās formatur imago.
 Ipsa quoque assiduo labuntur tēpora motu:
 Nō secus ac flumē. neque enim cōsistere flumē:
 Nec leuis hora potest. sed ut unda īpellit̄ unda:
 Urgeturque eadem ueniēs: urgetque priorem:
 Tēpora sic fugiunt pariter: pariterque sequūtur
 Et noua sūt sempe. nā qd̄ fuit ante relictum est.
 Fitq̄ qd̄ haud fuerat: momētaque cūcta nouāc̄.
 Cernis & emensas in lucem cedere noctes:
 Et iubar hoc nitidum nigræ succedere nocti:
 Nec color est idem cæli: cum lassā quiete
 Cūcta iacent media: cūque albo lucifer exit

Aīa īm
 morta
 litas

Pitha
 goras in
 eu
 phor
 bum.

Acarni
 hortēs
 abstinē
 dum
 Omnia
 conti
 nuo
 esse
 motū

In summo in caeli summitate. Nocturnae diana. Luna: quae si aut crescit aut decrescit: nec unquam in eodem permanet statu. Si contrahit orbem: si circulum abbreviat: hoc est si decrescit. Luna. n. si crescit: hodie minor est quam sit futura cras. Sin decrevit: hodie maior est quam sit futura. In species quatuor: Partes uer. aestate. autum. hieme: quae quidem sibi inuicem cedunt. Aetatis nostrae. Annu aetates hois referre scribit. Nam ut quatuor sunt anni partes: ita ex pythagorae sententia: quatuor sunt hois aetates. pueritia quingenti annos implet. Adolescencia uiginti. iuuenta uiginti. Senectus uiginti pueritia aut ueri similis uir. Adolescencia aetate. iu. ta autum. Senectus hyemi. Nam tener. uer. puericiae. est aetate iuuetate. Autum primae senectuti hyemem decrepitate similem esse ait.

Roboris expars. Firmitate carens. Turget. tuescit succorum copia. Insolida. infirma. Et spe delectat. Agricolas sperant. n. se fruges omnis generis collecturos. Almus ager. ab alendo almus dicitur ager quod hoies suis fructibus alat.

Ludit. ludere uir & luxuriare. Neque adhuc uirtus in frondibus ulla est. tellenae namque tempore ueris sunt frondes: ut puerorum corpora sine ullo robore & firmitate. Transit in aetate: ueri succedit aetas. Robustior annus. psanni robustior. Fitque ualens iuuenis. Valenti fortique ac robusto iuueni fit similis. Nec ubi. Foecundior.

Ardeat. ferueat uariis cupiditatibus. Excipit autum. Aestatem subsequitur autum quiriidi primaeque senectuti similis uir. Spisus quoque tempore canis. Tempore canis capillis ipsa hirsuta. nam tempore prima canescere incipiunt. Senilis hyemis. senectus hyemi similis. Alba capillanos hirsuta capillos. Est. n. sine doche poetica et pueris nota. Nostra quoque ipsorum. nostra et corpora in continuo esse fluxu colligit pythagoras. Vertitur: mutat. Fuit illa dies. Illud fuit tempus quo semina tantum quae spermata a graecis dicitur fuimus. Semen uero esse pythagoras definit stillam a cerebro puenientem quae in se calidum continet uaporem. Sentit aut pythagoras ad generationem hois semen maris: ac foeminae conuenire: a quo quidem aristoteles dissentit: soliusque maris sperma esse: idque in utero mulieris foueri ait. Spesque hoium primo. Primum inquit spes hoium fuimus. Ex spermate namque in utero mulieris piecto hoies nati iri sperant.

Aluo. Vtero. Aluus namque est per quam defluunt fordes. Vterus autem in quo mulieres concipiunt: qui & loci a doctis scriptoribus appellantur. Ab iperito autem uulgo matrix uocatur: cum matrix sit foemina foetus grae copata. Columella de gallis loquens. nam & octies in pullos educat: si ebda matrix. Admouit. adhibuit. Primum namque embrya efficit: quos embryones iperiti medici uocat. Et agi. Suffocari. Distetae mris. grauidae uentreque distetae: ac repletu habentis. Et domo. ex utero. Mox quadrupes.

Manibus namque ac pedibus infantes repunt. more brutorum. Aliquoque aliore: quae niti possunt. Emeritis. exhaustis. pteritis. Labitur decliue. Assidue tanquam fluius per loca decliua currit. Occiduae se. ad senectam: quae faecile occidit ac morit. Subruit. euerit. Demolitur destruit. Fletque milon. athleta fuit crotoniata tantis uiribus: ut uno ictu undae dextrae tanquam interfecisse tradatur. huerisque p stadium sine fatigatione patrasse. Solidae morte ferax. robustaque. alludit autem ad id quod dixi milonem crotoniata tantum corporis uirtute ualuisse

Quatuor anni pres
Acta
tes quatuor.

Sper
ma in
hoiem

Clarus e quo: rursusque alius cum prauija lucis

Tradendum phoebo pallantias inficit orbem,

Ipsedei dypeus terra cum tollitur ima

Mane rubet: terraque rubet cum conditur ima

Candidus in summo est. melior natura quam illic

Aetheris est. terraque percul contagia fugit:

Nec par aut eadem nocturnae forma dianae

Esse potest usque: semperque hodierna sequente

Si crescit minor est. maior si contrahit orbem.

Quid non in species secedere quattuor annum

Aspicias aetatis peragetem imitamina nostrae?

Nam tener & lactens puerique simillimus aeo

Vere nouo est. tunc herba uires & roboris expers

Turget: & insolida est: & spe delectat agrestes.

Omnia tum florent: florumque coloribus almus

Ludit ager. neque adhuc uirtus in frondibus ulla est.

Transit in aetatem post uer robustior annus:

Fitque uales iuuenis. nequae enim robustior aetas

Vlla. nec uberior: nec quae magis ardeat ulla est.

Excipit autumnus posito feruore iuuentae

Maturus mitisque. inter iuuenemque senemque

Temperie medius. sparsus quoque tempora cais

Inde similis hyems tremulo uenit horrida passu

Aut spoliata suos: aut quos habet alba capillos.

Nostra quoque ipsorum semper: requieque sine ulla

Corpora uertuntur. nec quod fuimusue sumusue:

Cras erimus. fuit illa dies: qua semina tantum:

Spesque hoium prio matrisque habitauimus aluo.

Artifices natura manus admouit: & angi.

Corpora uisceribus distetae condita matris

Noluit: eoque domo uacuas emisit in auras:

Edictus in lucem iacuit sine uiribus infans.

Mox quadrupes: rituque tulit sua membra ferarum:

Paulatimque tremens: & nodum poplite firmo

Constitit: adiutusque aliquo conamine neruis.

Inde ualens ueloxque furit spatiumque iuente

Transit: & emeritis medii quoque temporis annis

Labitur occiduae pariter decliue senectae

Subruit haec: auti demoliturque prioris.

Robora: fletque milon senior: cum spectat inanes

ut tange uno dextra ictu iterimeret. Fere at i exéplaribus more p morte corrupte legif. Fluidos. flacidos uiribus ac toris uacuos. Tyndaris. Helena q̄ bis ob pulchritudinē rapta fuit. primū a Theseo. Deide a pari de. bene igif helēa turpis ac deformis senectute effecta miraf cur bis fuerit rapta. Tēpus edax regē apo strophe ad tps graui philosopho maxie cōueniēs. Dētibz æui. multitudine annoꝝ. Sigdē anni dentes æui dicūtur: q̄bus oia rodi uident. Alludit aut Pythagoras ad dētes rotaz q̄bus hore mēsuratur in horologiis: Lēta morte. lēte ac tarde ueniēti. Hæc quoq̄ nō perstāt. elemēta quoq̄ in cōtinuo fluxu eē ostēdit. Sunt

Illos qui fuerant solidarum morte ferarum
 Herculeis similes: fluidos pendere lacertos.
 Flet quoq̄: ut in speculum rugas cōspexit ailes:
 Tyndaris: & secum: cur sit bis rapta: requirit.
 Tempus edax regē: tuque inuidiosa uetustas.
 Omnia destruitis: uitiataq̄ dentibus æui
 Paulatim lenta cōsumitis omnia morte.
 Hæc quoq̄ nō perstāt. quæ nos elemēta uocāus
 Quasq̄ uices pagant: aīmos adhibete: docebo.
 Quattuor æternus genitalia corpora mūdus
 Continet: ex illis duo sunt onerosa: suoque
 Pondere inferius tellus atque unda feruntur.
 Et totidē grauitate carent: nulloque premente
 Alta petunt aer atque aer purior ignis.
 Quæ q̄q̄ spatio distant: tamen omnia fiunt
 Ex ipsis: & in ipsa cadunt: resolutaque tellus
 In liquidas rarefcit aquas. tenuatur in auras
 Aeraque humor abit. dēpto quoq̄ pōdē rursus
 In superos aer tenuissimus emicat ignes.
 Inde retro redeunt. idemque retexitur ordo.
 Ignis enim densum spissatus in aera transit.
 Hic in aquas tellus glomerata cogitur unda.
 Nec species sua cuiq̄ manet: rezque nouatrix:
 Ex aliis alias reddit natura figuras:
 Nec perit in t̄aro quicq̄: mihi credite mundo:
 Sed uariat: faciēque nouat: nascique uocatur
 Ineipere esse aliud: q̄ quod fuit ante: morique
 Desinere illud idem: cū sint huc forsitan illa.
 Hæc translata illuc. sūma tamē omnia constant:
 Nil equidem durare diu sub imagine eadem
 Crediderim. sic ad ferrum uenistis ab auro
 Sæcula. sic totiēs uersa est fortuna locorum.
 Vidi ego: quod fuerat quondā solidissima tellus
 Esse fretū. uidi factas ex æquore terras.
 Et procul a pelago cōchæ iacere marinae.
 Et uetus inuēta est in mōtibz anchora sūmis.
 Quodq̄ fuit campus: uallem decursus aquarū
 Fecit: & eluuiē mons est deductus in æquor:
 Equē paludosa siccis humus aret harenis:

at q̄ttuor quorū duo tellus & aqua s̄t grauiā. Duo aer & ignis leuia. Genitalia corpora: q̄ttuor elemēta. ex q̄bus omnia generātur. Nulloq̄ p̄mētur ponderē. subaudiā. Fiunt. ḡnātur. Ex ipsis. q̄ttuor elementis. Et in ipsa cadunt. in ipsa resoluūt. nā elemēta d̄nr ex q̄bus oia constāt & in q̄ultima resoluūtur. Resoluatq̄ tellus. elemēta alterū in aliud trāsire p̄bat. nā & terra in aquā & aq̄ in aerē & aer in ignem: & cōtra ignis in aerem. aer in aq̄: in terram conuertunt. Tenuissimus. purissimus. Supos ignes. atherem: qui oīum elemētoꝝ sūpmus est. Retexit. resolutur. Tellus glomerata cogit unda. hoc ē. Aqua trāsit in terrā. Glomerata unda. ex aqua cōdensa. a. Nec p̄t i tanto. q̄ namq̄ perire uident. in q̄ttuor elemēta: uelut Aristo. sensit: in primā materiā resoluūt. Mihi credite. hoc sibi credi postulat pythagoras: q̄a uulgo pagē uerifi mile uir. Nasciq̄ uocat. qd nasci: qd q̄ mori sit elegāter describit. Nasci. n. aliqd d̄r: cum aliud: qd fuit ante: incipit eē. mori uero cum id desinit esse: qd ante fuit. Cū sint huc forsitan illa. Corruptionē unius alterius ḡnatio: nem eē ait. eaq̄ que p̄ire uident. in alia conuertit. Huc. in hoc corpus. Illuc. in illud corpus. Sūma. tamen oia constāt. in sūma: inq̄t omnia eadem p̄manent. Nam uel in quattuor elemēta secūdam pythagoram: uel in primā materiā ex Aristotelis snia omnia resoluūtur. Sub imagine eadem. sub eadem figura. Sic ad ferrum. Ad ferream ætatem. Ab auro. ab ætate aurea. Est autem apostrophe ad sæcula. Versa est. mutata ē. Hinc at colligit. id quod totiēs ait aristoteles corruptionem unius alterius esse ḡnationem. Vidi ego qd fuerat. id multis exemplis colligi p̄t. nam ubi nunc est fretum siculū ubi fuit terra & qdem solidissima. Vt. n. plynius narrat: Sicilia italiæ oli fuit auulsa. Cyprus syriæ. Eu boea boetiæ. Euboeæ abātis & Macris: tametis i plynio fer legat corrupte. Atlātem & macriā. Belbicū Bithyniæ. Leucosia sirenū p̄ mōtorio. Vidi facta ex æquore fras. Nā p̄ter qd nouæ isulæ i mari nascūt: tota ægyptus oli mare fuisse narrat. Hybada p̄terea quōdā isula iōiæ ducētis nūc a mari abest ita diis. Et p̄cula a pelago. Etiā nō i mōtibz & qdē altissimis cōchæ mariæ repiūt: ex quo colligit illic mare aliq̄n fuisse. Et eluuiē. Di luuiō. Paludosa. t̄ra subaudiā. Ex paludibus at ēt nūc fertilissima agri sūt. id qd de pontinis paludibus ēt horatius i arte poetica scribit. debemur morti nos nostraq̄: siue receptus terra neptunus: classes aq̄lonibus arcet Regis opus steriliq̄ diu palus aptaq̄ remis Vicinas urbes alit & graue sentit aratrum.

Qua
 tuor
 elemen
 ta

Nasci
 Mori

Terra
 in mar

Mare i
 terram

Quæq; siti tulerant. Quæ sicca fuerat loca: a paludibus sūt occupata. Stagnata. stagna facta. Humenscunt humida facta sunt. Hic fontes nouos. Fontes noui sæpe numero oriuntur maximeq; ubi siluæ succiduntur. ut plinius scribit. Interdū etiā arefcunt. Tremoribus orbis terræ motibus. Nā ut refert plinius. uarie q̄titur terra: & mira eduntur opera alibi p̄stratis mœnibus. alibi hiatu p̄fundo haustis. alibi gestis molibus. alibi emissis amnibus nonnūquam et ignibus calidifue fontibus. alibi auerso fluminū cursu. Ex cæcata. occultata. Sic ubi terreno lycus est. Variis probat exemplis multa flumina mō oriri mō occultati.

Lycus
flu.

Erafi-
nus fl.

caycus
fl.

Amase-
nus fl.

Ani-
grus

Hypa-
nis fl.

Insulæ
i cōtinē-
tem

Et cōti-
nenti

insule
Helice

Bura

grus in Messopotamia. sed duo ite alii sūt fluuii hoc noie. Alter ex arcadia i littus burrae labit. alter apud eretrios existit. Sic mō cū bibit Erasinus fluuius est arcadiae q̄ ut scribit herodotus a stymphalide palude oritur: ac nunc qdem in argolico agro exit cum antea exitum nō haberet. Et mysum. Caicus fluuius ē Mysia: q̄ alueum pristinum mutauit. Nec non sicania. Amasenus fluuius est Sicilia: q̄ æstate fere exiccat. Ante bibebatur anigrus q̄ & aniger dī fluius est graecia: q̄ e dulci factus ē amarus: postquā in eo selaue- rūt centauri ab hercule uulnerati: quāuis alii tradāt melampodem: ut proetidās ab insania purgaret: illis ad expiationē aq̄s usū fuisse propter qd̄ ex dulcibus amaras fuisse effectas. Pisces et̄ gignit pessimi saporis. Hic aut̄ fluuius antea minyæus appellabat: cuius aq̄ irrigatio maculas albas & ipetigines sanat. q̄ ex causa Alpheum quoq; quod alphas id est maculas curet: nomē fontium eē litteris proditum est. Quid non & scythicis. Hypanis fluuius ē scythia: ex magna palude profluens circum quā tit̄ scribit herodotus: pascitur eq̄ siluestres cādidi. Is quinq; fere dierū navigatione angustus & dulcis fluit. Sed mox quatuor a mari dierū navigatione sane q̄ amarus: pp̄ amarū qui in eum influit fontem. Est aut̄ hic fons in finibus scytarū aratorum & Halizonū eodem nomine quo locus: unde emanat scythica lingua. Exampeus. id est sacrae uiæ. Fluctibus ambitæ. Ex insulis continenti fieri: ac ex continente insulas exemplis colligit pythagoras. Nam antissa cum antea per se insula esset cum urbe eiusdem nominis nūc lesbos: ut plinius scribit: est. adiuncta. Pharos quoque insula olim fuit Aegypto adiacens. nunc autem continens est facta: q̄ turrim in p̄mōtorio habebat multis tabulatis excelsā: & albo lapide mirifice structā eodem noie: quo insula: quam quidam sostratus Cynidius regnum amicus pro nauigantium salute: ut refert Strabo extruxit. Tyros uero urbs est phœnicia: que Alexandri magni temporibus insula fuit. Nam aggere ab ipso continenti fuit coniuncta: dum illam obsideret. Leucada continuam. Leucas urbs est: que olim epiro fuit coniuncta. Leucadem autem uocauerunt: ut Strabo opinatur a leucate sumpto uocabulo. est autem albicāti colore petra in pelagus piecta. atq; cephalenia: & leucadi adiacens: in qua est Apollinis leucatae phanū. urbem aut̄ possuit p̄ insula Ouidius. Nā si referenti plinio credimus: leucadia penisula est iuxta sinū ambracium quōdā Neritis appellata accolarū opere abscessa a cōtinenti: ac reddita uentorū flatu cōgeriem harenæ accumulantiū oppidum autem in ea leucas quondam neritū dictum. Zancle quoq; zacle urbs ē Sicilia: quæ nunc messana dicitur: olim Italia: adiuncta. Eam: ut Strabo refert: condierē Messenii q̄ peloponesu m̄ habitant: a q̄bus & nomen accipit. nā prius a curuitate locorū zancle fuit uocata. nam curua zāclia uocabāt naxii: q̄ illam prius ædificarūt. Si quæris elicen. Elice urbs fuit Achaia: in qua calisto nata fuit dī. Vnde sepe numero pro maiori ponitur urfa. Buris item quæ & bura dicitur urbs fuit Achaia: curus ut eliecs i sinu corinthio: ut scribit plinius: etiam nū uestigia apparēt. A mari nāq; fuerunt submerse.

Quæq; siti tulerat: stagnata paludibus humet: Hic fontes natura nouos emisit. at illic Clauiat & atiquis tam multa tremoribus orbis Flumina profliunt aut excecata residunt. Sic ubi terreno lycus est epotus hiatu Existit procul hinc: alioq; renascitur ore Sic modo cū bibitur: tecto mō gurgite lapsus. Redditur argolicis ingens erasinus in agris Et mysum capitiq; sui ripaq; prioris Pœnituisse ferunt. alia nūc ire caycum. Nec nō sicanis uolens amasenus harenas Nunc fluit. interdū suppressis fontibus aret. Ante bibebatur: nunc quas contingere nolis: Fūdīt anigrus aquas: postq; nisi uatibus omnis Eripiēda fides: illic lauere bimbres. Vulnera: clauigeri quæ fecerat herculis arcus. Quid nū & scythicis hypais de mōtib; ortus Qui fuerat dulcis salibus uitatur amaris? Fluctibus ambitæ fuerant antissa pharosque Et phœnissaturos: quæ nūc insula nulla est: Leucada cōtinuam ueteres habuere coloni Nunc freta circū eunt zencle quoq; iuncta fuisse. Dicitur italia: donec cōfinia pontus Abstulit. & media tellurem reppulit unda. Si quæris helicen & buran achaidēs urbes: Inuenias sub aquis: & ahduc ostendere nauatæ Inclinata solent cum mœnibus oppida merfis.

Est prope pittheiam Pitthei Aethrae patris patriam Nam Troezen urbs est peloponesi a Troezene pelopis filio dicta: que & aphrodisias, & saronia, & posidonias & Apolloniae & Anthanis fuit appellata. Planiciem autem in montes conuertit: & contra montes in planiciem transire colligit Pythagoras. Eam autem huiusmodi mutationis causam assignat: quae & aristoteles in Meteoris affert. Ventos enim subterraneos neque exitum habentes in cae esse ait: ut plana interdum montes efficiant. Res horrenda. Admiranda est autem acclamatio. Vis fera uolentia terribilis. Caecis occultis. Aliqua uia. Luctata conata. Flatibus flaminibus. Aut dire

Est prope pittheiam tumulus troezena sine uillis
Arduus arboribus quondam planissima campi
Area nunc tumulus. nam res horrenda relatu:
Vis fera uentorum caecis inclusa cauernis
Expirare aliqua cupiens: luctataque frustra
Liberiore fuit caelo: cum carcere rima
Nulla foret toto: nec pertua flatibus effet:
Extentam tum fecit humana: ceu spiritus oris
Tendere uesciam solet: aut direpta bicornis
Terga capri. tumor ille loci permansit: & alti
Collis habet speciem: longoque induruit aeuo.
Plurima cum subeant audita aut cognita nobis
Pauca super refera. quid non & lymphas figuras
Datque capiti nouas: medio tua corniger hama
Vnda die gelida est: ortuque obituque calefit.
Admotis athamantis aquis accendere lignum
Narratur: minimos cum luna recesceat in orbes.
Flumen habet cicones: quod potum saxea reddit
Viscera. quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & hinc sybaris uestris coterminus oris
Electro similes faciunt auroque capillos.
Quodque magis mirum: sunt qui non corpora tantum:
Vere animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita est obscenae salmacis unda:
Aethiopesque lacus: quos liquis faucibus hausit:
Aut furit: aut patitur mixta grauitate soporem.
Clitorio quicumque sitim de fonte leuauit:
Vina fugit: gaudetque meris ab stemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino:
Siue quod idegenae meminit: amythaone natus
Proetidas attonitas postquam per carmen & herbas
Eripuit furis: purgamina mentis in illas.
Misit aquas: odiumque meri permansit in undis.
Hinc fluit effectu dispar Lyncestius amnis
Quae quicumque paru moderato guttere traxit:
Haud aliter titubatur: quam si mera uina bibisset.
Est lacus arcadiae pheneum dixere priores:

has curauit: uxor est accepta. Huic fluit Lyncestius fluminis est: cuius aqua quicumque potauerit non minus ebrius efficitur quam si immoderate uinum bibisset. hoc etiam plinius quidem his uerbis affirmat. Lyncestis aqua quae uocatur acida uini modo temuletos facit: et in paphlagonia: & in agrocaneo. lacusque de stiphatio lacusque est fert: iuxta pheneum caput mihi scire ut: uel de restagnatione ladonis aquae uel fluminis: quae in pheneo caput fieri consuevit scribitur.

pta bicornis terga capri. piphraesis est utrumque
Plurima cum subeant. In mentem ueniant.
Super. insuper. Medio tua corniger hama
mon. Iupiter sub figura arietis in libya hac de
causa colitur. Quod cum liber pater per ly
biae deserta exercitum ducens siti laboraret.
patrem rogauit: ut sibi auxilio esset: cui repe
te aries occurrit: quem secutus limpidiissimum
fontem inuenit. In tantae autem rei memoria
& templum magnificentissimum extruxit: &
instituit: ut iupiter sub figura arietis colere
tur. fons uero ille: ut scribit plinius interdum frigidus
noctibus feruet. Admotis athamantis
aquis. In dodone scribit plinius: ouis fons
cum sit gelidus & immerfas faces extinguit:
si extinctae admoventur accendit. idem mer
ridie semper deficit: qua de causa anapa
menon uocat. Mox increpescens ad medium
noctis exuberat. ab eo rursus sensim deficit.
Quis autem Athamantis legatur. Athama
nis tamen ab Ouidio forsitan scriptum fuit.
Nam athamaniae que & Athamais dicitur thes
salie regis est in qua fons ille esse perhibetur.
Hinc etiam Athamaes populi dicunt. Est autem
hypallage. Admotum in aquis lignum intelligit.
Recreuit decreuit. Flumen habet cicones. hu
ius fluminis nomen non meminimus legisse.
ply uero sic scribit. In ciconum flumine & in
piceno lacu uelino lignum defectum lapideo cor
tice obducit. Cicones autem Thraciae populos
esse sapius iam scripsimus. Crathis & hinc si
baris. Crathis & sybaris flumines sunt calabrae: quae
cappillos flauos efficiunt. Est etiam crathis
Achaiae fluminis iuxta Aegae labens a miscen
dis a quo cognouimus: quod a duobus fluminibus in
crementa suscipiatur: quo & italicus ut Sera
bo & pausanias aiunt: fuit appellatus. Cui non
audita est salmacis. fons est cariae: in quem quae in
grediuntur: effoemantur egrediuntur: cuius rei causam
in superioribus diximus libris. Mixta grauitate
sopore. piphraesis est lethargi. Clitorio quicumque
siti. clitorius fons est arcadiae qui potus odium uini
inducit. Calido uino. ex snia physicos ea
lidu est natura uinum. Indigenae. accolae ibi ge
niti. Amythaone natus. Melampus medicus quae
proeti argiuo regis filias quatuor putantes se
uaccas esse eo furor liberauit quae ipsis iunone
scribit pherecydes: ut alii uerus imiserat: quod il
la se pulchriores esse iactaret. Proetidas. proe
ti argiuo regis filias quatuor noiae sunt haec. Me
ra. Euryale. Lysippe. & iphianassa: quam qui
de melampus proe regni accepta: posteaquam il
la

Ex pla
nicie
montes

Mira
aqrum
natura

Cra
this fl.
Sibarif

Salma
cis fons

Clitori
us

Lynce
stius fl.

Arca
diae la
cus

Arca
diae la
cus

quavis nihil de aquarum quietate dicat. Ply. ue-
 ro nisi mendu inest sentire uidef phineas pa-
 ludes in arcadia eē: ex qbus ladon profluit.
 Arca dia aut regio est achaia mediterranea
 maxie a mari remota: q̄ primo Drymodis.
 mox pelagis fuit appellata. Sine noxa. Sine
 nocumento. Tempusq̄ fuit quo nauit in un-
 dis. Ortygia insula: q̄ & Delos uocatur: ut su-
 perius diximus: fluitare solebat. Timuit con-
 cursibus argo. Symplegades insulae sūt puar:
 q̄ & cyaneae dicūtur cōtra bosporū thraciū.
 q̄ a poetis olim cōcurrere finguntur: quonia
 ut inq̄ plynius paruo discretā iteruallo ex-
 aduerso intrātibus gemias cernebant: paulu
 lumq̄ deflexa acie cōcuntū specie p̄bebant.
 Vndaz elifaz. expressarū duoz: scopuloz
 cōcursu. Nec quae sulfureis. cas assignat poe-
 ta cur aetna siciliae mons horissimus ardeat.
 Hinc aut etiā colligit oia esse in cōtinuo flu-
 xu: qd nec sparit: nec semparura est aetna.
 Tres aut affert illius incendii causas. Nā aut
 nalis est ille ignis: aut a uentis iclusis: excitat.
 Aut ex sulfure bitumineue orit. Istibus ia-
 ctatibus. Frigida. Sine igni. Bitumineae ui-
 res: Bitumē genus est pois: celerrime igne
 rapiēs. Esse uiros fama ē. pallene & urbs ē
 thraciae a pallene sitonis filia dicta & chero-
 nesus: q̄ & phlegra antiquis uocabat: ubi giga-
 teū bellū cōfectū fuisse dī. Qui soleat leuibus
 Qui soleat i aues cōuertī. Cū titroianicā pa-
 ludē. tritoniaca palus i libya eē scribitur: sed
 poeta de ea q̄ in septentrione uī sentire de q̄
 me nihil memini alibi legisse. Simile de arca-
 dibus plynius scri. quos i lupos uerti rursusq̄
 sibi restitui tā cōstās fama fuit. ut in maledi-
 ctis uersipelles habeant. Scythides. scythicae
 mulieres q̄ se i aues: ut nostratiū qdā in feles
 mutare dnt. Sparse perūte. Easde artes
 ut se i aues cōuertāt. Rebo pbatis. de qbopi-
 culū ē factū. Tabuerit. corrupta fuerit. Flui-
 do calore. Ab effectu qd fluida & mollia cor-
 pora reddat. Obrue: Terra rege. Dele-
 ctos tauros: Vitulos. nā ex uitulis: ut i geor-
 gicis scribit Vergilius apes nascūt. Vī. ex-
 perientia. De putri uiscer. De corrupta carne
 Rura colūt. agris e floribō rorē legētes uer-
 sant. In spē futuri & mellis & noui examis.
 Pressus humo bellator equis. p̄ que bella ge-
 rūt. Notū crabrōes ex eqs putrefactis nasci.
 Littoreo cācro. i littore morātī. Hoc aut usu
 cognitū ē: scorpīū nasci ex cācro fra obruto.
 Cauda q̄ minabit unca. Nā scorpīus cauda
 ictus iferre memorat. Quaeq̄ solent canis.
 Bōbyces dicit: q̄ sericū generat. Nā ut ply-
 mus. xi. naturalit hystoriae scribit Bōbices
 in Asyria prouenientes nidos eluto fingunt
 Tineae salis spem applicatos. lapidi tanta duricia ut
 i papi-
 lones spiculis pforari uix possint. In his & ceras lar-
 gius quam apes faciunt: deinde maiores uermiculos. hi eruca fiunt. Fit deinde quae uocatur Bombylis
 ex ea Nicedalus. ex hoc sex mensibus Bombyces telas araneorum more texunt ad uestem luxumq̄ foe-
 minarum: quae bombicina dicitur. Res obseruata. Animaduersa. notata: Tineae agrestes. uermiculi
 agrestes. Ferali papi. pestifero ac uenenofo. Truncaspe. Mutilatas & carentes pedibus.

Orty-
 gia insu-
 la.
 Sym-
 plega-
 des
 Aetna
 mons.

Hoies
 in aues
 Exuitu
 lis apes

Ex eqs
 crabro
 nes.

Ex can-
 cro
 scorpi-
 us

Tineae
 i papi-
 lones

Bombylis

Semina limus habet uirides generantia ranas:
 Et generat truncas pedibus: mox apta natando
 Crura dat: utque eadē sint longis saltibus apta.
 Posterior superat partes mensura priores.
 Nec catulus partu: quem reddidit uirga recenti.
 Sed male uirga caro est: lambēdo mater in artus
 Fingit: & informē: quātam capit ipsa. reducit.
 Nōne uides quos cæra tegit sexangula fetus
 Melliferatū apium sine mēbris corpora nasci?
 Et ferosq; pedes: serasq; assumere pēnas?
 Iunonis uolucrem: quæ cauda sidera portat:
 Armigēque iouis: cythereidasq; columbas.
 Et genus omne auium mediis e partibus oui:
 Ni sciret fieri: quis nasci posse putaret?
 Sūt qui cū clauso putrefacta est spīa sepulchro:
 Mutari credant humanas angue medullas.
 Hæc tamen ex aliis generis primordia ducunt.
 Vna est quæ reparat: seque ipsa resemnet ales.
 Assiri phœnica uocat: nec fruge nec herbis.
 Sed thuris lachrymis & succo uiuit: amomi.
 Hæc ubi quinque sue cōpleuit sæcula uitæ:
 Illicis in armis tremulæque cacumine palmæ
 Vnguibus & puro nidum sibi cōstruit ore.
 Quo simul ac casias & nardi lenis aristas:
 Quasq; cū fulua substrauit cynama myrrha:
 Se super imponit: finitque in odoribus æuum
 Inde ferunt totidem qui uiuere debeat annos.
 Corpore de patrio patrum phœnica renasci.
 Cū dedit huic ætas uires: onerique ferendo est:
 Pōderibus nidi ramos leuat arboris altæ:
 Fertque pius cunascq; suas patriūque sepulchrū
 Perque leues auras hyperionis urbe potitus
 Antē fores sacras hyperionis ædere ponit.
 Si tamen est aliquid miræ nouitatis in istis.
 Alternare uices: & quæ modo fœmina tergo
 Passa marē est: nūc esse marē: miremur hyænā.
 Id quoque quod uētis animal nutritur & aura
 Protinus assimulat: tetigit quoscunque colores
 Victa racemifero lynceas dedit india baccho.
 Equibus: ut memorat: quicquid uesica remisit:
 Pertitur in labides: & cōgelat aere tacto:
 Sic & coraliū quo primum cōtigit auras
 Tēpore: durescit mollis fuit herba sub undis
 Desinet ante dies: & in alto phœbus anhelos
 Aequore tinget equos: q̄ cōsequar omniadictis

Nec catulus ptu. Ply. hoc idē scribit de uris.
 Pariūt. inqt tricesimo die ac plurimū q̄ nōs
 hi sunt cādida informisq; caro paulo murti-
 bus maior. sine oculis. sine pilo. unguis tm̄
 prominent hanc labendo paulatim figurā.
 Fingit. figurat. Nōne uides. Apes sine pedi-
 bus nascunt. unde et nomen traxer. primū
 n. uermiculi absq; pedibus alisq; oriūtur. In
 nōis uolucrem. pauonem. Armigē. iouis.
 Aglā. Cythereidas colūbas. ueneri dicatas
 Mediis e partibus oui. ex uittello oui. Sunt qui
 cū clauso. de hoc ply. sic scribit. Anguē ex me-
 dulla hominis spinæ gigni accepimus a mul-
 tis. Hæc tm̄ ex aliis. mirādā phœnicis auis
 generatiōem describit poeta: de quo & ply.
 tere eadē. Aglæ at magnitudine esse narrat:
 auri fulgore circa collū. cætera purpureus ce-
 ruleam roseis caudā pennis distinguentibus
 cristis faciem caputq; plumeo apice honesta-
 te. Peculiaris ē arabie felicitis. Manilius sena-
 tor auctor est neminem extitisse qui phœni-
 cem uiderit. Sacrum in arabia soli esse. uiuere
 ānis sexcentis sexaginta. Senescentem casta-
 thurisq; sūrculis construere nidum. replere
 odoribus & super emori. Ex olibus deinde
 ac medullis nasci primo ceu uermiculū. inde
 fieri pullum. Principioq; iusta funeri priori
 reddere: & totū deferre nidum ppe panca-
 cā in solis urbem: & in ara ibi deponere. Pri-
 mordia. originem. Assiri phœnica uocant
 A color purpureo phœnix uidet appellatus
 Quo simul ac casias. phœnicis nidū apte ut
 oia describit poeta. castia aut & nardus fruti-
 ces suauissimi odoris in arabia nascentes.
 Oneriq; ferendo ē. sufficit nido auferendo.
 Sic at dictū est: ut dicimus aliquem non esse
 soluendo. Leuat: releuat ac leues reddit. Hy-
 perionis æde: templo solis. Si tamen est aliqd
 hyæna fera ē de qua multa a plynio mira tra-
 dūtur. sed maxime ei utraq; inesse naturam
 & alternis ānis marem fœmināq; fieri. & ut
 scri. plynis: parere sine mare uulgu credit.
 Aristoteles negat. collū & iuba continuitate
 spinæ porrigit: flectiq; nisi circūactu totius
 copis neq; Alternare. alternis ānis mutare.
 Id quoq; qd̄ uentis. chameleōtem dicit: q̄ ut
 ply. tradit. solus animalū nec cibo nec potu
 spali ē: nec alio q̄ aeris alimento circa capri-
 ficos ferus. innoxius aliq; & coloris natura
 mirabilior. Mutat nāq; eū subinde & oculis
 & cauda & toto corpe: redditq; sp̄ quem cū-
 q; pxime attingit pter rubrū cadidūq; defu-
 cto pallor ē. Victa racemifero. Lyncuriū gē-
 ma ē q̄ ex urina hyneū dī generari Vnde et
 nomē fuit ipositū. Lyncuriū. n. dicitur qd̄ sit
 urina Lyneis. ou. po. nāq; Vrinā significat.
 Quicquid uesica remisit. ois urina lyncum-
 sic & coraliū. In aq̄s molle ē coraliū. extra ue-
 ro aq̄s durescit: ut supius quoq; poeta narra-
 uit. q̄ cōsequit oia dicit. q̄ uerbis oia explicare
 possi Sic oia uertit cernim: oia eē i cōtinuo

Limus
 i ranas

Caro in
 ursum.

Apes
 sine pe-
 dibus

Aues
 ex oui
 medio

anguis
 ex hois
 spina

Phœ-
 nix ex
 seipso

hyenā
 mō ma-
 ré mō

fœmi-
 nā esse

Mira-
 chamæ
 leontis

natura
 Lyncu-
 rium ex

Lyncū
 urina

Corali-
 um ex
 molli-
 durum

Oium
 regū
 uisitu-
 dīnē eē

fluxu ex urbium quoque ac populorum excidiis ac
 felicitatibus pythagoras colligit. Clara fuit
 sparte. sparta laconica dicitur regio a spartis
 cadmi sociis cognoscata. sed plerumque pro urbe
 ponitur. Mycenæ urbs est peloponnesi no-
 tissima a Mycenæo Spartois filio Phoroinei
 fratris dicitur. Oedipodionie thebæ. Vbi oedipus
 regnavit ut Pandionie Athenæ ubi Padios.
 Nec non & cecropis. Athenæ quarum auctor
 fuit cecrops. Amphionis arcæ. Thebæ ab
 amphione amplificatæ. Nunc quoque dardani-
 am. Exemplo urbis Romæ: quæ tunc maxime cre-
 scebat: omnia esse in continuo motu Pythagoras
 ostendit. Dardaniam romam a Troiæ ædifi-
 catam. Apennigenæ hybridis. in Apennino
 monte orientis. Thybrim autem propter urbem Ro-
 mæ sibi notius est quam sit exponendum. Vates.
 sibyllas. Sortes fatidicas. fata canentes atque
 predicantes. Res troiana. imperium troianum
 Labaret. Vacillaret. periclitaret. Priami-
 des helenus. priami filius. fuit autem vates op-
 timus: ut ex carmine quoque Vergiliano con-
 stat. Debere urbem. urbi ædificandam ita volen-
 tibus fati obnoxios esse. Pulchra autem phan-
 tasia refert in helenum poeta: quæ iam ipse uide-
 rat. Per sæcula longa. per septingentos annos
 De sanguine natus iuli. Iulius cæsar. Nam in
 cæsaribus Augusti illius filii gratiam hæc referunt
 Penatigero æneæ. penates gerenti. Penates
 autem ut refert Macrobius ex Varronis senten-
 tia. Dardanus ex samothracia in phrygiam.
 Aeneas ex phrygia in Italiam detulit. Dii vero
 penates dicuntur: ut uolunt quod diligentius uerita-
 tem inquirunt: pro quos penitus spirant. per quos
 habemus corpus. pro quos rationem animi. Eos autem
 esse iouem. lunonem. Mineruam. Utiliter
 phrygibus. Cum utilitate phrygum & troianorum
 Pelagos uicisse. Græcos Troiam expugnasse.
 Ne tamē oblitis. Concludit omnia in con-
 tinuo esse fluxu: & a carminibus omnino esse
 abstinnendum pythagoras: cum animæ nos-
 træ in uaria corpora transeant. Ad metam.
 ad finem & conclusionem. Metaphora ab e-
 quis currentibus sumpta. Expatiemur equis.
 Euagemur copiam uerborum. Animæ uolu-
 cres. Leues atque ueloces. Animo namque nihil
 est uelocius. In ferinas domos. in corpora
 ferarum. Pecudumque in pectora condi-
 do & sensus. Nos quoque pars mundi sinamus
 & permittamus tuta esse & honesta ea cor-
 pora que possunt animas habuisse parentum
 aut fratrum aut iunctorum nobis aliquo fœ-
 dere & affinitate aut certe hominum quoniam
 non corpora solum uerum etiam uolucres &
 ueloces animæ sumus. hoc est quoniam non solum ex corpore
 sed etiam anima constant & inferas & pecudes ire pos-
 sumus. his autem omnibus colligit Pythagoras nul-
 lo modo carminibus esse uelendum. Thye-
 stæis mensis. quibus thyestæ filii comedendi
 ab Atreo fratre appositi fuerunt. Nota uero est

In species translata nouas. sic omnia uerti
 Cernimus: atque alias assumere roborantes.
 Conciderint has. sic magna fuit cense que turisque
 Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos
 Nunc humilis ueteres tantum modo troia ruinas
 Et pro diuitiis tumulos ostendit auorum.
 Clara fuit sparte. magnæ uigere mycenæ.
 Nec non & cecropis. nec non amphionis arcæ.
 Vile solum sparte est. altæ cecidere mycenæ.
 Oedipodionie quid sunt nisi nomina thebæ?
 Quid pandionie restant nisi nomen athenæ?
 Nunc quoque dardaniam fama est consurgere romam.
 Apennigenæ: quæ proxima hybridis: undis
 Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
 Hæc igitur formam crescendo mutat: & olim
 Immensi caput orbis erit. sic dicere uates:
 Fatidicasque ferunt sortes: quantumque recordor.
 Dixerat aeneæ: cum res troiana laboret.
 Priamides helenus flenti dubioque salutis.
 Nate dea: si nota satis præfagia nostra
 Metis habes: non tota cadet te sospite troia.
 Flamma tibi ferumque dabunt iter. ibis: & una.
 Pergama rapta ferēs: donec troiaque tibi que
 Externum patrio contingat amicus aruum.
 Urbem etiam cerno phrygios debere nepotes:
 Quanta nec est: nec erit nec uisa prioribus annis.
 Hanc alii proceres per sæcula longa potentem:
 Sed dominam rerum de sanguine natus iuli
 Efficiet: quo cum tellus erit usque fruentur
 Aetheriæ sedes: cælumque erit extus illi.
 Hæc helenum cecinisse penatigero æneæ
 Mente memor refero: cognataque moenia lætor
 Crescere: & utiliter phrygibus uicisse pelagos.
 Netamen oblitis ad metam tendere: longe
 Expatiemur equis: cælum & quodcumque sub illo est
 Immutat formas: tellusque & quicquid in illa est:
 Nos quoque pars mundi: quoniam non corpora solum
 Vergetiam uolucres animas sumus: inque ferinas
 Possumus ire domos: pecudumque in pectora condi-
 Corpora: quæ possunt animas habuisse parentum
 Aut fratrum: aut aliquo iunctorum fœdere nobis.
 Aut hominum certe: tua esse & honesta sinamus:
 Ne ue thyesteis cumulemus uiscera mensis.
 Quam male consuescit. quæ se parat ille cruori
 Impius humano: uituli qui guttura cultro

fabula. Nam Atreus & Thyestes pelopis & Hippodamie filii opera mercurii agre ferentis Mirtulum filium a pelope ipso fuisse interfectum in tanta deuenerē discordia: ut alteri uterq; insidias strueret: cū ea conditione regnū a patre accepissent: ut a ternis regnarent annis. Nam thyestes quo facilius arietem uelleris aurei in quo regni fata consistebant: Vt seneca in Thyeste tragœdia narrat: sibi usurpare posset: Meropen Atrei Vxorē cōpressit ex eaq; filios suscepit. Quod cū atreus rescuisset bello illū Mycenis in exiliū eiecit. quo quidē non contentus simulata gratia fraurē ad se reuocauit: tresq; eius filios decoctos sic apposuit comedendos: ut san-

Rumpit: & immotas præbet mugitibus aures:
Aut qui uagitus similes puerilibus hædum
Edentem iugulare potest: aut alite uesci:
Cui dedit ipse cibos: quantū est quod desit i istis
Ad plenum facinus: qua transitus inde paratur:
Bos aret: aut mortem lenioribus i mputet annis.
Horrifere contra boream ouis arma ministret.
Vbera dent saturę manibus pressanda capellę.
Retia cum pedicis laqueosq; artesq; dolosas
Tollite. nec uolucres uiscata fallite uirga.
Nec formidantis ceruos includite pennis.
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite si qua nocent. uerę hæc quoq; pdite tātū.
Ora uacente pulis: alimenta q; congrua carpāt.
Talibus atq; aliis instructo pectore dictis
In patriam remeasse ferunt: ultroq; petitem
Accepisse numam populi latialis habenas:
Coniuge qui felix nympa: ducibusq; camœnis
Sacrificos docuit ritus: gentemq; feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postq; senior regnumq; æuumq; peregit:
Extinctum latiaq; nurus popululq; patrelq;
Desseuere numam. nam coniunx urbe relicta
Vallis aricina densis latet abdita siluis:
Sacra q; orestę gemitu quęstuq; dianę
Impedit. ah quotiens nymphe nemorisq; lacusq;
Nefaceret monere: & cōsolantia uerba

bus uescamur. Ora uacent epulis. Careant eiusmodi epulis. Cōgrua. homini conuenientia: Dictis. pithagorę præceptis. Instructo pectore. Instituto animo. Eorum autem opinionē sequitur Ouidius ut diximus: qui sentiunt Numam a pythagora fuisse institutū. Remeasse. Rediisse. Ultroq; petitū. Quæsitum spēteq; a Romanis inuitatū: ut copiose Lilius narrat. Latialis. latini atq; Romani. nā Roma latii est caput. Coniuge qui felix nympa. Egeria nympa Numæ pomphilii fuit uxor: quæ post uiri interitū urbe relicta i sil uas abiit ac tandē inferatione deoz in fontē fingitur conuersa. Cum illa uero nympa congressus nocturnos sibi esse Numa simulauit: eiusq; monitu se quæ acceptissima diis essent sacra constituere populo Romāo persuasit. ut copiose T. Lilius describit. Ducibusq; camœnis. auctoribus musis. Nam omnia quæcunque Numa statuebat ad Egeriæ nymphe & camœnarum auctoritatem referebat: quibus etiā Iuenum quem meridiū ut Lilius narrat ex opaco specu fons pereni rigabat aq; cōsecrauit: quod deaz sibi consilia cū cōiuge sua egeria essent. Sacrificos ritus. sacrificioz leges. Nā sua cuiq; deo sacra sacerdotēsq; instituit ut elegāter Lilius scribit. Ad artes pacis. ad deoz religionē. & iura & leges & mores colēdos. Numa enī urbē Romā ui & armis a romulo conditā: iure legibus ac moribus de integro cōdidit. Qui postq; senior. Numa cū tres & quadraginta regnasset annos perit. Peregit. p̄fecit ac finiuit. Vallis aricine. Aricia urbs ē latii haud longe ab urbe Roma distans. Vnde Aricinus declinatur. Orestę dianę. Quā orestes una cum iphigenia foro

guinem quoq; poculis imicuisse feratur. Hoc uero nefandissimū scelus ne uideret: alio radio auertisse memorat. Mensis. cibis continēs enī pro contento per metonymiā frequētissime poni consueuit. Cumulemus. Vsq; ad cumulum repelamus. Viscera. Intestina. Quam male consuescit. eum qui possit pati ut interficiat uis tulum aut hædū aut auē facile assuescere ait necandis hominibus. Est autem exclamatio qua pythagoras ab interficiendis animalibus mansuctis homines deterrere conatur. Cruori humano. sanguini humano effūdendo. Immotas aures. Nulla misericordia motas. Edentem hædum. emittentē uagitus similes uagitibus puero rū. Aut alite uesci. Aut auē comedere. Quātū est: ac si diceret minimū. Ad plenū facinus. ad plenum homicidium. Qua transitus. ad qd ac si diceret ad hominū cædē. Inde. ex immolatione brutorum animalium. Bos aret. Cū magna auctoritate hæc a pythagora dicuntur. Imperat enim ut bos arare permittatur sic ut nulla alia uī q̄ senectute moriatur. Horniferum cōtra boream. Ouis inquit lanas nobis suggerat contra frigora. Arma nāq; quibus borea frigidissimo uento resistitur: sunt uestes ex Ouium lanis confectæ. Horrifere contra boream. Horrorē & frigus ferētē. Vbera pressanda. exprimēda. Cū pedicis. pedicæ sūt uicula pedū. Vt manica manuum. Tollite. Remouere. auferre. abicite.

Viscata. uisco infecta. Nec formidatis pēnis. sic quidem legitur. Sed formidantis forsitan est legendum. ut ceruoz sit epithetō qui natura uel Homeri testimonio timidissimi sunt. pēnis. sagittis. a parte nāq; totū per synegdochē frequēt significatur. Celate. occultare. Perdite. interficite. Si qua nocent. noxia animalia perdeda quidē ēē pythagoras ait: sed ita ne eoz carni

Egeria
nym
pha in
fontem

re de Taurica regione in italiam transtulit: ac iuxta ariciam collocavit. Nam orestes post interfectam matrem in furorē conuersus a pylade socio ad dianam Tauricam liberandus deductus est. cui cum hospites mactarentur: a sorore iphigenia quæ deæ sacerdos erat: cognitus saluatur. Ac thoante rege interfecto dianæ simulacrū aufugientes abstulerūt: iuxtaq; ariciā collocarūt. Ne faceret. ne flere pgeret. Theseius heros. Hippolytus: q; equorū furore laceratus precibus Dianæ uitā fuit restitutus: ac templo dianæ ariciæ præfectus uirbius fuit appellatus. sed & ipse fata sua ad cōsolationē egeriæ narrat. Siste modū. statue. impone finē luctui. Releuare. leuē reddere. a fletu liberare. Fando. in a-

Hippolytus in Virbiū

ter loquēdum. Aliquē hippolitū. quēdam in soluta orōne diceremus. Credulitate p̄ris. Thesei: qui nimīū facile credidit phædræ uxori priuignū accusanti. Vixq; pbabo. Difficulter psua debo. Me pasiphaeia quondam. phædra pasiphaes filia: Thesei uxor hippolyti priuigni amore capta ab illo fuit repulsa. Quare indignata illum patri accusauit qd̄ se de coitu interpellasset. pater credulus & filium infontē in exiliū expulit. & illi mortē ē imprecatus. Cū igitur fugeret hippolytus: ecce phocæ mari egressæ ita p̄terruerūt equos quadrigarū: qbus uehebat: ut nullo pacto potuerint inhiberi. qn̄ p̄ scipitia hippolytū imitentē p̄sus dilaniarēt. Pasiphaeia. cū q̄dam ut rupatiōe dixit: ac si phædræ obiceret pasiphaes libidinē: quæ amore tauri capta cū illo coire sustinuit. Me frustra temptatū. a phædra de stupro frustra interpellatū. Temerare. uiolare. est autē ordo. pasiphaes filia quondā finxit me frustra temptatum uoluisse temerare patriū cubile. qd̄ ipsa uoluit. Et crimine uerso. in me subaudiāt. Indiciine metu. altera duarū causarū se accusatū a phædra hippolytus ait. uel qd̄ timebat ne ipsa accusaret. uel qd̄ repulsa fuit & spreta. Arguit. accusauit. Projecit. eiecit. expulit. Hostili præce. imprecatiōe hosti cōueniente. nō patri. Theseus. n. neptunū autē præcatus est. ut hippolytus filius discerpatur. Euntis. i. exiliū. Pitthea troezena. in q̄ pitheus Pelopis filius ac aethræ m̄ris Thesei pater regnauit: Troezen autē urbs est peloponēsi a Troezena pelopis filio cui pitheus in regno successit cognominata. Vt. n. Stephanus scribit: & aphrodisias & saronia & posidonias & appollonias & anthās a tea fuit appellata. Cū mare surrexit. tumefactū est. In mōtis specie. p̄ emphasim oñdit q̄tus esset uitelus illæ marinus. q̄ instar mōtis mare extolleret. Et dare mugitus. Mugire. nōdum. n. uitelus ille marinus ex aquis extulerat caput. Phocæ at̄ ut tauri mugitus edūt: unde & uiteli nomē acceperūt. Corniger hinc taurus. Deinde inq; Phoca ut taurus cornua h̄ns ex ruptis undis egressa est. Expellit. Erumpit. cū ipetu egredit. Exiliis contenta suis. Exilii sui marore confecta. Feroces q̄drupes. feroces equi: qbus hippolyti currus trahebat. Colla. capita. Ad freta conuertūt. Ad mare pp̄ strepitū phocæ egredietis. Horrent. Timent. Monstri meū. Vitū illius marini timore. Phocæ nāq; adeo sunt aspectu turpes: ut inter mōstra marina numerentur. Præcipitāt. In præceps iaciūt. Altis scopulis. p̄ alta saxa. Ego ducere uana. Ego inq; frustra conor retrahere frena spumis infecta. Ducere. reducere. retrahere. Vana manu. Infirmā. Neq; n. equos potuit cōtinere. Luctor. Enitor. Conor. Tendo. Cōtendo. Retro. Ducere subaudiamus: ut retrahere intelligamus. Len-

Dixerunt. quotiens flenti theseius heros
Siste modum dixit. nec enim fortuna querenda
Sola tua est: similes aliorum respice casus.
Mirius ista feres. utinamq; exempla dolentem
Nō mea te possent releuare. sed & mea possunt:
Fando aliquē hippolytū uestras si cōtigit aures:
Credulitate patris. sceleratę fraude nouerę
Occubuisse neci mirabere: uixque probabo.
Sed tamē ille ego sum. me pasiphaeia quondam
Temptatum frustra patrium temerare cubile
Quod uoluit finxit uoluisse: & crimine uerso
Indiciine metu magis offensane repulsæ
Arguit: immeritumq; pater projecit ab urbe:
Hostilique caput prece detestatur euntis.
Pittheam profugo curru troezena petebam.
Iamque corinthiaci carpebam littora ponti:
Cum mare surrexit cumulusq; immanis aquarū
In montis speciem curuari & crescere uisus:
Et dare mugitus: summoq; cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis:
Pectoribusquetenus molles erectus in auras
Naribus & patulo partem maris euomit ore.
Corda pauēt comitum. mihi mēs interrita māsit
Exiliis contenta suis: cum colla feroces
Ad freta conuertunt: erectisque auribus horrent
Quadrupes: mōstriq; metu turbātur: & altis
Præcipitant currum scopulis. ego ducere uana
Frena manu spumis albetibus oblita luctor:
Et retro lentas tendo resupinus habenas.
Nec uires tamen has rabies superasset equorum:
Ni rota: perpetuum quæ circumuertitur axem:
Stipitis occursum fracta ac desiecta fuisset.
Excutor curru: lorisq; tenentibus artus
Viscera uiua trahi: neruosq; in stirpe teneri.
Membra rapi partim. partim reprensā relinquit
Ossa grauem dare fracta sonū: fessamq; uideres

tas habenas. Flexibilia lora. Has vires. Meas vires. Rabies. ferocitas. Perpetuū axem Cōtinuū. Axis autē est lignū illud: circa quod rota curru uertitur. Excutor curru. E curru eiectus cado. Artus. Pedes. Reprēsa. retenta a radicibus stipitibusq; arborū. Dare. Edere. Graue sonū. Magnū efficere strepitum. Exhalare. emittere. me subaudiamus. Videres. Videre posses. Nū potes aut audes. Maiorē suā fuisse calamitatē: q̄ q̄ egeriā cōtigit: hippolytus ait. Cōponere. Compare. Vidi quoq; luce carentia regna. hoc ē ad inferos quoq; descēdi. Ex lacez; foui. Et corpus inq; laniatū in ardētissima phlegetōtis aqua laui. Est. n. phlegeton unus

Exhalare animam: nullasq; in corpore partes
Noscere quas posses: unūq; erat omnia uulnus.
Num potes aut audes cladi componere nostrā
Nympha tuā? uidi quoq; luce carentia regna:
Et lacerum foui phlegentontide corpus in unda.
Nec nisi apollineę ualido medicamine prolis
Reddita uita foret: quam postq̄ fortibus herbis
Atque ope pæonia dicit indignante recepi:
Tum mihi: ne p̄sens augerem muneris huius
Inuidiam: densas obiecit cynthia nubes.
Vtq; forem tutus: possemque impune uideri:
Addidit ætatem: nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: cretenq; diu dubitauit habendam
Traderet an delon. delo cretaq; relictis
Hic posuit: nomēq; simul quod possit equorum
Admonuisse iubet deponere: quique fuisti
Hippolytus dixit: nunc idem uirbius esto.
Hoc nemo inde colo: de diisq; minoribus unus
Numine sub dominæ lateo: atq; assentior illi.
Non tamen ægeriæ luctus aliena leuare

ex inferoz; flu. q; ardens interpretari p̄t. Apollinea plis. Aesculapii apollis filii. Fortibus herbis. Potentibus. Atq; ope pæonia. Auxilio me dico. Pæo. n. deoz; medicus pitissimus fuisse phibetur: a quo pæonia herba & inuenta fuit & appellata. Dite indignante. Plutone ægre ferente me uitæ restitui. Ne p̄sens augerē muneris huius inuidiā. hoc est ne si i grācia uiuerē: Atheniē siū i me inuidiā cōcitarē: a Diana sui occultatus. Cynthia. Diana: cuius miles erat hippolytus. Impune. sine ulla mea pœna. Addidit ætate. Me natu' maiorē effecit: q̄ eē cū ab equis sui dilaceratus. Ora cognoscenda. Faciē q̄ cognosci posset. Innuit autē hippolytus se in nouā figuram fuisse transmutatum: ne a quoq; cognosci posset. Habendā. habitādā. Hic posuit. In latio iuxta ariciā. Nomēq; simul. Videt sentire poeta hippolytū fuisse noiātū: qd̄ ab eqs fuit solutus & laniatus. Nā ἵππος equus. ἄω soluo interpretatur. Nūc idem Virbius esto. Virbius dictus est hippolytus qd̄ uir bis fuisse uidet: & anteq̄ ab eqs fuit laceratus: & postq̄ uitæ fuit restitutus. Hoc nemo inde colo. Ex eo tpe inq;: quo ab infetis sum reuocatus in hoc aricino nemore habito. Numine sub dominæ. Dianæ: quæ iuxta Ariciā templū habebat. Nō tamē egeriæ. Egeria Numæ Pompili uxore cū ob mariti mortē flere non desineret: Dianæ miseratōe in fontē sui nois fuit

Hippolytus ab infetis

cōuersa. Leuare. leues reddere. Ligtur. resolutur. Soror phœbi. Diana. Tenuauit. In tenues aquas trāsmutauit. At nymphas tetigit noua res. Hæc ad cōcinnā eoz; quæ sequitur cōnexionē a poeta narrant. Gleba nāq; agricolæ arāti in puez; uaticinādi peritū uisa est trāstformari. Et Amazōe natus. hippolytus Hippolytæ amazonū reginæ filius. Quā cū Tyrthenus arator. Hæc historia est nō fabula. nā ut in. ii. de diuinatōe libro cicero scribit. Tages qdam dī in agro Tarquiniesi cū terra araretur: & sulcus altius eēt impressus: extitit se repēte: & eū affatum esse qui arabat. Is autē ut in libris est ethruscoz; puerili specie dicit uisus: sed senili fuisse prudētia. Eius aspectu cū obstupuisset bubulcus: clamorēq; maiorē cū admiratiōe edidisset: eō cursum esse factū: totamq; breui tpe in eū locū ethrusiā cōuenisse. Tū illum plura locutū multis audientibus: q; oīa eius uerba excepit litterisq; mādauerint. Oēm autē orōnē fuisse eā: qua haruspicinæ disciplina cōtineretur. Fatalē glebā. In qua fata & futuroz; præsentia cōtinebātur. Terræ formā. Glebæ figurā. Ora recentia. ora nup ex terra gleba figurata. Venturis fati. hoc est. Disciplinæ & arti eoz; quæ fato uentura erant cognoscendoz;. nā tages primus oīum haruspicinæ disciplinā Thuscis tradidit. Hinc autē coepit nomini meo ineptias suas ascribere pædagogus ille nō impitrus modo & loquēdi & scribēdi: Vez; fatuus quoq; & stolidus ab oīq; ciuilitate alienus: qui cū sciret me nō ante librariis tradituz; ultimū meaz; enarrationū quinterniorē: q̄ oēs deprauatiōes sublata forent: malignoz; quorundā in me cōspirationi cū maximo dedecore suo facile saus fecit. Ea nāq; effutit: qbus nomini meo ascriptis inuidi isti impostores sibi p̄uaserūt me nō minus sigillatū iri q̄ uariis deprauationibus: q̄s in enarrationibus meis curarūt admitēdas. Sed aliter atq; putarant euenit. Pædagogus. n. ille cū belle sibi litteratus eē uideatur: se cōtinere nō potuit. quin iactaret se meis cōmentariis sinē imposuisse: pinde atque si uiri docti boniue officio functus fuisset. Vez; de insulso isto temerarioq; pædogogo mihi ne noīe quidē noto nullū uerbū fecissem: nisi & lectores fuissent admonēdi: ne istius ineptis fiderent expositiōibus: & malignoz; quorundā conatibus hoc quoq; modo fuisset occurrendū. Tametsi ex prima impiti istius nō expositione: sed cōfusione cauto lectori nō possit nō cōstare appendices istos rusticos atq; obscuros nihil cū meis enarrationibus cōmerciū habere. Eā nāq; historiā: q̄ nos paulo ante ex. ii. Cicerōis libro descripsimus ad uerbū fatuus iste adeo inepte repetit: ut plane rusticus barbarusq; eē facile dignoscat. Tages inq; ut scribit Cice.

libro de diuinatione puerili specie fuit coepit; affari aratorem. ille territus clamans consciuit totam erruriam. Quam studiosus sit opere Ciceronis stolidus iste ex iis pauculis ipsius uerbis facile colligi potest. Nam ut omittam quod ea praetermittit: quae maxime ad huius loci expositionem necessaria fuerat describenda: libro inquit citra in praepositi one: quae recta loquendi ratio exposcit. nec adiicit secundo. Perinde atque si cicero solum de diuinatione libri scripsisset: ac non duos. Indigene. Thulci. Dixere. appellauere. Qui primus. Etruscum. Nam Tages primus omnium haruspicinam artemque diuinandi ac praedicandi futura Thulos docuit. Neque Plinius a Cicerone in hoc Ouidioque dissentit: ut ille blatterat impitus.

Sed Delpho haruspicinae fuisse inuentorem ait. Aliud uero esse docere. aliud inuenire nemo nisi communi sensu careat: unquam dubitauit. Vtque palatinis. Hoc quoque de historia sumptum esse uidetur. Nam Romulum scribit plutarchus in pallatino colle sui expiundi gratia cornem lanceam fuisse iacula

Gleba i
puerum.

tum illamque in terra defixam antentibus multis conuelli non potuisse. Sed emissis ramis in inextimae altitudinis cornum increuisse. locum uero eum iis quoque post Romulum fuerunt: parietibus circumductis ut sanctissimum templum in magna religione fuisse adeo ut sicui propius accedenti uisa fuisset arbor minus frondescere sed ueluti subductis nutrimentis languescere: id statim occurrentibus clamore significaret. Cum autem C. Caesar gradus exiueret: fabricis propinquam arbori loca temere fodientibus uiolatae radices fuerunt: arborque aruit & interiit. Virbius autem ita stupuisse ait poeta resolutione Egeriae in fonte: ut stupuit Romulus cum hastam suam frondescere uideret. Mouit mihi risum simul & stomachum fatuus ille in hac historia referenda: quod Romulum lanceam fuisse iaculatum ait ingenii explendi gratia: pinde ac si uires ingenii & non corporis iaculantes experiremur. Herentem collibus pallatinis. Fixam in monte palatio. Stabat. erecta erat. Non ferro adacto. Non cuspidem terrae infixam. Nam hastae cuspidem in radice fuerat conuersa. Lenti uiminis. flexibilis uirga. Cornus. n. arbor ramos ad modum flexibiles habet. Dabat. faciebat. Non expectatas umbras. inspatas. Admirantibus. Hastam in arbore fuisse uersam. At sua fluminea. Hoc quoque de historia sumptum est. Nam ut Valerius. M. narrat. Genitricio Cippo praetori paludato porta egrediendi noui & in auditu generis prodigium incidit. Namque in capite eius subito ueluti cornua emerferunt: respiciens sumus est eum regem futurum: si in urbem reuertisset. Quod ne accideret: uoluntarium ac perpetuum sibi met indicit exilium: cuius testem de rei gratia capitis effigies erea porta qua excesserat inclusa est. Corrupte autem at fere in exemplaribus est scriptum: cum loco illius haec pericula aut sit reponenda & illud uerbum stupuit hic quoque est subaudiendum. Ita namque fabulam fabule poeta eleganter connectit. quae multis nugis ab illo insulso quoque metamorphosin dilacerauit: hic quoque interpositis plerisque in exemplaribus se

Hasta i
arbore.

Cippo
cornua.

tungat: quod ut facilius fieret: illam copulam at loco aut ex commo suo reposuisse uerum: adeo in deprauatis libris quorundam temeritas debacchat. Cum etiam non quod uidetur esse legendum. Audaculus uero ille pedagogus isti deprauationi accedit: cum nihil corrigat profus. Cippus autem non solum nomen est uiri: sed appellatio quoque lapidis quoque sepulchro inponitur significans & columnam in qua epitaphia scribuntur. Domito ab hoste. ab hostibus supatis. Porreditur. Praesignificatur. monstrat. Unde portenta monstrataque dicuntur: quae futurum aliquid pronunciant. Patriae letum. sit subaudiatur. Impitus autem ille pedagogus quoque scribere commota audet: cum distinguere nesciat: omnia confundit inueniens.

Damna ualent: montisque iacens radicibus imis
Liquitur in lachrymas: donec pietate doleris
Mota soror phoebe gelidum de corpore fontem
Fecit: & aeternas artus tenuauit in undas:
At nymphas tetigit noua res: & amazone natus
Haud aliter stupuit: quae cum tyrrhenus arator
Fatalem glebam motis aspexit in aruis
Sponte sua primum: nulloque agitante moueri:
Sumere mox hominis: terraeque amittere formam:
Oraque uenturis aperire recentia fatis.
Indigenae dixere tagen: qui primus ethruscum
Edocuit gentem casus aperire futuros.
Vtque palatinis haerentem collibus olim
Cum subito uidit frondescere romulus hastam:
Quae radice noua. non ferro stabat adacto.
Et iam non telum: sed lenti uiminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras:
Aut sua fluminea quam uidit cippus in unda
Cornua. uidit enim: falsamque in imagine credens
Esse fidem: digitis ad frontem saepe relatis
Quae uidit tetigit. nec iam sua lumina damnans
Restitit: ut uicto domito ueniebat ab hoste.
Ad caelumque oculos & eodem cornua tollens:
Quicquid ait superi monstro portenditur isto:
Seu letum est: patriae letum populoque quirini.
Sive minax: mihi sit. uiridique ex cespite factas
Placat odoratis herbas ignibus aras:
Vinaque dat pateris: mactatarumque bidentum
Quae sibi significant: trepidantia consulit exta
Quae simul aspexit tyrrhene gentis haruspex:
Magna quidem rerum molimina uidit in illis:
Non manifesta tamen. cum uero sustulit acre
A pecudis fibris ad cippi cornua lumen:
Rex ait o salue. tibi enim tibi cippe tuisque

Siue hoc patriæ læticiam affert: cum patriæ genitiuus ad lætium secundo loco positum sit referendus. Siue mal
nax. Triste. Placat aras. Deos mitigat p metonymiã. Diuinaq; placari dicunt p sacrificia in aris facta..

Odoratis ignibus: Thuribus incensis. Vinaq; dat pateris. In pateras uina fundit. Mactarãtã bidetum.
Imolatarũ ouium. Quid sibi significant.: Cornua in fronte nata subaudiuntur. Trepidantia. Palpitãtia.
Tyrrhenæ gentis haruspex. ex ethrutia nãq; haruspices euocabãtur. Magna molimina: Magnas rerum
cõmurationes. A pecudis fibris. ab extis pecudũ. Fibra nãq; sunt tenuiores uenæ: quibus exta uelut lineis.

Hic locus & latia parebunt cornibus arces
Tu modo rûpe moram: portasq; intrare patêtes
Appropera. sic fata iubent. nãq; urbe receptus
Rexeris: & sceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedem: toruamq; a mœnibus urbis
Auertens faciem: procul o procul omina dixit
Talia dii pellant: multoq; ego iustius eum
Exul agam: q̄ me uideant capitolia regem.
Dixit: & extemplo populumq; grauemq; senatũ
Cõuocat. ante tamen capitis noua cornua frode:
Velat: & aggeribus factis a milite forti
Insistit: priscoq; deos e more precatus:
Est ait hic unus: quem uos nisi pellitis urbe:
Rex erit: is qui sit signo non nomine dicam.
Cornua fronte gerit: quem uobis indicat augur:
Si romam intrarit: famularia iura daturum.
Ille quidem potuit portas irrupere apertas.
Sed nos obsterimus: quis coniunctior illo
Nemo mihi est. uos urbe uirũ phihibete q̄rites.
Vel si dignus erit: grauibus uincite catenis.
Aut finite metum fatali morte tyranni.
Qualia succinctis ubi trux insibilat eurus:
Murmura pinetis fiunt: aut qualia fluctus
Aequorei faciunt: si quis procul audiat illos:
Tale sonat populus. sed per confusa tremētis
Verba tamen uulgi uox eminet una. quis ille est:
Et spectant frontes: prædictaq; cornua quærũt.
Rursus ad hos cippus: quẽ poscitis iqt̄ habetis.
Et dempta capiti populo prohibente corona
Exhibuit gemino præsignia tempora cornu.
Demiserã oculos omnes: gemitumq; dedere.
Atq; illud meritis clarum (quis credere possit)
Inuiti uidere caput. nec honore carere.

clare de patria meritũ: ut cũ regnũ assequi posset noluerit. Illos. n. qui de nobis bene sunt meriti libenter aspi
ces solemus. At proceres. Senatores. Cippiũ aut Iugero op̄timum agri obsp̄retũ regnũ donatũ fuisse ait. Iu
gerũ. n. tantũ terræ dicit q̄tũ par boũ uno die possit exarare. Rũris honorari: Agri honorato uiro conue
nientis. Ad sine ab ortu. Abortu diei usq; ad occasum. Mirã formã. Mirandã Cippi effigie. Referentia. Si
gnificãtia Resplendãtia. Auratis postibus. Auro ornatis postibus portæ illius per quã ingredi poterat Cipi
pus. Pãditre nunc musæ. Musas inuocat poeta ut sibi cõmemorãt quã de cã Aesculapius ex Coronide filius
Romã ab Epidauru suã eria ductus. Graui nanq; pestilencia laborãtes Romã oraculũ acceperũt: ut Aescu

q̄buldã distinguũtur. Acre lumen. Acute uidẽ
res oculos. Tibi. n. ubi. anadiplosis cũ quadã
exultatione ab haruspice læta prædicete facta.

Hic locus: Romam indicat digito. Et latia ar
ces. Romãnũ imperiũ. Tu modo rûpe morã.

Tu solũ modo tolle moras festinaq; ut portã
patentes ingrediaris Vrbe. In urbẽ. Perenni

sceptro. Perpetuo regno: Toruã faciẽ. Corni
busterribilem atq; deturpatam. Talia omina.

Talia portenta. Cõnuocat. Extra urbẽ. Et ag
geribus isistit. Stat i aggere alto: ut ab omni us
audiat. Prisco more. Antiqua consuetudine.

Qua etiã prisca oratores deos inuocare in prin
cipio orationis solebãt. Dicã. Inditabo. Cor
nuã forte gerit. Non forte ut fere in exẽplari bus

ẽ deprauatũ: sed fronte legẽdũ esse n. tius ẽ q̄tũ
si admonẽdũ. Famularia iura. leges seruiles q̄
bus ut semos oēs uos oporteat obedire. Irrũ

pere. Cũ peti intrare. Quãuis cõiunctior il
lo. Figuratẽ se illum esse inuiti Cippus: quem

Haruspex futurum eẽ regẽ dixerat. Prohibete.
Arceat. Vel si dignus erit. pulchra figura illum

indignũ esse ostẽdit: q̄ aut uinciatũr aut neceat.
Qualia succinctis. Duabus perq; accõmodã

tis similitudinibus exprimit poeta quale murmur
populi fuerit: posteaq; Cippus sine orõni impo
suit. Succinctis pinetis. Altis & pceris. Impe

ritus uero ille q̄saltem pueriles notem errores:
expõit dentis & quasi alligatis pinetis purã suc
cinctum. Densum significare: quod nulq; inueni
tur. Et miramur: si oia cõfundũt. cũ fatui isti tã i

puidentũ stulticias suas efferãt in uulgus: Succincta
dicuntur altius cineta. unde succincti milites di
cũtur: qd breuioribus uestibus utetes altius cin

cũ uideãtur. Pinetia uero dicitũr succincta: quod
iuxta cacumẽ ramos emittãt. Id quod. Out. alibi

ap̄te significat cũ ingit. Et succincta comas hurfu
taq; uertice pinus. Per. inter. Tremētis uulgi.

Populi trepidãtis. Eminent. Elatior ẽ & clarior.
Præsignia. insignia. Gemio cornu: duobus cor

nibus umilibus. Demiserã oculos. In terrã oculos
demiserũt ne cornua cũ sũmo dedecore tã boĩ

ciuis aspicerent. Quis credere possit: Parẽthe
sis ẽ cũ interrogacione. Ac si diceret. Nẽo crede

ret Romanos inuitos aspexisse uiri caput tã pre
clare de patria meritũ: ut cũ regnũ assequi posset noluerit. Illos. n. qui de nobis bene sunt meriti libenter aspi
ces solemus. At proceres. Senatores. Cippiũ aut Iugero op̄timum agri obsp̄retũ regnũ donatũ fuisse ait. Iu
gerũ. n. tantũ terræ dicit q̄tũ par boũ uno die possit exarare. Rũris honorari: Agri honorato uiro conue
nientis. Ad sine ab ortu. Abortu diei usq; ad occasum. Mirã formã. Mirandã Cippi effigie. Referentia. Si
gnificãtia Resplendãtia. Auratis postibus. Auro ornatis postibus portæ illius per quã ingredi poterat Cipi
pus. Pãditre nunc musæ. Musas inuocat poeta ut sibi cõmemorãt quã de cã Aesculapius ex Coronide filius
Romã ab Epidauru suã eria ductus. Graui nanq; pestilencia laborãtes Romã oraculũ acceperũt: ut Aescu

Aescu-
lapius
i angue

lapii auxilio uterentur. Missi igitur legati cū ab epidauris deū īpetrare non possent: Aesculapius ipse in angue cōuersus per mediā urbē ad nauē legatorū perrexit: Romamq; aduectus sibi in insula Tyberis sedem elegit. Præsencia numina uatū. Propitii dii poetaꝝ. Musa nāq; præsidente poëis fingunt. Vnde. Qua ex aula. Coroniden. Aesculapiū Coronē nepotē. Apollinis ex Coronide filium: ut supetius copiose sicut expositū. Dira lues. pestis a deoꝝ ira imissa.

Ex angui morbo. Ab effectu morbus dicitur ex anguis: quod ex angues hoies reddat. Ut mors quoq; pallida dicitur. Mortalia tēptamēta. hominum experimenta. Mediāq; tenentis Orbis humū delphos. Delphi in medio terrarū orbe a geographis esse scribunt: q̄ uero scita sit illius nebulousis exposito q̄q; poetā dictis cōueniens uiderit ipse: q̄ mentis sicilia atq; italiā a Plinio mediū mūdi constitui. Cum nō sicilia solū & italiā sed uniuersa terra in medio mundi esse Amathe matieis demonstrēt. Sed quid mundus. quid orbis sit fatuus iste ignorat. Ceterū de istius stultitiis uel nimis. Salutifera forte. Rūso salutem afferenti. Cortinaq; reddidit imo. Phœbas in cortina existens. Est. n. cōtinēs p̄ cōtēto p̄ metonymiā positum. Cortina uero mēsa erat i adyto tēpli apollinis quæ ē delphica dicebat: i qua phœbades iacētes certa oracula reddebāt. Propiore loco. Vicintore. Nā epidaurus Romæ p̄ pinquorē q̄ Delphi. Sed apolline nato. Aesculapio Apollinis filio. Bonis auibus. Bonis auspiciis. Accersite. aduocate. Prudēs senatus accipere: Figurate dictum actale quale ē illud Vergilianū. Pars in frustra se cant. Explorāt. Diligenter inquirunt. Iuuenis Phœbeius. Aesculapius Apollinis filius. Perant uētis. ad nauigent. Epidauria liuora. Epidaurus q̄ & Epitaurus appellatur: ut strabo ait: urbs ē Saronico sinui adiacēs q̄ & milissia & Hæmera olii fuit dicta tēplo aesculapii maxie insignis. Præsens. ppicius. Funera gētis aufonie. Pestilentia q̄ Rōani & italiæ gētes moriebant. Certāt ad iucere sortes. Studēt suis dictis adiūgere Apollinis rīsa. Dissidet & uariat sētia. Senatorum inquit epidauriorū sētia discordes & uariæ erant. alii nāq; tradendū Romanis. alii negandū aesculapiū seniebāt. Suā opem. suū auxiliū. hoc est. aesculapium ad quē ī aduersis cōfugiebant. Dū dubitant. Dū de re dubia cōsultāt. Umbra telluris. Definitio ē notis. No. n. nihil aliud ē q̄ terræ umbra. Deus opifer. aesculapius opē & auxiliū morbo laborantibus ferens. Sed qualis in æde esse solet. In hominis. nō draconis facie. Nā in tēplo sub effigie hūana colebat aesculapius: quis in angue cōuersus Romā fuerit aduectus. Baculū agreste. Inusitate baculū cum neutro epitheto copulauit Poeta: cū sit generis masculini. Lōgā barbā. Aesculapius nāq; barbatus pingebat. apollo uero sine barbā. gestū autem exprimit poeta quo se penumero utuntur: qui sibi barbā mulcent.

Vltorius passi festam imposuere coronam.
At proceres: quoniam muros intrare ueteris:
Ruris honorati tantum tibi cipe dedere:
Quantum depresso subiectis bobus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
Cornuaq; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt longum mansuta per æuū.
Pandite nunc musæ præsencia numina uatum.
Scitis enim: nec uos fallit speciosa uerustas:
Vnde coroniden circumflua thybridis alci
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras:
Pallidaq; exangui squallebant corpora morbo.
Funeribus fessi postq; mortalia cernunt
Temptamenta nihil. nihil artes posse medētum:
Auxilium cæleste petunt: mediamque tenentis
Orbis humum delphos adeunt oracula phœbeie
Vtq; salutifera miseris succi: rere rebus
Sorte uelit: tantæq; urbis mala finiat orant.
Et locus & laurus & quas habet ipse pharetras:
Intremuere simul: cortinaq; reddidit imo
Hæc adyto uocem: pauefactaq; corpora mouit:
Quod petis hinc propiore loco romæ petisses:
Et pete nunc propiore loco. nec apolline uobis:
Qui minuat luctus: opus est: sed apolline nato.
Ite bonis auibus: prolemq; accersite nostram.
Iussa dei prudens postq; accepere senatus:
Quam colat: explorat: iuuenis phœbeius urbē:
Quiq; petant uentis epidauria littora mittunt:
Quæ simul incurua missi tetigere carina:
Concilium gratiosq; patres adiere: darentq;
Orauere deum: qui præsens funera gentis
Finiat aufoniæ. certant ad iucere sortes.
Dissidet: & uariat sententia: parsq; negandū
Non pntat auxilium. multi retinere: suamq;
Non emittere opem: nec numina tradete suadēt.
Dum dubitant: seram pepulere crepuscula lucē:
Umbraq; telluris tenebras induxerat orbi:
Cum deus insomnis o pifer consistere uisus
Ante tuum romanæ torum: sed qualis in æde
Esse solet: baculumq; tenens agrestæ sinistra
Cæsariem longæ dextra reducere barbæ.
Et placido tales emittere pectore uoces.

Pone metū. ueniā simulachraque nostra relinqua.
 Hūc modo serpentē: baculū qui nexibus ambit:
 Perspice: & usque nota: uisū ut cognoscere possis.
 Vertar in hunc. sed maior ero: tantusque uidebor:
 In quantum uerti cęlestia corpora debent.
 Extemplo cum uoce deus. cum uoce deoque
 Somnus abit: somniq; fugā lux alma secuta est.
 Postera sidereos aurora fugauerat ignes:
 Incerti quid agant proceres ad templa periti
 Conueniunt operosa dei: quaque ipse morari
 Sede uelit: signis cęlestibus indicet: orant.
 Vix bene desierant: cum cristis aureus altis
 In serpente deus pręnuntia sibila mouit:
 Aduentuq; suo signumq; arasq; forelq;
 Marmoreumq; solum fastigiatque aurea mouit:
 Pectoribusq; tenus media sublimis in eede
 Constitit: atque oculos circūtulit igne micantes.
 Territa turba pauet. cognouit numina castus
 Euinctus uitta crines albente sacerdos.
 Endeus est. deus est. animis linguisq; fauete:
 Quisquis adest dixit. sis o pulcherrime uisus
 Ut iliter: populosq; iuues tua sacra colentes.
 Quisquis adest uisum uenerantur numeu: & oēs
 Verba sacerdotis referunt geminata: piūmq;
 Aeneadę pręstant & uoce & mente fauorem.
 Annuit his: motisq; deus rata pignora cristis:
 Erreperita dedit uibrata sibila lingua.
 Tum gradibus nitidis elabitur: oraq; retro
 Flectit: & antiquas abiturus respicit aras:
 Assuetasq; & domos: habitataq; templa salutat.
 Inde per iniectis ad opertam floribus ingens
 Serpit humum: flectitq; sinus: mediamq; p urbē
 Tendit: & incuruo munitos aggerē portus.
 Restitit hic: agmenq; suum turbęq; sequentis
 Officiū: placido uisus dimittere uultu:
 Corpus in ausonia posuit rate. numinis illa
 Sensit onus: pressaq; dei grauitate carina.
 Aeneadę gaudent: cęsoq; in littore tauro
 Torta coronatę soluunt retinacula nauis.
 Impulerat leuis aura ratem. deus eminet alte:
 Impositaq; premens puppim ceruice recuruam
 Ceruleas despectat aquas: modicisq; per æquor
 Ionium zephyris sextę pallantidos ortu

ut a quibusdam legitur: nullā apud geographorū quenq; inueni mentionē. Quare corrupte mihi legi uidebā.

Et usque nota. Et eo usque aduertē. Ad templa
 opola. Multis opibus ornata multoque labore ex
 tructa. Petiti dei. æsculapii a Romanis postula
 ti. Qua sede. q̄ urbe. Epidauri an romę. Au
 reus In serpente deus. Aesculapius q̄ sub aureo
 simulacro colebat in serpente cōuersus. nā draco
 nes acutissimi uisus a phycis esse dñr. Vnde &
 ερω του Σερκεος hoc ē a uidēdo fuere co
 gnoiat. Idcircoq; æsculapio attribuūtur: qđ ui
 gilantissimi putant: q̄ tres medicis maxie necessa
 ria ē. Hac ē de causa eos incubātes thesauris cu
 stodia grā antiq; finxerūt. Pręnuntia. sibila. Iqm
 aduertare significātia. Mouit. Emisit. Signū. Si
 mulacrū dei & statuā. En deus. deus est. Cōdu
 plicatio aliqd̄ p̄p̄ntinū ānunciātū maxie cōuenti
 ens. Ais linguisq; fauete. Casta puraq; cogita
 te ad dicite. Sis o pulcherrime. Preces sacerdo
 tis ad æsculapium. Aeneadę. Romani q̄ & ipsi
 bona ominabātur. Rata pignora. Certa signa:
 qbus innuebat ea futura q̄ petierant. Tum gra
 dibus nitidis. situs effingitur uetęz temploꝝ: in
 quę eminentioribus i locis ædificata per gradus
 ascendebatur. Iniectis floribus. sparsis. Resti
 tit hic. apud portū cōstitit æsculapius in serpen
 te cōuersus. Agmēq; suū. epidaurtoꝝ multitu
 dinem dicit. Turbęq; sequentis officū. hoc de
 more principū uiroꝝ sumptū est: q̄ comites be
 nignis uerbis dimittere solent. In ausonia rate.
 In naue romana. Torta retinacula. Periphraſis
 est funium qbus naues ad terram ligātur. Mo
 dicis zephyris. temperatis uentis. Sextę pala
 lantidos ortu. sextę aurorę. p̄ quod significatur
 sexto die ab epidaurō in Italiam puenisse. Prę
 terq; lacinia templa. Iuxta templa Iunonis laci
 nię. Lacinū autē p̄montorium est in fine Italię
 Iunonis templo nobile a lacinio latrone illic ab
 hercule interfecto cognominatū. Scyllaęq; lit
 tora. scyllę saxi. Nā scyllę saxum est sublimis
 quod humilem a tergo terram alluentibus un
 dis habet in Cherronesi faciē. eodē autem no
 mine etiam oppidum habet. Inquit Iapygiā.
 Calabryam a Iapyge Dędali filio dictam. quāq;
 p̄montorium mihi significari uidetur quod acra
 Iapygiam uocant: quo ut scribit Plinius longissi
 me in maria excurrit Italia. Leuisq; amphissia
 remis saxa fugit. amphissia saxa ab amphissa ur
 be locorum dicta esse mihi uidentur. Nam lo
 cri illas Italię oras tenuisse etiam a Vergilio nō
 solum geographis scribuntur. Hic & narycii po
 suerunt mœnia locri. Quidam uero amphry
 sia legunt. Pręrupta celennia. alta. saxa subau
 diantur. Videtur autem celennium esse promō
 torium brutiorum: de quo tamen alibi me nihil
 legisse memini. Forsitā autem non celennia. sed
 ceneia legedū sit. Nā cenis ut Pli. scrib. p̄monto
 riū est italię e regiōe pelori. Romechiūq; legit.
 trāsit. De Romechio siue Promechio siue rome
 tio ut a quibusdam legitur: nullā apud geographorū quenq; inueni mentionē. Quare corrupte mihi legi uidebā.

Forassis autem Rheginum loco illius est reponendum saxūq; subaudiendū. Est. n. rhegiū urbs in litore calabriæ e regione Messanæ. Sed nihil ausim affirmare cū nullū uiderim exēplar: in quo rheginū legat. & nihil temere est asserendū ne istoz similes q̄ omnia quæ non intelligunt ex cōmodo suo audacter imitant: similes eē depræhēdamur. At tū ne opinioni noui istius expositoris ad effūdendas ineptias parua mercede a malignis impostoribus cōducti accedere uideamur: hoc quoq; notemus quod plemmyriū citra oēm legit dubitationē temerarius imo uero furiosus. perinde atq; si aut plemmyriū in prisca manu scriptis exēplaribus legeretur: aut i eo tractu eēt: cuius insignia loca Ouidius attingit. Plemmyriū qdem est in sicilia castellū syracusanoz: ut stephanus tradit. sed nō in ea parte q̄ ad Italiā uergit. Quare & sibi & ouidii studiosis retius fatuus iste ac temerarius cōsulisset. si Romechiū quoq; ut paulo ante amphysia celeniaq; saxa dissimulasset ac tanq̄ notū sternerisset. ceterum illud aristotelis oraculum in dies uerius eē cōprobatur. eos q̄ pagē cōsiderēt: facile gequid subuccā uenit: enūciare. Caulonaq; caulō calabriæ mōs ē & urbs q̄ & caulonia dicit̄ prius aulonia a uicina cōualle appellata. Naryciamq; Narycia urbs est calabriæ a Naryce locridis urbe: quæ & naryciū dicit̄ ut scribit stephanus de nominata. Eadem autem cum locris hæc esse uideatur: qui a locris naryciū in extremo calabriæ angulo fuerunt ædificati. De narycia tamen ut nota insulus ille ne ullum quidem uerbum fecit. satis enim habuit in plemmyrium Romechiū mutasse. Euincitq; fretum. Cum difficultate transit per siculum fretum: quod quidem est maxime uorticolum. Hippotadæq; domos regis: strongylen insulam aliaq; Aeolias significat in quibus regnauit Aeolus Iouis filius ex aësta Hippotæ Troiani filia: Vnde etiam hippotades cognominatur. Temeseq; metalla. Temese urbs est brutiorum quæ templa a latinis fuit appellata. Aerifodina autem quæ apud Temesam fuerunt tempore suo strabo defecisse narrat. Temesa item cypri est urbs. Leucosiamq; petit. Leucosia est insula contra pastanum sinum a Sirene ibi sepulta denominata. Tepidi pesti. semper uernantis. Sic Vergilius. Biferique rosaria pesti. Pastum autem est oppidum in agro campano a græcis posidonia dictū. Inde legit capreas. sic quidem legitur. sed capriæ p̄ uocalem in penultima legendum esse argumento sunt codices græci: in quibus sic est scriptum. est autem insula quæ & capriene uocatur ut ait stephanus: campaniæ adiacens Tiberi principis arce nobilis. Mihi uero ad finem p̄peranti impedimento est sciolus iste insulus: q̄ cum nihil sciat omnia confundit. Capreas enim insulas esse campaniæ mentitur cum una sit: chelebbæq; papinio appellari: cū papinius scribat Tebeorum sedes fuisse. Legit. transit. Promontoriumq; mineruæ. sic uocatur promontorium quod est iuxta surrentum: in quo olim sirenes habitasse feruntur. In illius autem extremo est Atheneum hoc est Mineruæ sacellum: quod Vlysses ædificasse narratur. Et surrrentinos colles. surrrentum urbs est campaniæ uino maximæ nobilis. Hoc quoq; loco fatui istius nebulonis temeritatem dissimulare non possum. quod idum fugillare cōatur: cum inquit. cur aut ouidius generoso palmitē dixerit uiderit ipse. Nā uinum surrrentinum pungit. Quasi uero solum dulce uinū generosum uocetur: & surrrentinū uinum in magno p̄io apud antiquos nō fuerit. Herculeāq; urbem. Hæc tum heraclea. tum heracleopolis. tū herculaniū uocatur. Stabiasq; stabias oppidū fuit campaniæ: quod ut Plinius scribit: bello sociali a sylla deletū in uillas abiit. Sed hunc quoq; locū stolidus iste corrūpit: ut papiniū se legisse iactari possit. Ac statinas nō stabias legendū eē ait se arbitrari: cum de statinis papinius nō de stabias faciat mentionem. sed cum stabias omnia habeant exēplaria & geographi eas iuxta neapolim eē affirmant: dignus eēt iste libroz corruptor q̄ in statinis relegaretur. Et in otia natam parthenopen. neapolim a parthenopē uha sitenarum ibi sepulta cognominatam. Neapolim uero in otia natā poeta ait propter locorum amoenitatem: quo se Romani otiauri cōferebant. Et ab hac cumeæ templa Sibyllæ. Et post hanc neapolim transit cumas campaniæ urbem maxime a sibylla nobilitatam: de cuius cōditoribus satis superq; in superioribus diximus libris. Hinc calidi fontes. baias inquit fontibus calidis maxime celebres.

Lentisciferumq; tenetur linternum. Lentiscum arborem ferens linternum: quod qdem est oppidum campaniæ exilio Maioris scipionis & sepulchro maxime nobile. Vulturum fluuius est campaniæ vulturum urbem ab illo dictam præter labens. Niuellq; frequens sinuella colubris. sinuella campaniæ urbs est: quam quidam synopem uocitatam dixere ut Plinius scribit. Minturnæq; graues. morbosa. grauis ac noxii aeris. Minturnæ autem latit oppidum est paludibus cinctum ac liri amne diuisum. Et quam tumulauit alumnus. Periphraasis est caietæ: quæ a caietæ Aeneæ nutrice denominatā esse nostri qdem sentiunt poetæ. Quidā uero quod in litore curuo sit posita sic appellatam a laconibus putant. Cutua namq; omnia caietas Lacones uocabant.

Alumnus. Aeneas a caeeta altus & educatus. Tumulauit. sepeliuit. Antiphataq; domus. phormiarum ē periphraſis: quas prius hormias a ſtationis: quæ op. u. dicitur bonitate cognominatas fuiſſe ſtrabo memoriae prodidit. Aniphaten uero laſtrygonū regē fuiſſe phormiaſq; tenuiſſe in ſuperioribus quoq; diximus libris Trachalq; obſeſſa palude. Terracina mihi ſignificari Videtur: quæ antea Trachina hoc eſt aſpera fuit ap- pellata. Illi nãq; ut Strabo refert magna palus obiecta eſt: quã duo fluuii efficiunt. e quibus maiorem Auſi- dum uocant. Terracina uero lingua uolſcorū Anxur fuit appellata. Et tellus circæa: Circæum mons ē latii

Linternum! multãq; trahens ſub gurgite harenã
Vulturū: niueiſq; frequens Sinueſſa colubris.
Minturnãq; graues: & quã tumultauit alumnus:
Anthiphataq; domus: trachalq; obſeſſa palude:
Et tellus circæa: & ſpiſſi littoris antium.

Huc ubi ueliferam nauæ aduertere carinam:
(Aſper enī iã pōtus erat): deus explicat orbis:
Perq; ſinus crebros & magna uolumia labens:
Templa parentis in it flauum tangentia litus.

Aequore placato patrias epidaurius aras
Liquit: & hoſpicio iuncti ſibi numiniſ uſus
Littoream tractu ſquamæ crepitantis harenam
Sulcat: & innixus moderamine nauis in alta
Puppe caput poſuit: caſtrūq; ſacraſq;

Lauini ſedes: tyberinaq; ad hoſtia uenit.
Huc oīs populi paſſim matrumq; patrumq;
Obuia turba ruit: quæq; ignes troica ſeruat
Veſta tuos: lætoq; deum clamore ſalutant.

Quaq; per aduerſas nauis cita ducitur undas
Thura ſuper ripas aris ex ordine factis
Parte ab utraq; ſonant: & odorant aera fumis:
Ictaq; coniectos incalfacit hoſtia cultros.

Iãq; caput rerū romanam intrauerat urbem:
Erigitur ſerpens ſummoq; accliuia malo
Colla mouet: ſedeſq; ſibi circū ſpicit aptas.
Scinditur in geminas partes circū fluus amnis:

diſpult. Quo igitur modo legēdū dicemus? An ita antium eſt legēdū: ut illud Vergilianum. Et dulcis muſti uulcano decoquit humorē. Verſus eſt. n. hyperca talecticus. Eſt autē antiū latii urbs haud longe ab lauiniō di- ſtans. Vnde antiates dicunt. nihil autē hoc loco nebulo ille immutat. Sed quædam de ancona cōfundit. Spiſſi littoris. denſi ac durī. Aſper enim iã pontus erat. Parētheſis ē cauſam continēs cur legati in portū antiatē in- trarint. Mare. n. iam in tēpeſtatem fuerat erectum. Et hoſpicio iuncti ſibi numinis. apolinis cōſanguinitate. Aſculap o iuncti. Nã aſculapium apolinis filium fuiſſe et pueri ſciunt: quīs fatuus ille ad omnia confunden- da parua mercedē conductus hic quoq; hallucinetur. Donec caſtrumq; Caſtrum oppidum eſt latii inter la- uinium & hoſtiam ſitum. Sacraſq; lauini ſedes. Lauinium urbs eſt latii commune nomini latino Veneris templum habens. Tiberinaq; ad hoſtia uenit. Ad hoſtia Tiberis. Vnde urbs hoſtia fuit cognominata quã ancus martius ædificauit illucq; coloniã deduxit. Quæq; ignes troica ſeruat Veſta tuos. apoſtrophe eſt ad ueſtã quã idcirco troicã & troianam poeta uocat: quoda Troia allata fuerit ab aenea. Virgēs autē Veſtales quoq; aſculapio obuiam proceſſiſſe ait. Thura ſonant. acerrã & Thuribula p metonymiã. Cōtētum enim pro cōtinente eſt poſitum. Et odorant aera fumis. Et odoribus aerē replent. Incalfacit. Celefacit ſanguine Dum. n. uictiã ſugulantur cultri ſanguie caleſcunt. Scinditur i geminas partes. Inſulã deſcribit i tiberi Ro- mæ effectã ſegete agri Targniorū q poſtea cāpus martius fuit appellatus a populo i fluuiū deiecta. Huc de- lata pinu. Illuc nauē appuſſa. Phœbeius anguis. Aſculapius Apolinis filius. Specie caeſte reſūpta. Deſ- figura reſumpta depoſitaq; ſerpentis forma. Poetica uero licentia caeſte pro caeſti eſt poſitum.

marī ac paludibus Cinētus ut inſula uideatur: a Circæ q̄ illum tenuit cognominatus. Nam cir- ce Aetæ & hecates filia quīs ſolis fuerit putata cum ſarmatæ regē cui nuperat: ueneno ſuſtu- liſſet: regnūq; adepta nimitū crudeliter ſe gere- ret: a populis regno pulſa in Italiam uenit: & in promontorio quod ab ipſa circæum poſtea fuit appellatū cōſedit. In quo & urbs circæi nomine & illius ſacellum cum Mineruæ ara olim fuiſſe memorantur. Et ſpiſſi littoris ancon. Sic qdē in oibus: quæ mihi uidere cōtigit exemplaribus legitur. Sed corrupte ut mihi uidet. Neq; n. aut geographiæ ratio aut hitoria iſtiusmodi lectio ni aſtipulatur. Ancon ſi quidem urbs eſt ſceni non latii: neq; i eo tractu præter cuius urbes Ae ſculapium uictum fuiſſe poeta ſcribit. Mari nã quæ adriatico adiacet Ancon. Aſculapius ue- ro p Tyrrhenū uectus Romã fuiſſe narrauit. Valerius prætecea Maximus ut alios omittam hitoricos: non apud Anconē Sed apud Antiū c nauī aſculapiū egreſſum fuiſſe teſtatur his uer- bis. Tum legati perinde atq; exoptatæ rei cō- potes expleta gratiæ actione: cultuq; anguis aperitis accepto latii inde ſoluerunt: ac proſpe- rã emenſi nauigationem poſtq; Antium appu- lerunt: anguis qui ubiq; in nauigio remanſerat prolapſus in ueſtibus aſculapii: myrto fre- quentibus ramis diſuſa ſuper eminentē excel- ſæ altitudinis palmã circū dedit: perq; tres dies poſitus quibus ueſci ſolebat: nō ſine magno me- tuelatoꝝ: ne i tritemē reuertī noller: Antiēſi templi hoſpicio uſus Vrbi ſe noſtræ aduehendū reſtituit: atq; in ripam Tyberis egreſſis legatis i inſulã ubi tēplum ei dicatum eſt: trahanat: adue- tuq; ſuo tēpeſtatem: cui remedio queſtus erat

Luctibus. Morbo & pesti. Id quod sequitur p eo quod præcedit e positi. Hic tamen accessit Iulii Caesaris aia metamorphosin in stellã ita perspicue describit in gratiã Augusti Caesaris poeta: ut nihil expositiõe opus esse uideatur: Cum enim Augustus ludos i honorem Iulii Caesaris qui in senatu fuerat trucidatus celebraret: forte cometa apparuit: quam esse Caesaris animam Augustus ipse aduocata contione populo Romano per suasit. Infulsus aut quidam non cõtentus suis i eptis ea separare: quæ Quidius artificiosissime copularat: hoc etiam loco foetidum epigrãma hexametro pentametroq; uersu compositum temerarie nimium & stolidè in-

Caesar i
stellam

delendum esse putauit. Stellã comãtẽ. Periphra-
sis est cometæ. Na cometes stella esse crinita phi-
betur. Properataq; gloria rerum. Properanter
ac cito acqumta. Quã sua pgenies. q̃ augustus
Caesaris filius adoptiuus. Nec enim de caesaris
actis. Oibus caesaris gestis adoptionẽ. Augusti
antepõit poeta. Hunc quoq; locũ tam perspicuũ
stolidus ille nõ percipit. Inquit enim. Præp-
ne
dus est Augustus cunctis gestis Caesaris. Quod
qdẽ iis q̃ a poeta dicunt aperte repugnat. Scili-
cet æquoreos. Præstantissima quæq; caesaris ge-
sta cũ quadã Ironia enumerat poeta: ut ostendat
Augusti adoptionẽ illis esse anteferendã. Aequo-
reos Britannos. Aequore circũdatos ac na-
uigationi deditos: quos Imperio Romano una
cũ gallis Iulius Caesar subegit. Perq; papyrifeti.
Iulius caesar ut scribit Tranquillus. Pompeium
pharsalico p̃lio sulum ac iugientẽ Alexandriam
persecutus occisum desphẽdit: ubi cũ ptolemaeo
Aegypti rege: a quo sibi quoq; insidias tẽdi aiãd
uertit: bellũ sane difficillimũ gessit. neq; loco ne-
que tẽpore æquos: sed hyeme & intra moenia co-
piosissimi ac solertissimi hostis iops ipse rego im-
atq; iparatus. Regnũ Aegypti uictor cleopatraz
fratris eius minori permisit ueritus puincia fa-
cere: nequãdo uolentiorẽ p̃sidẽ nacta no: rag re-
rum materia esset. Papyrifeti nili. Papyrus se-
rentis ex q̃ olim charte cõficiantur. Numidaz
que rebelles. Numidaz populi sunt africae ad
modum feroces. Cyniphũq; iuba. Iuba mau-
ritaniae rex fuit: qui cũ partes Põpei in Africa
foueret ac caesare fuit superatus. Cyniphũ autẽ
Iubã appellata poeta a cyniphe fluuio Libya q;
inter duas syrtis labitur. Mithridateisq; tumen-
tem Nominibus pontum. Mithridatis gloria &
uictoriis: qui per quadraginta annos cum popu-
lo Romano bellum gessit. Ab alexandria uero
deuicta caesar in syriã & inde in pontum transit
Vbi pharnacem Mithridatis magni filiũ ac tũc
occasione tẽporũ bellantẽ iamq; multiplici suc-
cessu præferocẽ intra quintũ quo affuerat diem
quatuor quibus i cõspectũ uenit horis una acie
profligauit: crebro cõmemorãs Põpei felicitã-
tẽ: cui p̃cipua militiã laus de tã imbelli genere
hostiũ contigisset. Et multos meruisse. Multo plures trium-
phos meruisse caesarẽ q̃ gesserit: apte asserit poeta: quĩs ad id alludere uidet: qd̃ traquillus scribit: caesarẽ post
hispaniã ulteriorẽ pacatã quã ex prætura fuerat sortitus eũ ad triũphũ sũ cõsulatũq; Romã rediisset: coactũ
fuisse triũphũ dimittere: ne cõsulatu excluderet: eũ editis iã comitiis raro eius haberi nõ posset: nisi priuatus
urbẽ introisset. Quinq; uero triũphos egit caesar gallicũ. Alexandrinum. ponticũ. Africanũ. Hispanicẽ feni-
diuerso quẽq; apparatu & instrumẽto. Quã tantũ genuisse uirũ. q̃ tantũ reliq;isse filiũ quantus est Augustus:
quẽ qdẽ nõ genuit: sed sibi adoptauit iulius caesar. Ne foret hic igit mortali semie natus. hoc e. Iulius caesar
i numeg: deoz fuit referendus: ne augustus ex semie mortali natus eẽ uideret. hic. augustus. Ille. Iulius caesar.

Insula nomen habet: laterumq; a parte duorum
Porrigit equales media tellure lacertos.

Huc se delata pinu phœbeius anguis

Contulit: & finem specie celeste resumpta

Luctibus imposuit: uenitq; saluter urbi.

Hic tamen accessit delubris aduena nostris.

Cesar in urbe sua deus est: quem marte togæq;

Præcipuum: non bella magis finita triumphis:

Resq; domi gestę: prope rataq; gloria rerum

Insidus uertere nouum stellamq; comantem:

Quam sua progenies. nec enim de caesaris actis

Vllum maius opus: q̃ q; pater exitit huius.

Scilicet æquoreos plus est domuisse britannos:

Perq; papyrifeti septemflua flumina nili:

Victrices egisserates: numidasque rebelles

Cynipheumq; iubam: mithridateisq; tumentem

Nominibus pontum populo adiecisse quirini:

Et multos meruisse. aliquos egisse triumphos:

Quã tantum genuisse uirum: quo præside rerũ

Humano generi superi fauistis abunde?

Ne foret hic igitur mortali semine natus:

Ille deus faciendus erat. quod ut aurea uidit

Aeneę genitrix: uidit quoq; triste parari

Pontifici letum: & coniurata arma moueri:

Palluit: & cunctis ut cuiq; erat obuia diuis:

Aspice dicebat quãta mihi mole parentur

Insidię: quantaq; caput cum fraude petatur:

Quod de dardanio solum mihi restat Iulo.

Sola ne semper ero iustis exercita curis?

Quam modo tytidæ calidonia uulkeret hasta?

Nunc male defensę confundant micenia troiæ?

Quę uideam natum longis erroribus actũ

Lactariq; freto: sedesq; intrare silentum?

Aurea Aeneae genitrix. Pulchra uenus. Pontifici. caesari q̄ p̄t̄ifex erat. Hac aut̄ de historia s̄pra fuere. Nā ut narrat Tranquillus: Cū caesar dñatiōe abuteret̄ regnūq̄ affectaret: i sp̄m a sexagita & amplius fuit cōspira-
tū. c. cassio. M. q̄ & D. Brutis p̄cipibus cōiuratiōis. Quāra mole. Quāto studio. Caput. Vita caesaris.
Exercita. Sollicita. anxia. Tydidæ. Diomedis. q̄ uenerē Aeneae fauētē i sp̄m q̄ nube operietē sagitta uulne-
rauit. Nūc male defēsa. Quā subaudiamus. Cōfundāt. Perturbent. Sedes silentū. Interorū. Nam Aene-
as duce sybilla ad inferos descēdit: ut Carmine uergiliano etiā pueris est notū. In me acui. In iulium caesa-

Bellaq; cum Turno gerere: aut si uera fatemur:
Cum iunone magis. quid nunc antiqua recordor
Damna mei generis: timor hic meminisse priorū
Non sinit. in me acui sceleratos cernitis enses:
Quos phibete p̄cor: facinusq; repellite: ne ue-
Cæde sacerdotis flāmas extinguite uestæ.
Talia ne quicq̄ toto uenus anxia cælo
Verba iacit: superosque mouet: q̄ rūpere quanq̄
Ferrea non possunt uetes: decreta sororum:
Signa tamen luctus dant haud incerta futuri.
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes.
Terribiles que tubas auditaque cornua cælo
Præmonuisse nefas. solis quoq; tristis imago
Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces uisæ mediis ardere sub astris:
Sæpe inter nimbos guttē cecidere cruentē.
Ceruleus & uultum ferrugine luciferatta
Sparsus erat. sparsi lunares sanguine currus.
Tristia mille locis stygius dedit omnia bubo.
Mille locis lachrymauit ebur: cantusque feruntur
Auditi: sanctis & uerba minantia lucis.
Victima nulla litat: magnosque instare tumultus
Fibra monet: celsumque caput reperitur in extis.
Inque foro circumque deos: & templa deorum
Nocturnos ululasse canes: umbrasque silentium
Errauisse ferūt: motamque tremoribus urbem.
Non tamen insidias uenturaque uincere fata
Præmonitus potuere deum: strictiq; feruntur
Intemplum gladii. nec enim locus ullus in urbe.
Ad facinus diramque placet nisi curia cædem.
Tum uero cytherea manu percussit utraq;
Pectus: & ætherea molitur condere nube:

os. Id uero caesari euenisse quo die fuit trucidatus scēbit. Tranquillus. Nam pluribus hostiis caesis cum lita-
re non posset introiit curiam sp̄reta religione. Magnos tumultus. Magnā rez̄ mutationē. Instare. Im-
minere. Imp̄dere. Fibra mōet. exta significāt. Celsūq; caput. Recisū. Nā exta sine capite significāt mor-
tē alicui imminere. Nocturnos canes ululasse. Noctē canes ululātibus luporū similes uoces emisisse: id q̄d pes-
simū ē omē. Umbrasq; silentū. Mortuorū aīas. Motāq; tremoribus urbē: terræ motu urbē Romā fuisse cō-
cussam ait. Præmōitus deū. s̄dictiōes p̄digia & portēta deorū. Legē. n. fatorū. ne dii qdē pr̄p̄er̄ possūt. Fata
uero magis p̄uideri q̄ uitari possūt. Strictiq; ferūt i tē. gla. In curiā Pōpeiū q̄ senatus hēbat. Diu at̄ cōsulta-
rūt cōiurati utrū illū i cāpo p̄ comitia tribus ad suffragia uocātē p̄tibus diuisis e p̄tē deiicerēt atq; exceptum
trucidarēt. an i sacra uia uel i aditu theatri adorirēt. Posteaq; uero senatus idib; martiis i curia pōpei fuit edi-
ctus facile tps̄ & locū prætulerūt. Tū uero cytherea. Mulieris imminētī piculo territæ gestū exprimit poe-
ta. solēt. n. mulieres i magnis doloribus utrisq; manibus pectus p̄cutere. Molit̄ cōdere. s̄parat ut abscondat.

rē e sanguine meo p̄creatū. Cæde sacerdotis.
Pontificis caesaris. Flammās extinguite uestæ
Religionem omnem atq; pietatē ne destruat̄.
Ad id uero alludit poeta: quod Perpetuus ignis
in uestæ tēplo seruabat̄. Ne quicq̄. Frustra. Ne
que enī prohibere potuit: qn̄ Iulius caesar a cō-
iuratis trucidaretur. Superosq; mouet. Deos
ad misericordiam commouet. Qui rūpere q̄d
ferrea. Qui quis iquit duras fatorū leges muta-
re nō possint: multis tamen signis declararūt ho-
minibus se ualde caesaris cæde marere. Fer-
rea decreta. Duras & immutabiles leges. Ver-
terum sororū. Parcarū & fatorū. Signa tamē
luctu. Caesaris cædem euidentibus p̄digis: q̄ et̄
enumerantur: denunciātā fuisse mortalibus apte
poeta scribit. Luctus futuri. Maroris toti ter-
rarū orbi futuri p̄ Iulii caesaris cædem. Arma
ferunt inter nigras. Prodigia enumerat poeta
quæ antē cæde Iulii caesaris apparuisse. Trāquil-
lus quoq; & plutarchus scribunt. Arma crepi-
tantia. strepit̄ in emittentia. Præmonuisse. præ-
nunciāsse. Nefas. Nefandam ac impiā caesaris
p̄ntificis maximi cæde. Lurida lumina. palli-
da. Sollicitis terris. Anxiis mortalibus nequid
magnā calamitatis sibi impenderet. timētibus.
Sæpe faces uisæ. Sæpe inquit faces ardentes in
cælo ante cædem Iulii caesaris. uisæ fuerunt. Sæ-
pe inter nimbos. Sæpe inquit sanguine pluit.
Ceruleus lucifer. obscurus cum alioqui nitidissi-
mus soleat esse. Sparsus uultum. Respersum
& tectum os habēs. Atra ferrugine. Nigro co-
lore. Sparsi lunares sanguine currus. Luna ipsa
sanguineis guttis resper̄sa uidebatur. Stygius
bubo. Funestus. est enim auis peissimi ominis.
Ea uero apparuisse portenta ait poeta quæcum-
que maximorum malorū prænuncia solent eē.
Mille locis. Multis in locis. Finitus est nume-
rus pro infinito positus. Ebur. eburnæ deorū
statue. Sanctis lucis. ex præpositio & uenien-
tia subaudiuntur. sancti uero luci dicuntur qd̄ diis
cōsecrati cædi iure non possunt. Victima nulla
litat. Nulla inqt̄ hostia deos significat esse placā-

Qua prius infesto. paris ut narrat Homerus: cum Menelao congressus ope & auxilio ueneris: q̄ nube ipsum operuit: manus illius fugit. Et Diomedeos. Aeneas cum diomede cōgressus facile interfectus fuisset: ut est apud homerum: nisi a uenere fuisset liberatus. Talibus hanc genitor. Alloquitur. Sola insuperabile fatum nata mouere. Cū interrogatōne illusionis plena hæc a Ioue ueneri dicuntur. Mouere. Mutare. Intres licet ipsa. tu ipsa inq̄ itrare potes parcaz & fatoz ædes. Regz tabularia. Tabulæ arca i q̄bus imutabilia fatoz decreta sūt incisa. Vasto molimine. Vastæ magnitudis. Cōcussū cæli. cōcussione. ē at tonitru periphraſis.

Adamante perēni. ppetuo icorruptibili. inclusa sculpta. incisa. Fata tui gr̄is. Ea oia q̄ tuo generi necessario sūt euentura. Et referā. Pulchra phāſia ad laudes augusti cæsaris r̄ferēdas ingrediē. poeta. Hic sua cōpleuit. sextū & quinquagesimū ætatis annū agēs cæsari i senatu fuit interfectus.

Natusq̄ suus. octauius quē ex dodrate hæredē cæsari reliq̄t & i familiā nomēq̄ adoptauit. Impositū onus. ipi administrationē. Cæsariq̄ parētis nos i bella suos. nobis i bellis fauētēs. nā bella ciuilia q̄q̄ gessit augustus mutinēse. Philippēse

Perusinū. siculum. actiacū: quoz quatuor priorum initium & causam a cæde cæsaris sumpsit: nihil conuenientius ducens q̄ necem auunculi uindicare illiusq̄ acta tueri. Illius auspiciis. Illius ductu. Nam cū D. Brutus Mutinæ. M. antonio obsideretur iussus est a senatu octauius comparato exercitui pro prætorē præesse: & hircio ac panſa consulibus D. Bruto opem ferre. Pe-

tent pacē. Querent pacē & liberationē. Pharsalia sentiet illum. Pharsalia urbs est Thessaliæ a pharsalo acrisi filio dicta. Vnde pharsalia declinatur ac pro thessalia ponitur: in qua bis Romanus exercitus cōfluxere ducibus primum Pō-

peio & cæsare. Deinde octauio & antonio contra brutum & cassium. Est etiā Pamphiliæ urbs pharsalus. Emathii philippi. macedonici. Nā philippi urbs est macedoniæ: quæ prius crenides uocabatur: a philippo rege cognominata.

Nam crenitis a thracibus oppressis cum opem tulisset philippus urbem eorū de suo nomē philippos appellauit. bellum autem philippēse inita cū. M. Antonio & lepidō societate aduersus brutum & cassium octauius gessit. Et magnum

siculis nomen. sextus pompeius magni pōpei filius cum diu piraticā exercuisset magna classe cōparata siciliā occupauit ac sapius plio nauali cū augustō cōgressus uictor euasit. tandem uero magna edita pugna ab augustō superat mitylæal

aufugit: Vbi a titio quodā fuit interfectus. Romāi q̄ ducis cōiūx Aegyptia: cleopatraz ē piphraſis: q̄. M. antōius cū duxisset exorē italiā iuadere tēptauit. sed augustus illis occurrēs ad actiū p-

mōtorū nauali plio deiecit. alexādria deinde positus: quo antōius cū cleopatra cōfugerat cū antoniū ipm ad mortē adegisset cleopatraz cū maxie cupet ad tr-

umphū seruare nō potuit. aspidis nāq̄ morſu an̄ iteriit. Tædæ nō bñ fisa. nō bñ cōfisa nuptiis. M. antonii. nā & regnū & uitā amisit. Nra. ca. Nobis dicata. Vñ & capitolius iupit̄ fuit appellatus. Suo canopo. sibi placētī ac grato. ē at canopus urbs ægypti a canobo nauis uylſis gubernatore cognōiata. Ab utroq̄ oceāo.

oriēali & occidēali. p̄dicat̄ at̄ ueneri iupit̄ augustū cæsare totius orbis terraz ip̄io posituz. Pace data terris aium. ut trāq̄llus narrat: augustus plera pessimi exēpli correxit: q̄ i p̄n̄iē publicā aut ex cōsuetudie licētiazq̄ belloz ciuiliū durauerat: aut p̄ pacē et extiterat. leges p̄iēra tractauit: & q̄sdā ex itegro sanxin ut sūptuariā de adulteris: & de ipudicitia & de maritādīs ordibus. Prole sancta de uirgine natā. Iberiū dicit. q̄ ex liuia

natus ab augustō adoptatus ex dimidia sextateq̄ & noie hæres sui relictus. Curasq̄. iperū administrationē.

Qua prius infesto paris est ereptus atridæ: Et diomedeos Aeneas fugerat enses. Talibus hanc genitor. sola insuperabile fatum Nata mouere paras: intres licet ipsa sororum Tecta trium: cernes illic molimine uasto Ex ære: & solido rerum tabularia ferro: Quæ neq̄ concussum cæli. neq̄ fulminis iram. Nec metuunt ullas tuta atq̄ æterna ruinas. Inuenies illic inclusa adamante perēni Fata tui generis. legi ipse animoq̄ notauit: Et referam: ne sis etiamnum ignara futuri. Hic sua compleuit: pro quo cytherea laboras: Tempora: perfectis quos terræ debuit annis. Ut deus accedat cælo templisq̄ colatur: Tu facies natusq̄ suus: qui nominis heres Impositum feret unus onus: cæsariq̄ parentis Nos in bella suos fortissimus ultor habebit. Illius auspiciis obfesse mœnia pacem Victa petent Mutinæ. pharsalia sentiet illum: Aemathiq̄ iterum madescet cæde philippi. Et magnum siculis nomē superabitur undis. Romaniq̄ ducis coniunx ægyptia tede Non bene fisa cadet: frustra q̄ erit illa minata Seruitura suo capitolia nostra canopo. Quid tibi barbariam gentesq̄ ab utroq̄ iacentes Oceano numerem? quodcūq̄ habitabile tellus Sustinet: huius erit. pontus quoq̄ seruiet illi. Pace data terris animum ad ciuilia uertet Iura suum: legesq̄ feret iustissimus auctor: Exemploq̄ suo mores reget: inq̄ futuri Temporis etatem uenturorumq̄ nepotum Prospiciens: prolem sancta de cōiugē natam Ferre simul nomenq̄ suum curasq̄ iubebit.

Augu-
sti cæsa-
ris lau-
des.

Nec nisi cū senior. vi. & .lxx. ætatis anno Augu. uitam in osculis Liulæ. expirauit: In num. exz autem deoz il lum fuisse receptum poeta ait. Similes annos. Epitheton est annorum proprium. Nihil. n. est sibi similius an nis: qui semper in se reuertuntur. Cognota sidera. Ad romuli & cæsaris stellas ascendet. Hanc animam in terea. hortatur uenerem iupiter ut Iulii cæsaris animam in stellam cōmutet. Quod qdem idcirco fingitur ga ludis quos illi primo consecratos hæres Augustus edebat: stella crinita p septem continuos dies fulsit ex ories circa undecimam horam: creditumq; est esse animā Cæsaris in cælum recepti. Et hæc de causa simulacro eius

Nec nisi cum senior similes æquauerit ānos:
Aethereas sedes cognataq; sidera ranger.
Hanc animam interea cælo de corpore raptam
Fac iubar: ut semper capitolia nostra forumque
Diuus ab excelsa prospectet iulius æde.
Vix ea fatus erat: media cum sede senatus
Constitit alma uenus nulli cernenda: suiq;
Cæsaris eripuit membris nec in æra solui
Passa recentem animam celestibus intulit astris.
Dum p̄tulit: lucem capere atq; ignescere sensit:
Emisitq; sinu: simul euolat altius illa.
Flammiferumq; trahens spatioso limite crinem
Stella micat: natiq; uidens benefacta fatetur
Esse suis maiora: & uinci gaudet ab illo.
Hic sua præferri quāq; uetat acta paternis:
Libera fama tamen nullisq; obnoxia iussis
Inuitum præfert: unaq; in parte repugnat.
Sic magnis cedit titulis agamēnonis atreus.
Aegea sic theseus. sic pelea uincit achilles.
Deniq; ut exemplis ipsos æquantibus utar:
Sic & iaturnus minor est ioue. iupiter arces
Temperat æthereas: & mundi regna triformis.
Terra sub Augusto. pater est & rector uterq;
Dii precor Aenææ comites: quibus ensis & ignis
Cesserunt: diiq; indigetes genitorq; quirine
Vrbis: & inuicti genitor Gradiue quirini:
Vestaque cæsareos inter sacrata penates:

in uertice additur Cometes: qui ut scribit Pli in uno totius orbis loco colitur Romæ admodum faustus Diuo augusto: qui his uerbis suum gau dium prodidit. His ipsis Indoz meoz diebus si lus crinitū p septem dies in regione cali sub sep tentrionibus est conspectum. Id oriebatur cir ca undecimā horam diei: clarumq; & oibus ter ris conspicuum fuit. Eo significari uulgus credi dit cæsaris animam inter deoz immortalū nu minā receptā. quo nomine id insigne simulacro capitis eius: qd̄ mox in foro cōsecrauimus adie ctum est. Iubar. stellam. Ab excelsa æde. Ab alto cælo. Numen capere. Diuinitatem contra here. Flammifer crinem. cometa exprimit de finitionem. cometes enim stella est crinita. Mi cat: splendet. Hic sua præferri. quis inquit Au gustus ueter sua gesta præferri meritis Iulii Cæsa ris sui parentis: tamen illum antepone: ritum atq; in hoc uno populi iudicium Augusti sententiæ repugnat stolidus uero ille hunc poe ta sensum in contrarium uertit. Fama inquit in cæteris fauet augusto: In hoc ei aduersatur: qd̄ se patri præferat. Vna i parte. In hac una re. In reliquis. n. morem Imperatori Augusto gerit. Sic magnis cedit titulis. Iulium cæsarem gaude re se rez gestaz magnitudine a filio augusto su perari accōmodatissimis pbat exemplis poeta. Notius est autem q̄ ut hoc loco exponi debeat: Agamēnonē cuius ductu troia fuit euersa: mul to q̄ Atreus pater maiora gessisse. nec non The seum atq; Achillem parentes suos Ageū & Pe leum uirtute & rebus gestis lōge superasse. De niq; ut exemplis. Tria quæ adduxit exēpla Out dius uiroz qdem p̄stantissimoz fuere. sed Iulio & augusto cæsaribus q̄ i numez deoz relati fue re: accōmodata minus esse uidentur: eoq; deoz exemplis illud idem poeta demonstrat. Exem plis ipsos æquantibus. Aequalibus ipsis Iulio & Augusto cæsaribus. Temperat. Moderatur & regit. Hoc at̄ eo spectat: ut ostendat poeta se merito Augustum ioui comparasse. Arces æthereas. Cælum. Mūdi trifor mis. Ex cælo & æthere & ære constantis. Horum. n. regnum ioui attribuit poeta. Terram autem sub Augu sti imperio esse ait. Pater est & rector uterq;. Iupiter & augustus. iupiter quidem superiorum mūdi partium. augustus uero inferiorum terræ & maris. Sic Vergilius in augusti gloriam Nocte pluit tora redeunt spectacu cula mane Diuisum imperium cum ioue cæsar habet. Dii precor Aenææ comites. Deos penates Vestamq; & Romulum & Martem Apollinemq; & Iouem aliosq; præcatur poeta: ut diu augustus in terris maneat. se ro autem in cælum recipiatur. Sic & Horatius in primo carminum libro. serus in cælum redeas diuq; Latus intersis populo Quirini. Dii comites Aenææ. Periphrasis est penatum deorum: quoz ope Aeneas ex ho stium ensibus & troiæ incendio fuit liberatus. Diiq; indigetes. Qui ex hominibus dii sunt effecti. indigetes a latinis fuerunt uocati. uidetur autem poeta inuocare Aenæam: quem paulo ante in deum indigetem immuta tum fuisse scripsit. Genitorq; Quirine Vrbis. Romulum q̄ & Quirinus fuit appellatus: Vrbis Romæ fuis se conditorem ne admonendum est quidem: cum sit uulgatissimum. Et inuicti genitor gradiue Quirini. Ex Marte qui & gradiuus dicitur Romulum natum esse paulo ante scripsit poeta. Vestaq; cæsareos. Templum deæ Vestæ in palatio erat: ubi habitabant Imperatores. Phoebe domestice. Ut scribit Tranquillus Apoll

nis templum in ea parte Palatinæ domus excauit augustus: quam fulmine ictam desiderari a deo haruspices pronuntiarunt: addita porticu cum bibliotheca græca & latina. Quicq; tenes altus Tarpeias iupiter arces. Altus quidem legitur in omnibus quæ mihi uidere contigit exemplaribus & ad capitolii altitudinem potest referri. Sed latius magis sensui poetæq; eruditioni conuenire uidetur. Nam latialis iupiter in capitolio colebatur. Quosq; alios uati. Omnes deos in homines beneficos complectitur hoc uersu poeta. Quæ caput Augustum hoc est quæ augustus in sedes deorum cælestes: orbe terrarum quem gubernat: relicto trãstatur. Absens.

in cælum receptus. Tunc enim præsens supplicibus fauebat. Operat autem poetatur diuissime uiuat Augustus præsensq; Romæ opitulatur.

Amq; opus exegi. Moris est fere poetarum: ut in suorum operum fine aliquid de se dicant.

sic Vergilius quartum georgicon cludit. Hæc sumpserunt aruorum cultu pecorumq; canebam. Ersum per arboribus cæsar cum magnus ad altum.

Fulminat euphratem: Hanc consuetudinẽ Ouidius in fine operis imitatus non nulla in cõmendationem operis sui ait. Sic Horatius. Exegi monumentum ære perennius. Regaliq; situ pyramidum altius. Quod non imber edax. nõ aquil

Meta-
mor-
phoseo-
cõmen-
datio.

lo impotens: Possit dirueret: aut innumerabilis annorum series & fuga temporum. Verissimus autem fuit uates ovidius. Cum enim hæcenus tot bellorum incendiis quibus priora sæcula fuerunt ue-

xata: absumptum non fuerit hoc uarium egregiumq; opus: Vero simillimum est tam facili præsertim describendi libros arte excogitata semper esse duraturum ac elegantissimum quibusq; inge-

niis maxime uoluptati futurum. Quãti uero hoc opus faceret poeta hinc facile apparet: quod nulla ut ipsum unquam interiturum sibi persuasit. Exegi.

Perfeci. Iouis ira. Aspera tempestas. fulmen. Edax uetustas. Omnia rodens & corrupens:

Abolere. Delere. Ad nihilum redigere. Cum uolet illa dies. De morte se nihil curare ait: quando suum & opus & nomen immortale sit futurum. Parte tamen meliore mei. Ingenio quo nihil melius contingere homini potest. Nam ut cicerone in Bruto scribit. Hominis decus est ingenium. Ingenii uero ipsius eloquentia. Perennis. immortalis ac per omnes annos duraturus. Indelebile. Incorruptibile. Immortale. Quæ patet do-

mitis. per totum orbem terrarum suum opus lectum tri colligit: cum illo tempore totus orbis augusto pate-

ret. Vatum præfagia. Poetarum diuinationes.

Raphaelis Regii in narrationum in Ouidii metamorphosin Finit.

Raphaelis Regii reprehensio quorundam ex foedissimis erroribus quibus ultimus quaternio primæ editionis fuit inquinatus.

Visquis ille fuit: qui nulla humanitatis habita ratione tam improbe in mea inuasit suamq; falce obtusa & rubigine confecta meam segetem succidere conatus est: neq; boni neq; docti uiri officio est functus.

Quæ uero sit scribendi peritus ex prima statim ipsius expositione facile unicuique uel mediocriter docto liquere potest. Ab hoc namque uersu initium sumit. Oraque uenturis aperire recentia factis. Tages inquit ut scribit Cicero libro de diuinatione: puerili speciei fuit cœpitque affari aratorem. Ille territus clamans consciuit

totam et uiam quæ uno conuentu Tagem loquentem audiuit. Sermo autem fuit exceptus & scriptus libris etruscorum habitusque est pro aruspicina. Inde. n. aruspicina sumpsit artem & principium. Lucanus. Sed conditor artis finxit ista Tages. Plinius tamẽ nõ Tagen. Sed delphon fuisse scribit. Tot essent in hac prima isti

us imperiti expositione annotanda: Vt unde potissimum principium sumam ignorem. sed cum uel lecta solùm pulcherrime artificem prodat: paucis admodum ero contentus: Illudque omitam quod hanc de Tage historiam mihi paulo ante ubi poeta illam describere cœpit: perspicue enarratã: iste uanus cõmentator: ut ego quoque hoc uerbo utar: in eum transtulit uersum: cui minime conueniebat: ut & a Tage exponere cœpisse uideretur:

& ciceronem in libro de diuinatione allegaret: quod quidem opus si diligenter: ut uult uideri: legisset: nunquam tam agresti rusticaque oratione usus fuisset: neq; libro sine illa in spositione dixisset: & secundo apposuisset: cū non unum sed duos Ciceronis de diuinatione libros extare etiam librarii nõ igrarent. Ex hoc uero facile de-

Et cum cæsarea tu phœbe domestice uesta:

Quicq; tenes altus tarpeias iupiter arces:

Quosq; alios uati fas appellare piump; est:

Tarda sit illa dies: & nostro serior æuo:

Quæ caput augustum: quæ tẽperat: orbe relicto

Accedat cælo: faueatq; precantibus absens

i Amq; opus exegi: quod nec iouis ira: nec ignes:

Nec poterit ferrũ. nec edax abolerẽ uetustas.

Cum uolet illa dies: quæ nil nisi corporis huius

lus habet: incerti spatium mihi finiat æui.

Parte tamen meliore mei super alta perennis

Astra ferar: nomenq; erit indelebile nostrum:

Quæq; patet domitis romana potentia terris:

Ore legar populi: perq; omnia sæcula fama:

Si quid habent ueri uatum præfagia: uiuam.

P. Ouidii Nasonis Metamorpho-
seos finis.

monstrat istum alienis pedibus ambulasse: hancq; de Tage historiam aliunde: q̄ ex secundo ciceronis de diu-
natione libro sumpsisse. sed quis ita loquitur! Tages puerili specie fuit: cœpitq; affari aratorem. Ille territus
clamans consciiuit totā Etruriam. Profecto nemo: nisi plane barbarus & agrestis ab omniq; elegancia alienus.
Cur uero id omiserit in hac referenda historia: quod maxime ad eog; quæ a poeta narrantur expositionem
necessarium est: haud facile dixerim: nisi fortassis eam breuitatis habuit rationem: ut & superuacua ascribat.
& necessaria præmittat. Ouidius quidem glebæ metamorphosin in pueræ describit: de qua iste ne uerbum q̄
dem ullum facit: non taciturus: nisi prorsus est stolidus: si quæ in secundo de diuinatione libro a Cicerone de
Tage scribuntur: legisset. Inde enim Ouidius quæ de Tage ipso narrat: sumpsisse uideur. Ita nāq; cicerō scri-
bit. Tages quidam dicitur in Tarquinienti agro cum terra araretur: & sulcus altius esset impressus: extitisse re-
pente: & eum affatus qui arabat. Sed qui iudicio carent in omnibus fere uel minimis labuntur: Eog; magis si
malignitas quoq; ingenii tarditatis accedit: id quod facile ex eadem expositione demonstratur. Ille territus in-
quit clamans consciiuit totam Etruriam. Illa nāq; duo participia imperite fuerunt copulata: & illud uerbum
consciuit citra .l. litteram fuerat scribendum. Sed barbarissimi omnes quoscunq; iste admisit: in librariorum ne-
gligentiam referantur. Tantam uero bubuleo fuisse uocem ut totā suo clamore concitauerit Etruriam: nemo
unq; nisi plane fatuus affirmauit. Ut autem alias istius ineptias omittamus: quod subiicitur: non ne istum pen-
tus ingenio carete ostendit. Inde inq; aruspicina sumpsit artem & principium. Si haruspicina est ars quo mo-
do artem aliunde sumere potest. Et putamus istum recte Quintilianum finem exposuisse: qui uel in minimis q̄
busq; rā pueriliter labatur. Sed ne illud quidē quo prima istius expositio eluditur: ineptiis uacat. Plinius tamē
inquit non Tagen sed Delphon fuisse scribit. Ut. n. taceam. quod agrestis est ista locutio: Plinium cuius uer-
ba iste non percipit: a Cicerone Lucanoq; dissentire ait: cum Plinius Delphon primum haruspicine inuento-
rem fuisse scribat. Cicerō autem & Lucanus Thulosos illam a Tage accepisse dicant. Illa uero quæ subiicitur
expositio facile demonstrat istum ne rudimentorum quidem grammatices esse peritum. Indigenæ inquit po-
puli geniti ex Etruria. Pueri certe quantum uis rudes nō ex Etruria sed in Etruria genitum eē aliquem diceret:
nisi fortitan iste sibi psuasit homines ut mures interdum ex terra gigni solere. Quid: illud quod de haste Ro-
muli tactu ex Plutarchi sententiā scribit: nōne apte coarguit istum non modo litterarum esse expertem: Verq;
cōmuni quoq; sensu carere. Romulus inquit: ut scribit Plutarchus lanceam corneam iaculatus est experiendi
ingenii gratia. Quis unq; ingenii experiēdi gratia aliquem hastam iaculatum esse diceret. Profecto nemo nisi
si Vecors: cum præsertim apud Plutarchum legatur. Sui experiēdi gratia. hoc est suarq; uirium. Illud quoq;
de eadem arbore insulse ab isto fuit scriptum. Interit autē eum. C. Caesar p̄p̄inqua arbori loca fodi mādaret.
Neq; n. nunc exaruit arbor illa: cū Caesar mādauit illie gradus & ascensus instruendos. Sed cum radices a fa-
bris fuerunt excisæ. Verum hoc istius tarditati remittatur. Illa uero expositio nō ne est & impropria & falsa.
Stabat. Firma erat. Stare nāq; nō firmum: sed erectum esse significat. Stare siquidem & columna & arbores
dicuntur tantūsp̄ dum nō cadunt. Illud minime mirandum in isto cōmētatore nouo foret: quod quæ sunt in car-
minibus deprauata nō corrigit: nisi multa temerarie deprauaret. Hic. n. uersus. At sua fluminea quū uidit cip-
pus inunda. mendose legitur. neq; ab isto emēdatur: quod q̄dem primum expositoris est officium. Tametsi
nāq; in exemplaribus at scriptum sit: loco tamen illius hæc disunctio aut est reponēda ita exigente sententiā
quam iste nō dum percepit. De Cippo uero ne unum q̄dem uerbum facit p̄inde atq; si notissima historia fos-
set. ac nō & nomē & appellatio Cippus esset: id quod a diligenti grāmatico fuerat admonēdum. Sed qd in eo
diligentiam exigo: q̄ ipsa est negligentia. Id uero facile ex eo colligitur: quod de Roma scribit. Nam Roma i-
latio erat. Erat inq; quasi nunc in latio nō sit Roma. Sed in Apuliam cōmigrarit. Finis nō erit: si omnia istius
errata persequi libuerit. Verum illud quoq; apte ostendit q̄ sit aptus exponēdis auctoribus impetus iste pe-
dagogus. Succinctis pinetis. Dens inquit & alligaris pinetis. Nouas iste expositiones importat. Nemo siq;
dem grāmaticorū unq; asseruit Succinctum densum significare. Succincta nāq; pineta dicuntur: quod fere &
procera sint & iuxta cacumen ramos emittant. Ut succincti milites appellātur altius cincti ac breuiores indu-
ti uestes. Sed illa quoq; quæ infertur expositio ineptiis nō caret. Iugerum etiam non a iungendo: ut iste putat:
sed a iugo ut Varro ait est declinatum. Quid illa quæ subiicitur: nō ne scō distinum redolet solocismū. Por-
ta quoq; quā intraturus erat. Per portam intrare dicendum esse ne femellæ quidem ignorant illud euangeli-
cum sapius audientes. qui non intrat per hostium fur est & latro. Sed iste licentia poetica libenter uti uidetur:
quæ poetæ nihil aliud habeat q̄ furorem. Quo quidem actus pleriq; in locis quæ nihil ad p̄positum faciunt
adducit. quæ uero maxime necessaria sunt prætermittit. Sed uinam omnia prætermisisset. neq; tam insulsa lo-
cutione usus fuisset. Insula. Ea inquit erat in Tyberi facta est scēge Tarquinii superbi: ut uoluit Iuius. Barba-
ra est & agrestis neq; ab ingenuis agnoscenda ista est oratio: rufq; unde uenit est remittēda. Hoc uero sustibus
esset castigandum: quod temerarius iste Ouidium agit imperitiæ reum: falsoq; ab illo cuius uerba non per-
cipit. Plinium dissentire ait. Ouidius nāq; & sententiā præstantissimā cuiusq; geographi Delphos in medio
orbis terrarū esse ait. Iste Plinium falso ait dicere italiā atq; siciliam eē medium mundi: qd quidem Plinius ipse
nōsq; scriptū reliquit cū geographi omnes idcirco Delphos umbilicum orbis terrarū eē dicāt: quod sunt in
medio uulgo orbis extructi. Sed p̄fido illi scoto a quo fuerat exigua mercede nulla alia de causa conductus q̄ qd
& fatuum ipsum cognoscebat & imperitum: satisfacere pulchrum putauit. Unde & medium mundi ait. Sed

quid orbis. quid mundus sit quod mixtum est istum ignorare: cum ubique tam pueriliter cadat. Quod. n. ait Epidaurum etiam insulam fuisse in mari Illyrico: quae nunc Ragusium dicitur: falsum est. Cum Ragusium in continenti sit nec insula unquam fuisse scribatur. Quod uero allegat aristotelem: facile istum quisquis sit: maximum esse nebulo ostendit: cum nec libri meminerit: nec illius scripta proceperit unquam. Vege fatuus iste sibi persuadet expositiones illas maxime accuratas esse: in quibus multa praestantum auctorum nomina sunt inserta. Insultum est & illud & falsum. Qui nunc Ausonii nominantur. Nulli namque sunt populi in Italia quae nunc Ausonii uocentur. Sed ne illud quidem rectius est litteris commendatum. Dicta est ausonia ab Ausonio Ulyssis filio. Ausoniam & ausones populos antiquissimi Itali ab Ausone non Ausonio Ulyssis filio denominatos fuisse & alii geographi & Stephanus scribit. Illa quoque expositio quae infertur: ut omittatur: quod insulsa est: defendi non potest a soloecismo: nisi hoc praenomen se scribatur. Contendunt inquit legati exponere phoebe responsa & illo iubente Aesculapium petere. sed ne illud quidem recte est enarratum. Varias sententias. Varias erant opiniones. Proprie namque sententiae dicuntur in senatu: cum senatores apertum quod sentiant de re: de qua consultatur. Quae uero senatores ait Artynos a Plutarcho appellari pudentem: cum neque ad propositum faciat: nec cur ita appellentur exponat. Quid? Illud nonne otiose affectatum? Extrema pars diei inquit quae a Macrobio dicitur suprema tempestas. Quid. n. ad expositionem facit: si extrema pars diei a Macrobio suprema tempestas uocatur? Quae uero ait: diffinito noctis: quae ut scribit Plinius est umbra noctis: sona nolentium esse istum praedagogum committit. Nox. n. est umbra terrae non noctis. Nihil. n. per se ipsum definitur. sed ne illa quidem expositio est approbanda. Consistere. Apparere noctu Romanis. Quasi uero consistere sit noctu apparere. Aut consistere ante togam: ulla indigeat expositione. Sed qualis in aede. Quae de Macrobio iste descripsit de draconum formis: nihil ad huius loci faciunt expositionem. Quod uero maxime est necessarium: nihil exponit qualis in aede aesculapius coleret. Fatuae autem colitur pro colere posuit: cum aesculapius nusquam nunc colatur: nisi forte insanus iste illi quotidie sacrificat: ut sibi metis. anxia restituat: qua ipsum carere est quod subicitur ostendit. Ad templa operosa. ope inquit elaborata. Tempora namque operosa dicuntur multis operibus multoque labore confecta. Cum uero elaborata pro duplex. Illi scribat: facile declarat se non minus scribendi quam loquendi esse impitum. Sed & iste & alii barbarissimi in librariorum ut dixi in curiam referantur. Illa uero quae accurata: quae apta est expositio. Deus aureus. Ceruleus inquit ut solent serpentes. Quid isto insultus? Ceruleus namque ab aureo sic est diuersus: ut nullam cum illo habeat affinitatem. Vege poeta ad aureum simulacrum alludit. Sed ne illa quidem citra ineptias. In serpente deus. In serpentis formam. Immo uero in serpente deum fuisse poeta ait. Nec illa. Litora scyllae. scopulus scyllae. si aliter exponere uolebat: saltem per accusatiuum enunciaisset. Quae uero subicitur est ne expositio an confusio potius appellanda? Iapygia inquit a Iapete Dedali filio: ut Plinius scribit. ea a graecis Messapia uocata est: auctor Strabo quae Plinius Messapiam scribat calabriam esse a duce appellatam. Quid primum in ista reprehendam expositione? Omnia namque forent transuerso calamo notanda: cum neque a Iapete Iapygia sed a Iapyge dedali filio dicatur. & Strabonem Pliniumque inuertat. & in singulis nihil mihi est immorandum. Fatua quidem est etiam illa. Leuis remis. In leuam partem remigantibus: cum remi non remigare dicantur. Ac ea quidem quae uel caecis aperta sunt: ut est in proverbio: nouus iste commentator exponit. Quae uero sunt abstrusiora: de his ne ullam quidem facit mentionem. De Amphysitis taxis & celenis pinde atque si loca essent omnibus uulgarissima: mirum agit silentium. Quod quidem si & in aliis fecisset: rectius sibi consulisset: neque sibi permisisset ea deprauare: quae nihil prociuebat. Nam temerarius iste praedagogus: qui sibi falsam scientiae induit persuasionem: id immutare ausus est: quod quis mihi quoque deprauatum uideatur. In omnibus tamen exemplaribus & uetustis & nouis quaecumque mihi uidere contigit: uel Romechium uel Romanetium est scriptum. Quae quidem nomina cum nullam cum Plemurio quod loco eorum citra ullam pristinae lectionis mentionem iste reposuit: habeant litterarum affinitatem: minime fuerant de uersu tam temerarie tollenda. Adde quod Plemurium in Sicilia est iuxta Syracusas. & Oui. loca Italiae maritima ad quae uectus est aesculapius enumerat. Quare istius temeritas in deprauandis codicibus non uerbis sed uerbis coercenda foret. Ego quidem multum diu dubitavi quo modo foret legendum: & quam existimem me correxisse: nihil tamen in uersu immutare sum ausus: quod nullum uidi exemplar: quod mihi astipuletur. Sed ut tritum est proverbium: stolidis morionibusque omnia permittuntur. Age uero quae scite caulona exponit? Montem inquit Calabriae uel oppidum ut Plinius tradit. Immo & mons & oppidum est caulon qui etiam aulon uocatur. De Narycia uero nullam facit mentionem non taciturus: siquid unquam de illa legisset. Quid uero illa sibi uerba in leucosiae expositione uelint uideri ipse. quae inquit hoc in loco iniecta perit. Obscuriora certe sunt quam ut exponenti conueniant. Sed quid ineptias istius inspector: omnia uel spongia delenda uel igni tradenda forent. omitto igitur quod tepidum pro amoenio exponit & illud. In quo oppido uno anno bis rosae nascebantur. nam & ille ablatius uno redundat. & nunc quoque bis anno rosae nascuntur. Sed quod de capreis dicemus: quas & insulas Campaniae esse ait & Papinio cheleboas uocari? Capriae namque non capreae dicuntur. neque plures sunt insulae sed dicitur una. Neque a Papinio cheleboae appellantur: sed teleboum sedes fuisse asseruntur. Quid? quod sciolus iste praedagogus si diis placet uicium fugillare atque irridere conatur: cur autem inquit Ouidius generoso Palmite dixerit uiderit ipse. Perinde atque si uinum Surrhentinum apud praescos maximo in pretio non fuisset. Illud uero quod ait. Non stabias sed statinas esse legendum: non ne istum & sensu & flagris indigere ostendit: cum stabias & exemplaria habeant. & Plinius oppidum esse Campaniae scribat. quod abierit in uillas? Nisi istius praedagogi

temeritas retundatur: omnia uideatur corrupturus. sed quid multa de istius erratis: cum plura pene sint quam uerba? Quia propter finem faciam: si prius illud testatus fuero me ignorare quid sibi illa expositio uelut sine uel sine in serano sita est sine a quo nome uel icat. Et prima calida sunt balnea. Illud quoque me deponere calamum uolentem detinet: quod Ancō illo in loco ab isto & legitur & exponitur. Et spissi littoris anchō. Anchō inquit græca ciuitas est a Syracusanis cōdita. quod quidem uerum esse nō diffiteor: cum geographi oēs id tradāt. Sed Aesculapius pro mare tyrrhenū uectus est Romā: nō per adriaticū: a quo anconæ muros lancinari et nauiculariis ē notū. Nō solū autē geographiæ ratio isti repugnat deprauatæ lectiōi: sed et historia: quæ diffuse Valerius describit. quæ uero ab isto subiiciuntur de Apollinis & fortunæ templo facta sūt & insulsa. neque a Valerio scribuntur. Illud uero insulsum dictū est. C. cæsare laudat: ut ostendat se sumpsisse principium a chaos & ad cæsare puenisse. Neque enim. Qui propter illud cæsare cōmēdat: sed in gratiā Augusti: & ut elegantius metamorphosin aia cæsaris in comete cum superioribus cōnectat. Illa uero nō solū inepta: sed falsa quoque est expositio. præponendus ē augustus cunctis Cæsaris gestis. Qui. namque hoc non ait: sed adoptionē Augusti oibus Cæsaris gestis anteferendā censet. Falsū ē illud quoque quod fatuus iste refert. Flāmas uestæ. Hoc ideo dicit: quoniā ut tradit Fenestela uestales flāgis cædi iubebant a pontifice: si ignis sanctus esset extinctus. Hoc enim non sentit Quidius. sed per flāmas uestæ intelligit religionē. Sed ne illud quidē est uerum: quod parca a partu ex sententia fabii dictas esse ait. Quid ē illud ē ne accurate expositum? Media cum sede senatus. Venus iquit in curiā Pompeii Vbi cæsar fuerat occisus a nullo perpecta descendit. Non enim fuerat occisus: sed erat occidendus. scribere debebat iste pædagogus. Ante quæ enim occideretur cæsar: iam uenus in senatum descenderat: ut illius animam exciperet in celūque tolleret. Illud uero nihil percipiens in contrarium uertit sensum. Vnaque in parte repugnat. Fama inquit cæteris fauet Augusto. In hoc ei aduersatur quod se patri præferat. Non solū autē Quidio sed sibi quoque ipsi contradicit. Nam paulo ante ait. Fama præponit Augustum Iulio cæsari. quibus ipse hoc nolle. Nunc uero cōtrariū ait. Illud quoque propter exponitur. Pater ē & rector uterque. Uterque inquit Iulius & Augustus. Homo uero Jupiter & Augustus Tale ē enim quale illud uergilianū. Nocte pluit tota redeunt spectacula manē Diuisum imperiū cum Ioue cæsar habet. Hoc uero qui non uidet: exponēdis auctoribus nihil ē aptus. Sed de pædagogi istius temerarii ineptiis plura quæ proposuerā: non tam quod ulla annotatione digna putarim: quam ut & uos Eloquentissimi Aduocatores & per uos studiosi oēs cognoscerent istiusmodi ineptias meis enarrationibus nulla alia de causa ab illo librario fuisse ascriptas: quam ut me meaque oia euerteret: ac ubique & i oē tempus infamaret: anserque iudis ac semidoctis quibusdam in me debacchandi præberet. Valete clarissima eloquentiæ senatusque Veneti ornamenta.

Raphael Regius Paulo Cornelio Patricio Veneto doctissimo & sapientissimo Senatori felicitatem.

X relectione meaque in Quidii metamorphosin enarrationum: quas quidam octavianus scotus primū impressit deprehendi quæ plurima & foedissime quidem siue librorum incuria siue iudiciorum quorundam conspiratione. siue potius utroque fuisse deprauata: & me quoque dum librorum ipsius ad finem properantibus more gerere quam precipienti Horatio: ut siquid scribimus in aliquod tempus reponatur: non ut prematur in annum: parere malo: in quibusdam lapsus esse animaduerti. Quæ quidē nisi in hac secunda editione correxissem & de studiis male meritis esse: & istis utiligatoribus: qui uel ea que recta sunt: dānare solent: anam maximam in me debacchandi præbuisse uideri possem. Nunc uero cum ea quæ cum festinatione: tum istorum malignitate deprauata esse in transcurso cognoui: emendarim: & bene meritum iuuenibus optime consuluisse: & os istis obrectatoribus ita uideor obstruxisse: ut cerberi more uanos dum taxat latratus i auras rabiem suam indicantes edere possint. Quis enim. nisi ipudens Vanusque nebulo illius opis: quod me & inscio & inuito citra ullam castigationem meam sit editum: errores quos uel in prior editione emendaturus si licuisset: errā: Ut quidii carmē istis obiicere moliar & in secunda correxi: mihi duxerit: imputandos? Neque ignoro nonnulla in hac quoque secunda editione & noui istius artificii difficultate & librorum incuria admissa deprehensum iri: sed illa tum leuita tum quæ facile unusquisque uel mediocriter doctus citra ullam admonitionem possit emendare. Quæ quidē notatu digna istis nebulonibus malignis facile uidebuntur: quæ tamen nihil eximiorum operum citra alienas expositiones percipiant: slegere uideant: nunquam tamen per quos proficiunt: lacere desistunt. Sed ut qui milium seminant: passerulos contemnere in trito est prouerbio: Sic ego Vanas istorum uoculas: dum probis doctisque hoc ē tui similibus Paule Corneli placeam: flocifacere consueui. Tu namque illa es & modestia & doctrina: ut quæ bene scribuntur: ingenue cōmendes. Quæ uero festinatione librorum uel incuria peccantur: illa benigne excuses. Neque enim. quod ego exemplari deceptus in epithaphio phæthontis fatum & legi & exposui: cum a pulchro sensu non abhorreat: meas idcirco enarrationes in oibus abiciendas esse existimabis. Quis saxum non fatum ego quoque tester esse legendum. Cum uero in nonnullis litteram pro syllaba uel pro syllaba aut dictionem etiam pro dictione positam esse comperies: id non mihi: sed librorum flagitium ascribendum esse candide iudicabis: Qui namque nō sentit librorum in iis quæ deprauata sunt: non esse hallucinatos: non minus indignus est qui nostris lucubrationibus iuuetur: quam qui pueriles illos errores malignitate quorundam inuidorum in prima editione admissos in me putat esse regerendos. Quæ ob rem etiam si istiusmodi librorum errata non corrigantur: nihilominus tamen & tuo & tui similibus perquam acrisynceroque iudicio me aduersus istos obrectatores tum esse cognosco. Vale eximium Cornelie genitricis ornamentum.

Laus omnipotenti deo.

Impressum Venetiis per Bernardinum Benalium.

Registrum huius operis.

A	f	m	r
Prima alba	Quodq	Externis	Viridem ferrugine
Ad illustrissimum	Enectum	Vix tamen	In parte
potest sin	Esse deus	secum duxit	ti tui
a	Pr o corpore	ob certamen	Aeoliq
Raphaelis regii	g	n	t
Neptuno	Er quæ	Et pauet	Nil prater
Imminet	Hunc ubi	perie cali	Diriguere oculi
hoc est	Plus tamen	Arce ab	de ad lucum
b	Facies	Veteris rapinæ	Transitum
cum habet	h	o	u
Per sacras	Premebat	tempus erat	fabula
fuisse interfectum	indigenæ	piscosamq	tas habenas
ut inquit	Vetamen	Coniugiumq	Siue hoc
c	Tunc cum	Excitue	x
Raphaelis regii	l	p	x
Torquet	Os mutum	Plamathen	monstrat istum
Vtq serant	Flet modo	Puppe	
Succis ademptis	gereret	Frangiturum	
d	ab honesto	An mea	
auxiliumq	k	q	
tota tamen	quodq uentum	Procubuit	
Tres habuit	Aeacus	Cornua	
Labiur	Foncibus	commouit	
e	Dignior	Viri herculis	
natus est	l	r	
Procubuit	esse ut uofatum	Neue in me	
Miserabilis	Caluere	nu paladium	
quo tamen	At gemini	dum Quam	
	filium producit	Factaq	

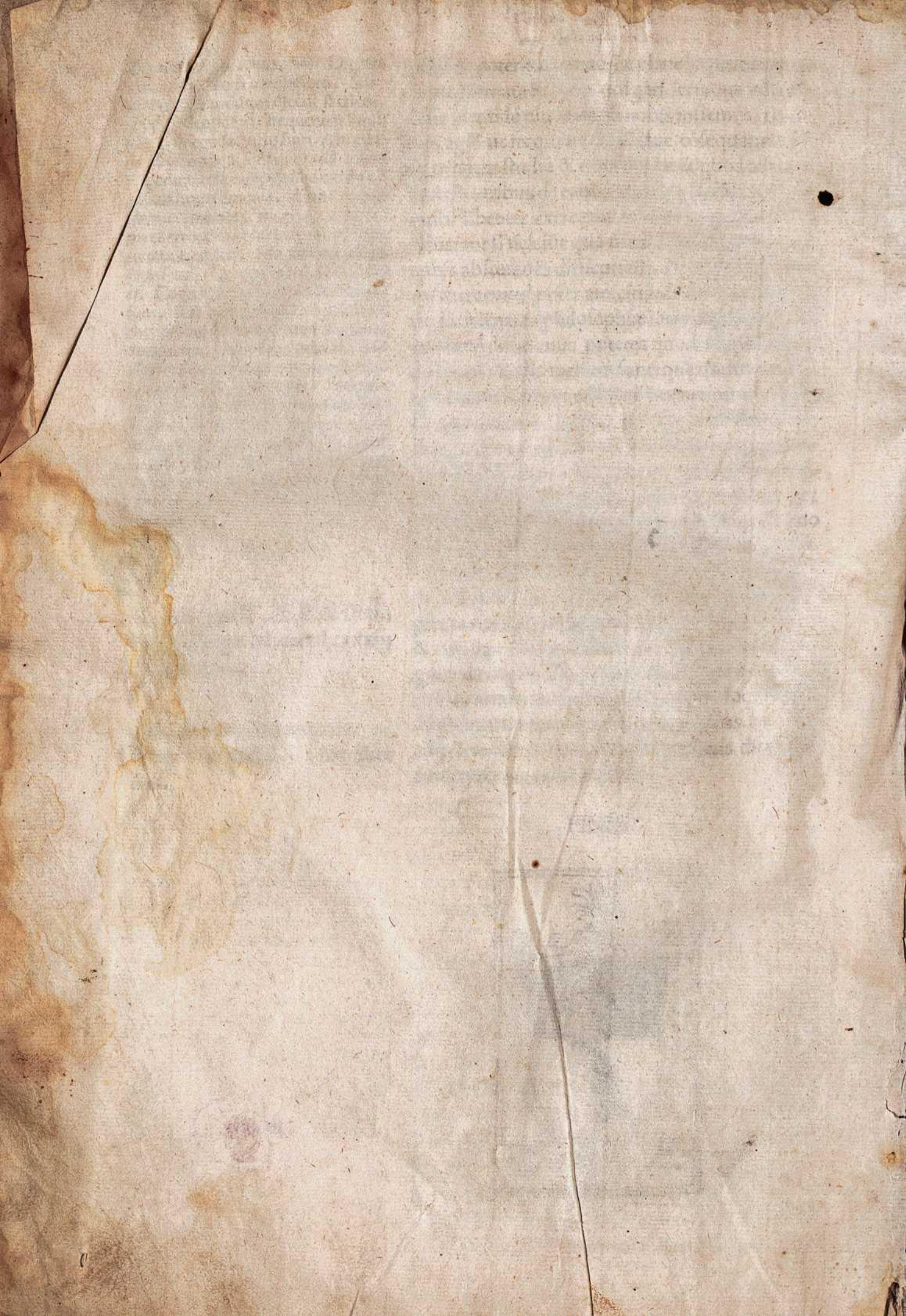
[Faint, illegible handwritten text or markings]

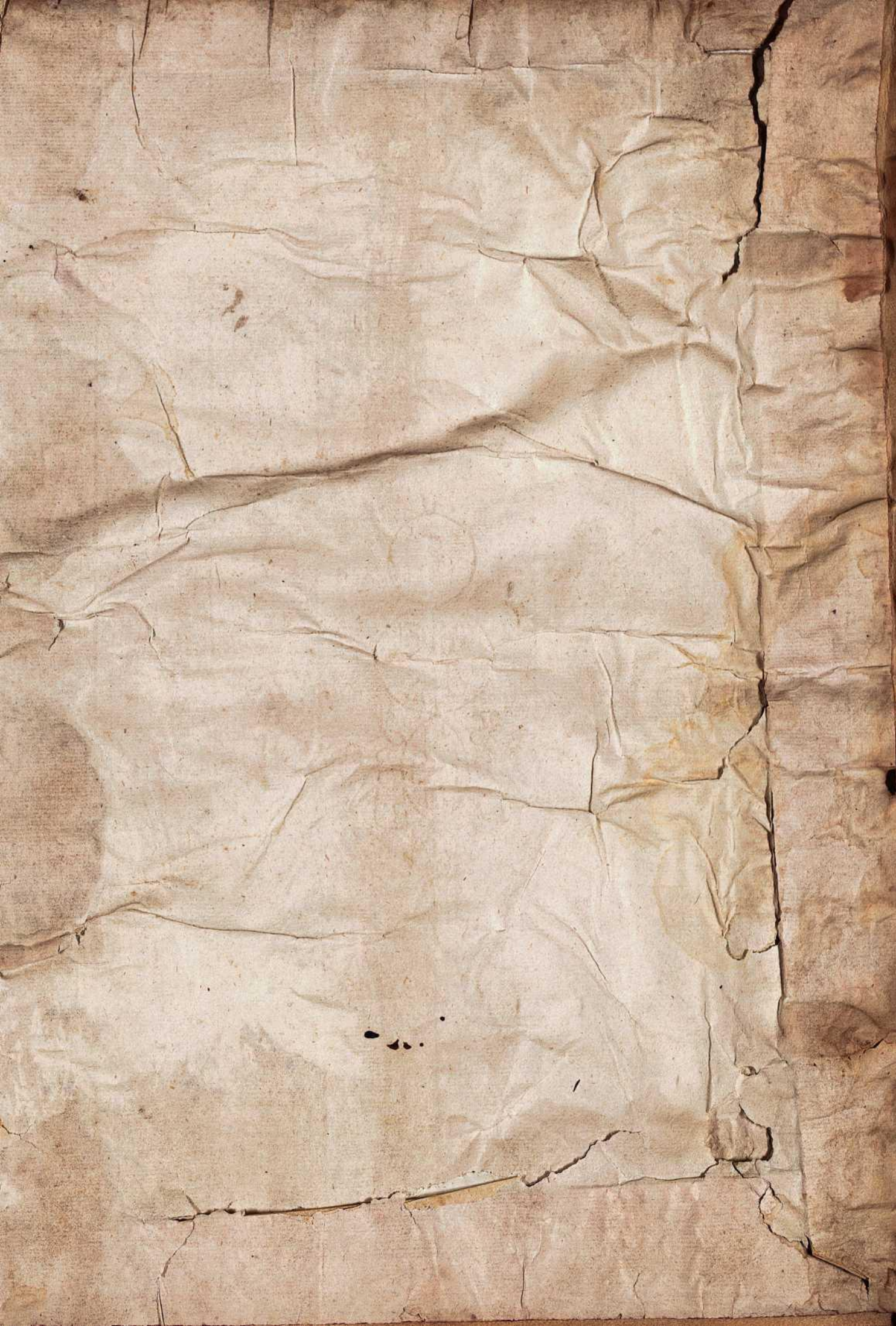
[Faint, illegible handwritten text]

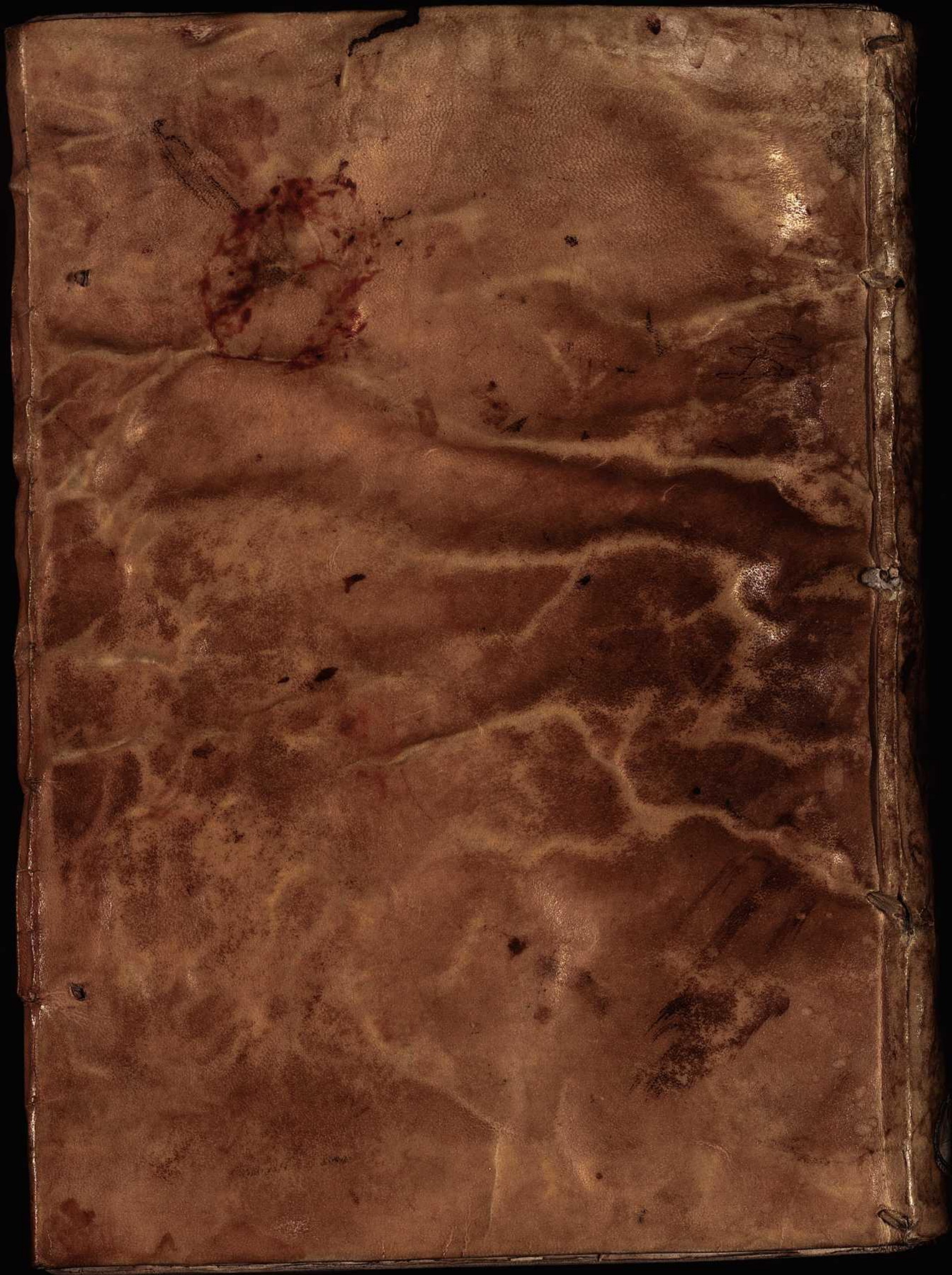
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Sepe et malum

25

No. 4
A-38